

ekonom

46

Přehlížená armáda seniorů

Reakce na stárnutí populace je slabá. Na lepší přípravě by mohli vydělat firmy, stát i senioři

GOOD COMPANY
C I R C L E

GOOD COMPANY CIRCLE 2023

SUMMIT UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

KŘÍŽÍKOVY PAVILONY, VÝSTAVIŠTĚ PRAHA
23. 11. 2023, 10.00

WE LISTEN AND ACT.

ekonom

Týdeník vydavatelství **Economia**

Ročník LXVII, číslo xx

Vychází každý čtvrtek v Praze, cena 65 Kč

Adresa redakce:

Pernerova 673/47, 186 00 Praha 8, tel.: 233 072 222

e-mail: jmeno.prijmeni@economia.cz

internet: http://www.ekonom.cz

Šéfredaktor: Petr Kain

Zástupci šéfredaktora: Martin Petříček, Alžběta Vejvodová

Šéfreditor: Karel Janků

Editor: Josef Káininský

Redakce: Jan Beránek,
Eva Hníková, Radek Novotný,
Josef Pravec, Vojtěch Wolf

Spolupracovníci:

Martin Frei, Eva Srpová,
Jakub Stehlik, Aleš Vojř

Grafici: Jaroslava Bělovská, Petr Hrubý

Fotoprodukcni: Michaela Špíchalová

Produkce: Marcela Skladanová

Korektorna: Petr Vaněk (vedoucí)

Marketing: Matouš Hutník

Vydává: **Economia, a.s.**

Adresa vydavatelství: Pernerova 673/47, 186 00 Praha 8

tel.: 233 072 222, IČO: 28191226

Autorská práva vykonává vydavatel. Jakékoliv užití části nebo celku, zejména rozmnožování a šíření jakýmkoli způsobem (mechanickým nebo elektronickým) i v jiném než českém jazyce bez písemného svolení vydavatele, je zakázáno.

© 2023 **Economia, a.s.**

Inzerce přijímá inzertní oddělení:

obchodní garant: Dobromila Danovová,
dobromila.danovova@economia.cz, 737 434 166
backoffice inzerce: inzerce@economia.cz

Ředitel speciálních projektů: Aleš Mohout,
Pernerova 673/47, 186 00 Praha 8,
tel.: 775 921 915

Distribuce: Pernerova 673/47, 186 00 Praha 8

Volný prodej: e-mail: distribuce@economia.cz

Ve volném prodeji rozšiřuje: PNS, a.s.

Předplatné, nové objednávky:
tel.: 217 777 888, e-mail: predplatne@economia.cz,
www.ekonom.cz/predplatne

Zákaznická linka: tel.: 217 777 888

Objednávky do zahraničí: tel.: 217 777 888,
e-mail: predplatne@economia.cz

Doručování předplatného provádí:
Česká pošta s.p., PNS, a.s., Monitor CZ, s.r.o.

Předplatné v SR zajišťují:
Magnet Press Slovakia, s.r.o., PressMedia, s.r.o.,
L.K. Permanent, s.r.o., MediaCall, s.r.o.

Internetový on-line archiv: predplatne@economia.cz

Internetová inzerce: Pernerova 673/47, 186 00 Praha 8,
tel.: 233 07 41 68, e-mail: inzerce@ihned.cz

Layout: Jan Vyhnaněk

Tiskne: Walstead Moraviapress s.r.o., Břeclav

Náklad ověřuje Kancelář ověřování nákladů tisku ABC ČR

Redakci nevyžádané příspěvky se nevracejí.

**MK ČR E 5549 I MIČ 47 619 I ISSN 1210-0714 (Print)
ISSN 2787-9380 (On-line)**

Vážení a milí čtenáři

Podle dat Pew Research Center se po zavedení politiky jednoho dítěte v roce 1979 snížila porodnost v Číně v následující dekádě z čísla šest až sedm na méně než tři děti na jednu ženu. V 90. letech už Číňanky porodily během svého života v průměru méně než dvě děti, což je hranice, jejíž udržení je potřebné k tomu, aby populace postupně nezačala klesat. Na téhle nízké úrovni zůstává porodnost v Číně dodnes a nezvedla se ani poté, co bylo v roce 2015 všem rodinám povoleno mít děti dvě a v roce 2021 tři (*dříve existovaly výjimky jen pro některé skupiny obyvatel*).

Pro Čínu to znamená a bude znamenat obrovský problém. Jak Peking spočítal, země by už nyní potřebovala dvojnásobek současného počtu pracovníků v továrnách. Jenže není kde brát. Lidí je jednak málo, jednak je mladá čínská generace čím dál vzdělanější a absolventi univerzit přirozeně o práci v továrnách příliš nestojí. Samozřejmě by mohla pomoci zahraniční pracovní síla, jenže do Číny se lidé ze zahraničí zrovna nehrnou, v posledních letech zemi opouští více lidí, než kolik do ní přichází.

Stále méně a méně lidí v pracovním věku tak bude muset živit rostoucí armádu důchodců. Jestliže ještě v roce 2000 připadlo na jednoho čínského seniora 6,5 člověka v pracovním věku, v roce 2040 už to bude pouhých 1,7 člověka. Čína si zkrátka před 44 lety zadělala na velký průšvih, který se jí v nejbližších letech rozhodně nepovede vyřešit. I kdyby se nějakým zázračným způsobem podařilo nastartovat porodnost, ekonomické efekty se projeví až za nějaké dvě dekády. Za takových podmínek bude nesmírně obtížné udržet ekonomický růst, na který byla země zvyklá. A celý svět by se měl modlit, aby své ekonomické potíže nezačala Čína řešit podobně jako Rusko – násilnou expanzí. Přesněji řečeno, modlení nestačí. Svět se na tuto eventualitu musí připravit.

Přeji pěkné čtení.

Petr Kain, šéfredaktor

OBSAH

Ekonomika a psychologie

6 Jan Urban: Emocionální nakupování
aneb Mýtus finanční gramotnosti

Události týdne

8 Přehled nejdůležitějších zpráv
uplynulého týdne

Téma čísla

10 Chudí senioři? Mýtus, který zatím
prokoukli především podvodníci

Rozhovor

20 David Havlíček: Ruští partneři
překvapivě splácí. Od začátku války
snížili svůj dluh na třetinu

Další témata

24 Zelený plyn může nahradit až
pětinu dovozu. Stát v podpoře
zaspal

30 Rizikový nábor lidí: Falešné pasy,
utajené exekuce a ajtáci ze Severní
Koreje

34 Popularita odložených plateb roste.
Rozlet může zbrzdít přísnější regulace

36 Evropské vize pod tlakem islámu
a odporu k zelené politice

Investice

40 Firmy vrací výrobu do Evropy.
Do Česka se jim kvůli zákonům
nechce

Technologie

42 Jak naučit robota vařit? Stačí mu
pustit YouTube a nechat ho sdílet
zkušenosti

Právo

44 Ve sporech o autorská práva šlo
v minulosti o lásku, peníze i o život

Lifestyle

48 Chrysler Pacifica: Ameriku poznáte
nejlépe v sedmi

#datavize

50 Česká auta pro Tel Aviv
i Gazu

20

36

48

40

Odteď a navždy.

ALO
diamonds

PRAHA Pařížská, Palladium, Westfield Chodov, OC Nový Smíchov, Centrum Černý Most
BRNO Olympia **OSTRAVA** Forum Nová Karolina **BRATISLAVA** Eurovea, Aupark, Avion Shopping Park **KOŠICE** Hilton

www.alo.cz

Emocionální nakupování aneb Mýtus finanční gramotnosti

– TEXT – Jan Urban – FOTO – Lukáš Bíba

Způsob, jakým nakládáme s penězi, často závisí na našich emocích. Tedy nikoli na tom, nakolik se v penězích „vyznáme“, jak rozumíme nejrůznějších finančním zákonitostem nebo jsme „finančně gramotní“. Podstatou „finanční gramotnosti“ totiž většinou nejsou znalosti. Většina lidí ví, že rozumné nakládání s penězi vyžaduje určitý finanční plán. Vědí i to, že z každé výplaty by měli něco uspořít, ať již pro stáří či proto, aby trvale měli rezervu. V praxi se však těmito pravidly často příliš neřídí. Důvodem jsou jejich emoce, nad nimiž ztrácí kontrolu.

Demonstrativní spotřeba

K nejčastějším případům emocionálního nakupování patří takzvaná demonstrativní spotřeba. Výrobci jí vycházejí vstříc tvorbou „značkového zboží“, jejímž hlavním cílem je přimět spotřebitele, aby za ně, v důsledku jeho „odlišnosti“, zaplatili více.

Demonstrativní nákupy nesouvisí s potřebou daného zboží. Jsou vedeny snahou oslnit ostatní, soupeřit s nimi nebo s nimi co do spotřeby alespoň držet krok. Nákupy „prestižních“ věcí, vystavené na odív, jsou věcí společenského statusu, možnosti upoutat pozornost, učinit dojem či vyvolat závist. Osoby, kterým se demonstrativní spotřeba nedaří, mohou naopak pociťovat stud.

Emoce, které toto chování vyvolávají, souvisejí i se snahou zařadit se do skupiny, do které chceme patřit. Někdy jsou i projevem „stádního instinktu“, tedy potřeby bezpečí, spojené s příslušností k určité skupině. Skutečná či domnělá ztráta členství v takové skupině může vést u osob tohoto typu k úzkosti, osamění, depresi či pocitu nedostatečnosti.

Nákupní terapie

K emocím promítajícím se v našem nakupování patří i stres. Jsme-li ve stresu či v situaci, kdy jsme nespokojeni, máme sklon nakupovat více. „Nákupní terapie“, jak je

tento sklon označován, je totiž jednou z cest, jak se stresu či emocím, jež ho provázejí, bránit. Akt koupě bývá příjemný, a necítíme-li se dobře, může nám náladu zlepšit.

„Stresové nakupování“ bývá častější, než si myslíme. Je tomu tak proto, že nám ve stresové situaci mnohdy skutečně napomáhá, byť jen krátkodobě. Skutečné či trvalejší příčiny stresu neodstraňuje, může však dočasně zvýšit náš pocit kontroly nad svým okolím.

Řešením je si tento sklon uvědomit, a jsme-li ve stresu, držet se od obchodů dále. Pomoci může i to, že prodloužíme čas mezi vznikem stresu a nákupem samotným, například tak, že zboží, které jsme si v internetovém obchodě vložili do košíku, v něm po jistou dobu ponecháme.

Nutkové nakupování

Emocionálně podmíněné je i nutkové nakupování, které nás nemusí provázet jen při stresu. Vznikat může i pod vlivem nudy a u osob, které mu propadly, se stávat jedním z nejoblíbenějších způsobů trávení času. Někdy může dokonce přerůst v hlavní smysl jejich života.

Osoby, které jím trpí, vnímají ve svém okolí především nákupní příležitosti. Peníze je „pálí v kapse“ a nemohou se dočkat, až si něco koupí. Důsledky tohoto chování mohou být vážné, často ještě závažnější než u nákupů, které vyvolává stres. Začít mohou nákupy zbytečností na úkor věcí důležitějších, pokračovat nákupy na dluh a končit dluhovou pastí.

Řešením je najít si vedle nakupování i jiné koníčky, nakupovat podle předem vytvořeného seznamu, sledovat a kontrolovat své výdaje, zamyslet se nad tím, zda určitou věc skutečně potřebujeme, nebo jen chceme, ale uvědomit si i to, že obdivují-li druzí určité věci, které máme, většinou to neznamená, že obdivují nás. Obdivují totiž právě jen tyto věci a za tento obdiv naše nákupy ani případné dluhy nestojí. ■

Autor je ekonom a psycholog

Výrobky na odpady všeho druhu

Společnost se proslavila nejen v České republice výrobou popelových nádob.

Není to ani zdaleka vše co nabízí. Sortiment se postupem času rozšířil o výrobky plastové, sběrné nádoby, záchytné vany, manipulační techniku, propan butanové výrobky a další.

NÁDOBY NA ODPAD

OLEJOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

SKLADOVÁNÍ

DÍLENSKÉ VYBAVENÍ

MANIPULAČNÍ TECHNIKA

VYBAVENÍ MĚST A OBCÍ

PROPAN BUTAN

DŮM A ZAHRADA

1.

Sucho v Panamě zdražuje lodní dopravu

Správa Panamského průplavu dále omezuje množství lodí, které do těchto vod pustí. Experti proto očekávají další růst cen za přepravu zboží po světových oceánech, mimo jiné za dodávky zkapalněného zemního plynu z USA zejména do Asie.

Od 3. listopadu se snížil počet rezervacních denních slotů na 25. Průplav tak může využít maximálně 31 lodí za den. V následujících třech měsících to bude ještě méně, od začátku února příštího roku se počet slotů sníží na 18.

Důvodem je největší sucho za více než 70 let podpořené nepravidelným klimatickým jevem El Niño. Pro bezpečné proplutí umělým kanálem mezi Atlantikem a Pacifikem je důležité Gatúnské jezero, které získává vodu z dešťových srážek. Odtud proudí do systému zdymadel.

Snížováním kvót se u obou ústí tvoří dlouhé fronty lodí. Provozovatelé plavidel zvedají ceny za čekací dny, anebo je posílají delší trasou, což se zákazníkům opět prodraží. K dispozici je celosvětově méně nákladních plavidel.

2.

Český rekord – lahev destilátu za čtyři miliony

Titul nejdražší prodané lahve destilátu si v České republice a na Slovensku nově připsal luxusní koňak z rodiny výrobce prémiových značek Rémy Martin. Sběratel ji pořídil za rekordních 4,1 milionu korun.

V případě limitované edice Louis XIII. Le Mathusalem bylo vyrobeno pouze třináct lahví. Ve střední a východní Evropě bude zastoupena jediným exemplářem v Česku.

Zájemců o investice do ušlechtilých destilátů mezi Čechy přibývá. Podle odborníků se v případě výjimečných lahví může jejich cena vyšplhat již po několika letech až o stovky procent.

3.

VW šetří na lidech, v Německu nenabírá

Automobilka Volkswagen pozastavila nábor nových zaměstnanců do závodů ve Wolfsburgu, Hannoveru, Braunschweigu, Salzgitteru, Emdenu a Kasselu. Je to součást

naplňování úsporného programu.

Nejen jasné, jak dlouho bude opatření platit. Závodní rada, která má při takových krocích významné slovo, se k němu vyjádřila vstřícně. „Vzhledem k nejnovějšímu úsilí o zvýšení efektivity je pochopitelné, že podnik omezuje další vytváření pracovních míst na nezbytné minimum,“ uvedl její mluvčí.

Značka se potýká s vysokými náklady a výpadky ve výrobě. Provozní marže v prvních devíti měsících roku klesla na 3,4 procenta. Cílem úsporného programu je zvýšit ji do roku 2026 na 6,5 procenta.

4.

Football Manager stihá rychlost reálné hry

Výrobce počítačové hry Football Manager přidal do nové verze funkci, která hráčům umožňuje pokračovat tam, kde skončili, i když přejdou na pokročilejší verzi. Vývojové studio Sports Interactive oznámilo, že od minulého pondělí, odkdy je nová verze k dispozici, funkci využila čtvrtina těch, kteří si ji předobjednali.

Technologicky převratný je nový princip vytváření pohybu hráčů, takzvaný

motion matching. Program analyzuje data ze skutečných fotbalových zápasů a transformuje pohyb fotbalistů do akce v elektronické hře. Výrobce tvrdí, že tím dohání rychlost reálné hry na trávníku. Studio již také oznámilo novinku pro Football Manager 2025 – poprvé nabídne i ženský fotbal.

5.

Za smrt dětí ze sirupu padl dvouletý trest

Generální ředitel indonéské společnosti Afi Farma Arief Prasetyo Harahap a tři další zaměstnanci byli odsouzeni na dva roky do vězení a k pokutě ve výši miliardy indonéských rupií (asi 1,44 milionu korun) v kauze úmrtí více než 200 dětí po požití sirupu proti kašli.

Podle obhájce obvinění nedbalost odmítají a zvažují odvolání. Na přelomu let 2021 a 2022 firma obdržela dvě šarže netoxického propylenglykolu, které obsahovaly jedovatý ethylenglykol, přidávaný do barev nebo brzdové kapaliny.

Good Company Circle 2023 – summit udržitelného rozvoje pro firmy, investory i nadace

CERTIFIKÁT ESG, TEDY HODNOCENÍ SOCIÁLNÍCH A ENVIRONMENTÁLNÍCH DOPADŮ PODNIKÁNÍ, NEDÁVÁ MNOHA ŘEDITELŮM FIREM ANI INVESTORŮM SPÁT. NOVÁ PRAVIDLA EVROPSKÉHO REPORTINGU O UDRŽITELNOSTI SE OD LEDNA PŘÍŠTÍHO ROKU TÝKAJÍ VŠECH VELKÝCH FIREM OBCHODOVANÝCH NA BURZE, BANK A POJIŠŤOVEN. OD PRVNÍHO LEDNA 2025 PAK TATO PRAVIDLA DOPADNOU NA OSTATNÍ VELKÉ FIRMY A NÁSLEDNĚ I NA MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKY.

Jak se zorientovat v nových pravidlech reportování ESG? Unikátní návod představila na jaře Burza cenných papírů Praha. ESG Reporting Guidelines jsou prvním uceleným návodem pro reporting udržitelnosti podle nových EU standardů, které byly vydané teprve loni v listopadu. Jiří Opletal, zástupce generálního ředitele a ředitel odboru obchodování a cenných papírů Burzy cenných papírů, jako spoluvůdce návodu, jak získat certifikát ESG, vysvětlí tato pravidla na konferenci Good Company Circle 2023. Summit udržitelného rozvoje se koná 23. listopadu v Křižkových pavilonech na Výstavišti v pražských Holešovicích a pořádají jej Hospodářské noviny ve spolupráci se společností JT International.

Samotný certifikát možná trápí ředitele, může se ale stát velmi dobrým pomocníkem pro rozhodování investorů. O tom, jaké výhody a nevýhody mají společnosti, které prošly certifikačním řízením, či jaký podíl by takové firmy měly zastávat v ideálním portfoliu, na konferenci pohovoří investorka Andrea Ferancová Bartoňová, spoluzakladatelka fondu Espira Investments, který se zaměřuje na investice s pozitivním dopadem na společnost.

ESG ale není jen reporting. Základem je chování firemního sektoru vůči společnosti. O legislativním ukotvení

GOOD COMPANY
CIRCLE

vzájemných vztahů společenské odpovědnosti firem a o tom, jakým směrem se tento vztah bude ubírat, bude mluvit Barbora Urbanová, poslankyně Parlamentu ČR, která je spoluzakladatelkou iniciativy Pod svícnem. Jejím cílem je edukace společnosti a změny legislativy v oblasti domácího násilí. Cenný vhled do problematiky pak přinese šéfka poradců ministra práce a sociálních věcí Mariana Jurečky Jana Skalková.

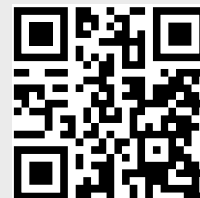
Když se mluví o sociální odpovědnosti firem, nelze vynechat Fórum dárců. Každoročně zveřejňovaná Mapa dárcovství ČR ukazuje velkorysost a ochotu Čechů pomáhat. Například v roce 2022 Češi věnovali na veřejně prospěšné účely téměř dvanáct miliard korun. Skoro polovina této

částky pocházela od firem. 81 procent dotázaných firem koná nějaké veřejně prospěšné aktivity. Zhruba polovina (52 procent) se angažuje v sociální a humanitární oblasti. 72 procent dotázaných firem pak organizuje zaměstnanecké sbírky, dvě třetiny z nich i vícekrát ročně. V Česku působí celkem 465 firemních nadačních subjektů, z toho 132 nadací a 333 nadačních fondů. Počet dárců navíc každoročně narůstá. Nejen o tom na konferenci Good Company Circle 2023 bude mluvit Klára Šplíchalová z Fóra dárců.

Konference věnovaná udržitelnosti a sociální odpovědnosti by nebyla úplná bez přítomnosti zástupců firem a nadací. Jak funguje spolupráce těchto dvou na první pohled neslučitelných subjektů v praxi? A jak si najít svého „sponzora“, respektive jak navázat úzkou spolupráci s firmou? A také jak postavit projekt, který dává smysl jednotlivci i celé společnosti? Celý odpolední blok konference je věnovaný příkladům dobré praxe, o kterých budou mluvit představitelé významných tuzemských firemních nadací. Chybět nebude ani setkání zástupců firem a nadací.

Výměna zkušeností je dobrým začátkem, pomůže ale i zavedeným nadacím, aby vystoupily ze svého komfortního prostoru a podívaly se, jak to dělají „jinde“. Protože ono „jinde“ sice nemusí znamenat lépe, kde se ale učít než od těch, kteří mají za sebou dlouhá léta praxe?

Konference Good Company Circle je určená pro investory, firmy nebo nadace. Vstupenku a podrobné informace získáte na adrese www.goodcompanycircle.com.

Většina starších lidí se kvůli problémům s pohybem obtížně dostává z bytu na ulici. Jejich podíl v populaci se přitom bude zvyšovat.

Chudí senioři? Mýtus, který zatím prokoukli především podvodníci

Množství seniorů v Česku se rychle zvyšuje, roste ale také jejich kupní síla, přesto pro starší lidi chybí vhodné bydlení, služby i zboží.

– TEXT – Radek Novotný – FOTO – Shutterstock

Lidský život se prodlužuje, populace stárne, ovšem pro firmy i politiky zůstávají senioři na druhé koleji. Přitom už dávno neplatí, že starší člověk má obvykle prázdnou peněženku. Takzvaná stříbrná ekonomika, tedy byznys zaměřený na lidi starší šedesáti let, je příležitost, která firmám protéká mezi prsty.

Podle analýzy banky Credit Suisse jsou senioři nejrychleji rostoucí věkovou skupinou na světě a zároveň se rychlejším tempem zvyšují jejich příjmy a kupní síla, zvláště v ekonomicky vyspělejších zemích. Senioři nad 65 let v západních státech nebo Japonsku utrací zhruba o 15 procent víc než věková skupina 25 až 64 let.

Jak dodává David Antoš, odborník na maloobchod z poradenské společnosti Boston Consulting Group, podobný vývoj se odehrává i v Česku. Podle něj je ekonomický potenciál starších lidí mnohem vyšší, než se jim obvykle přisuzuje. Vyplývá to i z dat statistického úřadu. Část starších důchodců, kteří žijí sami, sice těžko vychází se svým příjmem. Jinak je ale podíl seniorů žijících ve vícečetných domácnostech a zároveň ohrožených příjmovou chudobou asi třikrát nižší než republikový průměr.

„Především šedesátníci jsou v Česku trochu stranou zájmu, přestože jde o lidi, kteří se už mnohdy zvládli ekonomicky zajistit a teď mají čas a chuť své peníze utracet,“

říká Antoš. Zároveň bývají loajálnějšími zákazníky. Podle analýzy BCG senior u firmy, kterou si vybere pro nákup zboží či služby, utratí i čtyřikrát víc než mladší zákazníci, přesto firmy starší lidi přehlížejí, protože nechápou, jakou proměnu trhu způsobily demografické a ekonomické faktory.

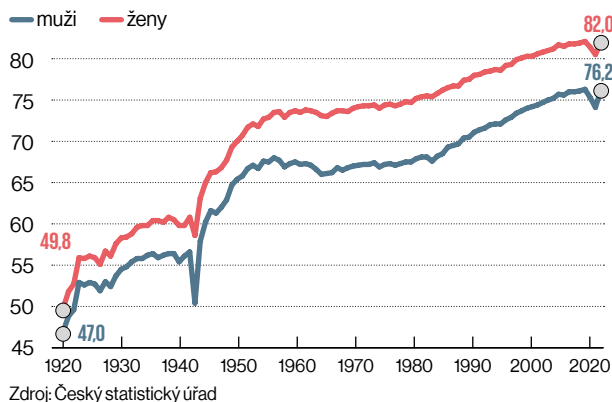
Podle Lucie Vidovičové z Centra pro výzkum stárnutí na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity by se Češi měli oprostít od představy, že stárí rovná se chudoba. „Zatím si toho všimli hlavně takzvaní šmejdi,“ říká. To jsou prodejci, kteří se snaží s pomocí manipulace a často nezákonných praktik vylákat ze seniorů peníze za nekvalitní a předražené zboží. „Stále tu chybí firmy, které by jednaly se starším člověkem jako s běžným zákazníkem. Seniori nám popisují, že když vstoupí do obchodu, často jim obsluha řekne, že tam pro ně nic nemají, protože je na ně všechno drahé. Starší člověk ale může mít naspořeno nebo stále velice dobře vydělávat,“ dodává Vidovičová.

Nejrychleji přibývají nejstarší

Přítom v české populaci se bude, podobně jako ve většině světa, díky lepší zdravotní péči, novým lékům nebo vyšším hygienickým standardům podíl seniorů zvyšovat i nadále. Zatímco nejpočetnější věkovou skupinou byli v roce 2000 dvacátníci, nyní jsou to čtyřicátníci a v roce 2050 to budou podle prognózy statistického úřadu sedmdesátníci. V té době bude v Česku dvakrát více lidí starších 65 let než na začátku století a budou tvořit skoro třetinu populace. Nejrychleji budou přibývat ti nejstarší. V roce 2035 bude v Česku skoro dvakrát více lidí přes 80 let než nyní. To může způsobit státu velké obtíže v oblasti sociálních služeb, zdravotnictví nebo bydlení. A zároveň to může být

Vývoj naděje dožití Čechů

(střední délka života mužů a žen)

Senioři v Česku jsou stranou zájmu obchodníků, přestože jde o lidi, kteří se už mnohdy zvládnou ekonomicky zajistit a teď mají čas a chuť své peníze utrácet.

příležitost pro firmy, které už nyní například v sociální péči o starší lidi stále více nahrazují pomalu reagující stát.

Již dnes totiž chybí domovy pro seniory a hlavně takzvané domovy se zvláštním režimem, v nichž žijí lidé s různými formami demence, které postihují hlavně seniory. Jde zejména o Alzheimerovu chorobu, kterou loni trpělo podle České alzheimerovské společnosti 165 tisíc lidí a v roce 2050 už to bude 280 tisíc lidí.

Kapacity domovů pečujících o seniory ale zdaleka neodpovídají poptávce. Podle dat ministerstva práce a sociálních věcí se počet lůžek v těchto zařízeních za posledních 10 let snížil o čtyři procenta na necelých 34 tisíc a v domovech se zvláštním režimem se zvýšil více než dvojnásobně asi na 25 tisíc.

Podle Jiřího Horeckého, prezidenta Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, v Česku nyní chybí 10 až 12 tisíc lůžek pro lidi, kteří by potřebovali rychle nastoupit do sociálního zařízení, protože se o ně nemá kdo postarat. To je vysoké číslo, zvláště s přihlédnutím k faktu, že o většinu starých lidí pečují příbuzní nebo jsou v nemocnicích následné péče a dalších zdravotnických zařízeních, přičemž řada z nich by měla pobývat právě v seniorských centrech.

Podle tři roky staré analýzy poradenské firmy EY bude kvůli nárůstu seniorské populace do roku 2050 potřeba vytvořit 28 tisíc nových lůžek jen proto, aby se udrželo současné pokrytí příslušnými službami. To je však, jak bylo řečeno, nedostatečné, takže by objem kapacit měl růst rychleji. V posledních letech přitom přidávají nová lůžka zejména v domovech pro lidi s demencí hlavně firmy.

Nejistý byznys

Největším investorem v oblasti domovů se zvláštním režimem je s 3200 lůžky Alzheimer Home, který patří do skupiny Penta Hospitals. Ta předloni spolkla další velkou síť Alzheimercentrum, jež spadala pod finanční a energetickou skupinu Creditas Pavla Hubáčka. Většina zařízení celé sítě je nyní obsazena. „Obecně je na trhu kapacit nedostatek a do budoucna se tento problém bude

vzhledem k demografickým trendům výrazně zhoršovat. Jen v domovech se zvláštním režimem bude podle našich analýz třeba vybudovat v následujících 30 letech více než 70 tisíc nových lůžek,“ říká Vladislav Podracký, mluvčí Penta Hospitals. Ta ke svým 34 seniorským zařízením přidá letos další na Plzeňsku a příští rok by měla přibýt ještě dvě.

Firma provozuje také osm nemocnic, mezi které patří i léčebna dlouhodobě nemocných v Praze. Ta se přemístí do nově vznikajícího polyfunkčního Centra následné péče, jež bude zahrnovat i domov se zvláštním režimem nebo zdravotní ambulance.

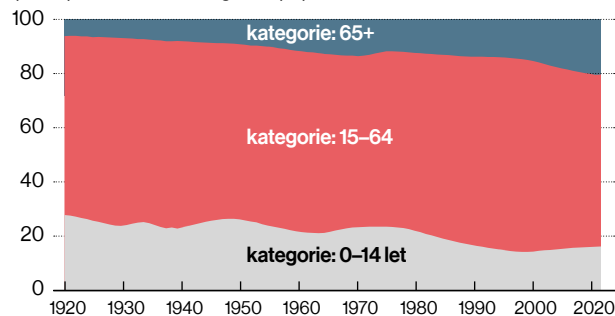
Dvojkou na trhu je rakouská firma SeneCura, která patří pod francouzskou skupinu Orpea. V Česku provozuje 17 center se 2400 lůžky, v nichž jsou domovy pro seniory i domovy se zvláštním režimem určené pro osoby s demencí. Také většina zařízení SeneCury je podle provozní ředitelky Věry Husákové plná a na nástup se čeká obvykle pár měsíců. SeneCura nyní také rozjíždí rehabilitační služby a zároveň plánuje další seniorské domy.

Výstavba nových zařízení pro staré lidi ale vzhledem k rostoucí poptávce nejspíš nebude v Česku stačit. „Kapacity jsou už teď nedostatečné a na jejich zvyšování nejsme připraveni a neexistuje ani nějaký plán, podle kterého bychom se připravovali,“ tvrdí Horecký. Strategické dokumenty podle něj sice existují, ale spíš jen na papíře, než že by se reálně něco měnilo.

Nové domovy pro seniory a lidi s demencí staví soukromé firmy hlavně ve městech, kde se koncentruje bohatší obyvatelstvo a kde podniky cítí alespoň nějakou jistotu, že se investice vrátí a bude vydělávat. Jedním z důvodů, proč jich do odvětví nejde víc, je totiž legislativa týkající se financování těchto seniorských zařízení.

Pracující vs. důchodci: Vývoj obyvatel Česka podle hlavních věkových skupin

(podle podílu věkové kategorie v populaci v %)

Zdroj: Český statistický úřad

Nejrychleji budou v Česku přibývat nejstarší občané.

V roce 2035 tu bude žít skoro dvakrát více lidí ve věku přes 80 let než nyní.

Měsíční náklady na ubytování a péči o jednoho člověka se pohybují kolem 40 až 60 tisíc korun. Seniorské domovy se financují z několika zdrojů. Část proplácí zdravotní pojišťovny. Senior může ze zákona zaplatit maximálně necelých 16 tisíc korun za ubytování a stravu, přičemž mu musí zůstat z důchodu alespoň 15 procent. Má také podle stupně své soběstačnosti nárok na příspěvek na péči, který se pohybuje od 880 do 19 200 korun měsíčně. Ten připadne provozovateli seniorského domova. A dalším zdrojem financování péče jsou dotace.

Na ty si ale sáhnou jen zařízení zařazená do takzvaných krajských sítí. Dotace se ovšem mění a nejsou nárokové. Provozovatel tedy neví, kolik další rok z tohoto zdroje dostane. Navíc seniorské domovy mimo krajské sítě, kterých je asi 40 procent, dotace nedostanou a ani od klientů si nesmí vzít víc, než je zmíněná hranice. Podle Horeckého tak vzniká rozdíl mezi náklady a příjmy v hodnotě zhruba 10 až 20 tisíc korun. Ten soukromí provozovatelé vybírají jako poplatek za nadstandardní služby nebo jako dary. Tím fakticky obcházejí systém.

„Kdybych neměla rodinu a chtěla bych sama zaplatit třeba 50 tisíc, není to možné. Klient se nemůže rozhodovat, co udělá. Systém si žádá nějakou větší změnu,“ myslí si Husáková. Ministerstvo práce podle Jaroslavy Sladké z oddělení komunikace ví o „neutěšené situaci“ v oblasti sociálních služeb, a proto připravuje novelu zákona. Podle Horeckého by se mělo mezi legislativními změnami objevit i právo provozovatele seniorského domu, který nedostává dotace, stanovit si výši plateb za své služby.

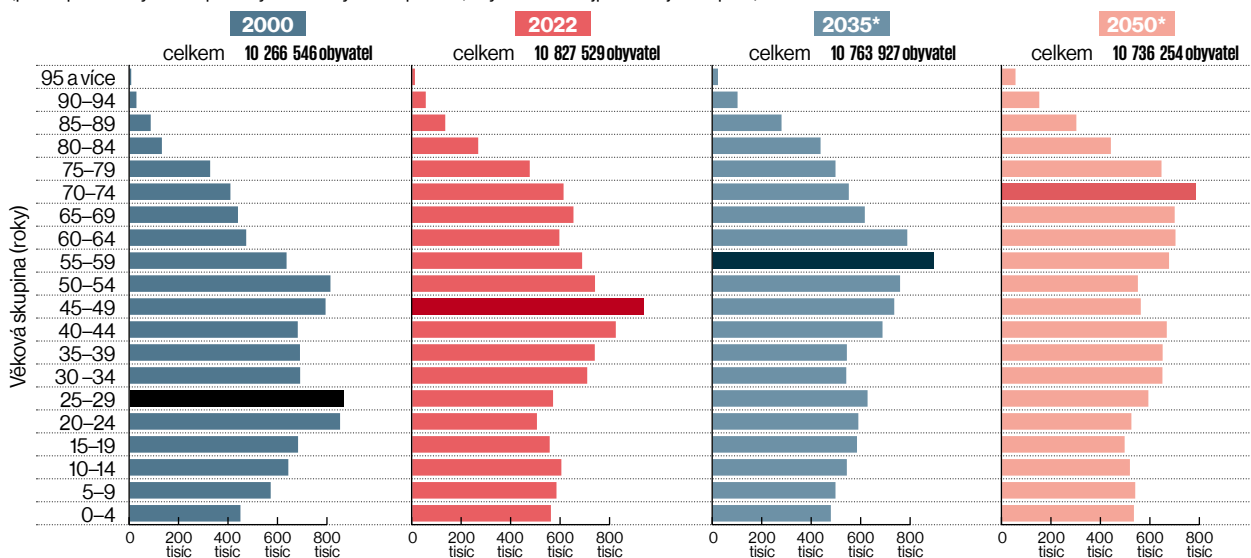
Podle Vidovičové z Centra pro výzkum stárnutí ale pro stát stále není reakce na demografické změny a příprava na další stárnutí společnosti prioritou. „Už dneska tak víme, že to nepůjde bez domácí péče, protože tolik potřebných postelí nikdy nikdo nepostaví,“ dodává socioložka.

Nestárnoucí bydlení

Na péči o seniory v jejich domácnosti sází také stát, jak řekl nedávno ministr práce Marian Jurečka. Ostatně podle

Vývoj věkového složení obyvatelstva Česka dosud a odhad do budoucna

(podle počtu obyvatel v pětiletých věkových skupinách, zvýrazněna nejpočetnější skupina)

Poměr práce schopného obyvatelstva k seniorům

Věková skupina (roky)	2000	2022	2035*	2050*
15-64 : 65+	5 : 1	3,1 : 1	2,7 : 1	2 : 1

* predikce

Zdroj: Český statistický úřad, výpočty Ekonom

Centra pro výzkum stárnutí si kolem 90 procent seniorů přeje zestárnout doma. Jak ale dodává Horecký, terénní služby pečovatelské, kteří dojíždějí starým lidem pomáhat, se nerozvíjí. Může za to také hlavně systém financování. Náklady na hodinu péče jsou kolem 500 korun a senior platí maximálně 155 korun. Dotace se ale prakticky nezvyšují, do nejistého oboru tedy příliš nevstupují ani soukromé firmy.

Přítom péče o seniory, kteří jsou schopní s dopomocí fungovat ve své domácnosti, je podle Vidovičové pro stát levnější než přesun do ústavu, zvláště když značnou část péče doma obvykle pokrývají příbuzní. Podle analýzy Asociace poskytovatelů sociálních služeb je ale v Česku stále ještě mnoho oblastí, kde není terénní služba pro seniory dostupná, a stát tento problém zatím příliš neřeší.

Senioři, a při péči o ně i terénní sociální služby, také v domácnostech narážejí na architektonické bariéry. Velká část starších lidí má totiž pohybové potíže a používá hůl, chodítko nebo vozík. „Jak populace stárne, bude stále větší poptávka po tom, aby byly byty i jejich okolí víc přístupné také lidem s pohybovým omezením,“ říká Jan Tomandl z Fakulty architektury a odborný konzultant projektu Doma bez bariér.

Dnes ale domy a byty převážně nejsou pro lidi s pohybovými obtížemi upravené. Například podle studie Centra pro výzkum stárnutí musí v krajských městech 80 procent seniorů překonat schody dřív, než se dostanou z bytu ven na chodník. „Z praxe vyplývá, že největší problémy s přístupností bývají u vstupů do budov, ale také v hygienickém zázemí bytů,“ říká Tomandl. Řada seniorů se totiž obtížně dostává do vany i z vany a místo toho potřebují sprchový kout se sedátkem a madly. Problémem mohou být i úzké dveře, kterými neprojde chodítko, nebo dostatečný prostor na otočení s ním. A to nejen v běžných starých bytech, ale i v těch nových, protože jejich bezbariérovou úpravu současná legislativa – na rozdíl od veřejných nebo větších pracovních prostor – nevyžaduje.

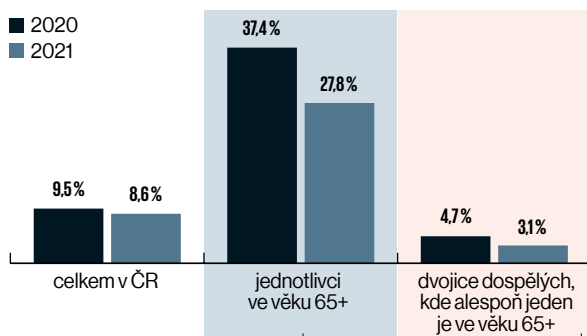
Developeři tak dobrovolně bezbariérové byty nestaví. „V Česku za námi nikdo se zadáním na bezbariérovost bytu nepřišel. I když víme, že u hotových projektů si prodávané byty často kupují právě starší páry,“ říká ředitelka pražské kanceláře Bogle Architects Viktorie Součková. Hlavní analytik developera Central Group Ondřej Šťastný ale uvedl, že firma do budoucna zvažuje i projekty zaměřené přímo na seniory.

„V novostavbách se pořád využívá takzvaná Peter Pan architektura, jako by člověk neměl nikdy zestárnout. V přístupném bydlení je ale do budoucna obrovský podnikatelský potenciál. Navíc bezbariérovost nikomu neubližuje, život usnadňuje všem a všude,“ podotýká Vidovičová.

Tomandl si myslí, že by developeři měli zareagovat a zařadit standardy přístupnosti bytů do své výstavby co nejdříve. „Protože poptávka po takových bytech bude stále větší a v Česku uběhne mezi plánem a realizací bytového domu kolem deseti let,“ dodává architekt.

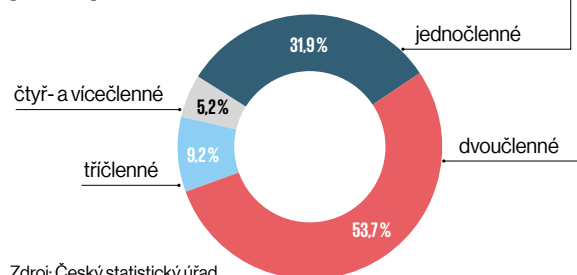
Nyní podle něj lidé většinou odkládají přestěhování nebo rekonstrukci bydlení až na období, kdy mají velké pohybové obtíže. Ideálně by na to ale měli myslet mnohem dříve, po padesátce nebo alespoň kolem šedesátky. Pokud takovou změnu senior odsune až do vyššího věku, často břímě vyřešit problém se svým bydlením přesouvá na své děti. Socioložka Vidovičová i proto předpokládá, že současná generace čtyřicátníků začne po takových zkušenostech řešit bydlení vhodné pro starší věk mnohem dříve. Zároveň dodává, že nelze opominout ani část seniorů, která

Podíl osob ohrožených příjmovou chudobou obecně a v seniorských domácnostech

Pozn.: Podle mezinárodní metodiky stanovené Eurostatem se za ohrožené příjmovou chudobou považují osoby žijící v domácnostech s příjmy nižšími než 60 % národního mediánového příjmu domácnosti, přičemž se zohledňuje velikost a složení domácnosti.

České domácnosti se seniory podle počtu osob (2021, podle podílu)

Zdroj: Český statistický úřad

V Česku chybí 10 až 12 tisíc lůžek pro lidi, kteří by potřebovali rychle nastoupit do sociálního zařízení, protože se o ně nemá kdo postarat.

nechce být na stará kolena doma, ale dává přednost dalším formám, třeba komunitnímu bydlení se svými vrstevníky mimo domovy seniorů. I v této oblasti je ale nabídka zatím omezená.

Jedním z největších provozovatelů je společnost Senior Park, kterou rozjel podnikatel Jaroslav Plesník, když hledal bezbariérové bydlení pro matku, která onemocněla roztroušenou sklerózou. Rodiče nechtěli do klasického domova důchodců, Plesník tak začal budovat síť areálů s nájemními byty pro seniory, kterým nabízí i sociální služby nebo třeba odvoz k příbuzným. Dnes je těchto center po republice sedm a firmu už vlastní spoluzakladatel společnosti Alpine Pro Vladislav Fedoš a ředitel Kooperativy Martin Diviš.

Senior Parky jsou již několik let obsazené. Rozšiřování sítě je ale nyní kvůli prudkému zdražování nemovitostí i stavebních materiálů během pandemie pozastavené. „Věříme, že toto rozhodnutí je jen dočasné. V posledních měsících zaznamenáváme zájem ze Slovenska a nevyklučujeme rozšíření naší sítě právě tam,“ uvedl Fedoš. Pronájem seniorských bytů včetně možnosti pečovatelských služeb nabízí ve třech lokalitách také Penta Hospitals a další mají vzniknout v Praze ve zmiňovaném multifunkčním objektu.

Senioři trendem

Tempo nárůstu seniorského bydlení a služeb v zemi je ale vzhledem ke stárnutí populace pomalé. Podle Vidovičové by měla společnost vyvíjet vyšší tlak na stát a firmy, aby začaly pro starší lidi budovat kvalitní bydlení a služby. „O smrti se v Česku příliš nemluví. Lidé by ale měli začít o těchto věcech přemýšlet racionálně a na stáří se připravit, neuvažovat o tom tak, že to prostě nějak dopadne,“ myslí si Tomandl z projektu Doma bez bariér.

Podle Antoše z Boston Consulting Group si už podnikatelský sektor začíná pozvolna uvědomovat rostoucí ekonomickou sílu starších lidí. „V budoucnu bude zacílení firem na seniory trend,“ dodává Antoš. Vydělat na tom mohou všechny strany – stát, podnikatelé i senioři. ■

Řízení rizik se mění.

Využívá technologií a dává prostor IT specialistům

Čelíme celé řadě změn, ať už společenských či technologických, které jsou úzce svázány s razantním rozmachem digitalizace. Banky proto musí zaujmout strategický postoj a přizpůsobit se tomuto vývoji, a to napříč všemi sektory. Jak se tyto změny projevují v oblasti řízení rizik? Podle Petry Horové z České spořitelny, která se podílí na digitalizaci bankovního sektoru, se celá oblast stává ještě dynamičtější a stojí před novými výzvami. To s sebou přináší i nové kariérní příležitosti pro IT specialisty.

O digitální transformaci teď slyšíme často ze všech stran. Česká spořitelna se netají tím, že to s technologiemi myslí opravdu vážně a do digitálního rozvoje ve velkém investuje. Jak se tyto změny promítají přímo do oblasti rizik?

Technologie mají dopad na celé bankovní prostředí – prostupují dnes už opravdu všechny sféry naší činnosti a jsou dozajista jedním z nástrojů, který může bance poskytnout velkou konkurenční výhodu. Česká spořitelna tento fakt vnímá a do technologického rozvoje investuje ročně miliardy korun. I v odvětví riziku mají technologie své nezastupitelné místo. Pro tuto oblast je klíčové obrovské množství dat, které máme k dispozici a na základě kterého můžeme modelovat a kvalifikovaně rozhodovat. Nástroje jako umělá inteligence nebo strojové učení v tomto ohledu přispívají k větší efektivitě. Umožňují automatizovat procesy, dokážou nám pomoci s pokročilou analýzou dat, identifikací odchylek a vyhodnocováním rizik.

Stále více lidí chce být online a řešit své požadavky jednoduše odkudkoliv. Vnímáte v České spořitelně s přechodem do online světa i nová rizika, jako jsou například ta kybernetická?

Kybernetická rizika jsou určitě velkým tématem, a to nejen pro banku. V České spořitelně je na bezpečnost kladen velký důraz. Jako jeden z našich úkolů jsme si vytyčili péči o finanční zdraví našich klientů, a s tím jde rozhodně ruku v ruce i bezpečnost a ochrana klientů

a jejich prostředků. Vedle toho, že do kybernetické bezpečnosti investujeme vysoké částky a pracujeme s řešeními, která ji mají podpořit, se snažíme také o osvětu klientů, abychom jim pomohli a naučili je se lépe chránit a odhalovat potenciální rizika.

Má vedle technologií své místo v oblasti řízení rizik stále i lidský faktor?

Lidský faktor je pořád velmi důležitý, a to jak ve vztahu k našim klientům, tak i uvnitř banky jako takové. Jsou to právě lidé, kteří za bankou stojí a dělají ji tím, čím je. Pokud bychom se podívali například na vyhodnocování úvěrového rizika, mohou se objevit i případy, které nedokážeme plně posoudit jen na základě dat, která v danou chvíli máme, nebo automatizovaná rozhodnutí nejsou jednoznačná. V takový moment je pak velmi důležitý právě lidský faktor, tedy člověk na straně banky, aby společně s klientem našel řešení. Naším cílem je nabídnout klientům pohodlné digitální prostředí a produkty, a tím jim umožnit řešit maximum věcí online. Nicméně stále jim chceme nabídnout i benefit osobního kontaktu, což je do jisté míry rozdíl mezi námi a internetovými bankami.

Ve vašem týmu pracuje 56 lidí. Jak byste ho popsala? A nabízí banka nyní i další kariérní příležitosti v oblasti řízení rizik nebo IT obecně?

Mám velké štěstí, že mohu pracovat s týmem skvělých lidí, který tvoří jak zkušení specialisté, tak i juniornější kolegové,

kteří se v oboru rozkoukávají. Věková i genderová diverzita podle mne přináší různorodost, která přispívá k větší kreativitě a efektivitě týmu. Každý člen týmu má velký přínos, můžeme se učit od sebe navzájem. Sdílení know-how a provázanost týmů je vůbec jeden z velkých benefitů, které v České spořitelně vnímám a baví mne nejvíc. Synergie, která tu funguje, značně zjednodušuje celý proces dosahování cílů, nejen v oblasti rizik, a zároveň vytváří i příjemné pracovní prostředí. V České spořitelně nyní pracuje téměř 1 500 lidí v oblasti IT a dříve máme otevřené pro seniorní specialisty i pro začínající lidi, které oblast IT baví a naplňuje.

Petra Horová, Tribe Lead for IT Risk Solutions České spořitelny

Lidstvo směřuje k nesmrtelnosti. Může to způsobit konec náboženství

– TEXT – Radek Novotný – FOTO – Václav Vašků

V roce 2045 dospěje lidstvo do bodu singularity, kdy díky rozvoji umělé inteligence začne nezvratný a překotný technologický rozvoj světa. To předpověděl americký IT odborník, vynálezce, futurista a někdejší technologický šéf Googlu Ray Kurzweil před téměř dvěma desítkami let. Později doplnil, že ve stejném roce by měli lidé pokročit v medicíně a technologiích natolik, že se smrt stane jen volbou. Na Kurzweila navázal ve své knize *The Death of Death (česky Smrt smrti)* jeho žák, venezuelsko-španělský ekonom, technik a futurista José Cordeiro. Ten věří, že stále ještě relativně nový lékařsko-technologický obor s názvem longevity (*v češtině se také někdy říká dlouhověkost*), který bude zahrnovat i prostředky k dosažení nesmrtelnosti, se v budoucnu stane podle obratu největším odvětvím na světě. Podtrhuje to tím, že do výzkumů zastavení stárnutí investují miliardy dolarů podnikatelé a vizionáři jako zakladatel Amazonu Jeff Bezos, šéf Facebooku a Mety Mark Zuckerberg, ředitel OpenAI Sam Altman nebo Saúdská Arábie prostřednictvím své nadace Hevolution. Cordeiro, který nedávno přednášel v Praze, v rozhovoru vysvětluje, proč je podle něj možné, že lidé si budou moct za 22 let zvolit mezi smrtí a nesmrtelností a jaké to může mít důsledky pro planetu.

Vystudoval jste strojírenství a ekonomii, pracoval jste pro velké ropné společnosti. Jak jste se dostal k odvětvím, jako jsou biotechnologie, zdravotnictví a dlouhověkost?

Narodil jsem se v roce 1962 a sedm let poté přistál první člověk na Měsíci. Díval jsem se na něj v televizi a říkal jsem si, že bych se tam také chtěl vydat a že se chci učit pracovat s technologiemi. Proto jsem se pak stal strojním inženýrem. Později jsem začal pracovat v ropném průmyslu, ale vždycky jsem se zajímal o různé technologie. Na škole jsem měl dva fantastické profesory – jednoho z otců umělé inteligence Marvinu Minského a také Raye Kurzweila, který založil Singularity University. Hodně mě ovlivnila jedna z Rayových knih *Fantastic Voyage: Live Long Enough to Live Forever*, v níž mluví o dosažení

nesmrtelnosti. Když založil Singularity University, pozval mě na ni a pár let jsem tam působil jako profesor energetických a environmentálních systémů. Když jsem se pak přestěhoval do Španělska, zemřel mi otec. To pro mě byla velká tragédie, a proto jsem se začal více zajímat o dlouhověkost. Dalším důvodem bylo to, že v roce 2012 dostal Shinya Yamanaka Nobelovu cenu za objev, že stárnutí lze zvrátit. Objevil geny, které kontrolují stárnutí. Takzvané Yamanakovy faktory mohou udělat ze staré buňky opět mladou nebo obráceně. Proces stárnutí je flexibilní, lze ho zastavit, zvrátit či urychlit. Je to neuvěřitelný objev.

Na Raye Kurzweila navazujete ve své knize *The Death of Death*, kde obhajujete, že nesmrtelnost bude možná v roce 2045. Pro většinu lidí to asi zní dost fantaskně. Je vaše tvrzení postavené na datech a faktech?

Kniha je částečně o vědeckých závěrech, které máme k dispozici, a částečně o tom, co se stane v budoucnu. Samozřejmě je velmi obtížné předvídat budoucnost. Vycházím hodně z myšlenek Raye Kurzweila, který je vynikajícím futuristou. Předpovědi provádí už půl století a jejich přesnost je přes 80 procent. Některá čísla proto přebírám od něj, ale i od dalších vědců, jako je například britský biogerontolog Aubrey de Grey, některá čísla mám od Elona Muska, což je také velký vizionář, nebo z organizací jako OSN a část jsou mé vlastní výpočty.

Řada lidí neví nebo si neuvědomuje, že nesmrtelnost de facto objevily rakovinné buňky, které vlastně nestárnou,

Řada lidí neví nebo si neuvědomuje, že nesmrtelnost de facto objevily rakovinné buňky.

José Luis Cordeiro

Narodil se ve Venezuele uprchlíkům, kteří utekli ze Španělska před Frankovým režimem. V Massachusettském technologickém institutu v USA vystudoval strojírenství a ekonomii, doktorát má z oboru interdisciplinární věda. Pracoval jako poradce ropných společností BP, Chevron Texaco nebo ExxonMobil. Později se vydal na akademickou dráhu. Učil například ve výzkumném centru NASA na Singularity University nebo v Institutu rozvojových ekonomik IDE – JETRO v Japonsku. Je místopředsedou vzdělávací organizace Humanity Plus, členem Světové akademie umění a věd a působí v řadě dalších organizací.

enzym, díky němuž telomery dorůstají. Každopádně první bakterie neměly telomery. Narodily se a byly nesmrtelné. Cílem života je život, ne smrt.

Ve své knize se zabýváte technologiemi, jako jsou umělá inteligence, regenerace tkání, léčba kmenovými buňkami, tisk orgánů, kryokonzervace nebo genová terapie, které mají přispět k možnosti dosáhnout nesmrtelnosti. Řada těchto technologií je však stále na začátku, testují se a v praxi se ještě téměř nepoužívají.

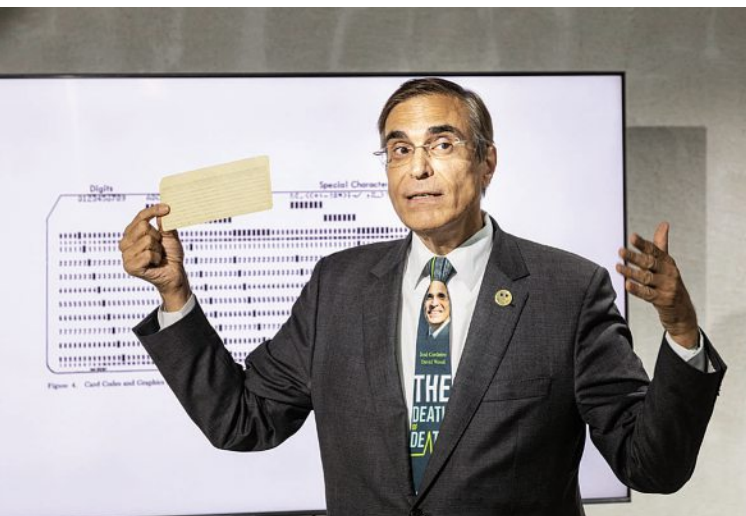
Vývoj se zrychluje a v příštích 20 letech budeme svědky většího technologického pokroku než za posledních dva tisíce let. Díky Yamanakovi víme, že omlazení je možné. Pokusy s kožními buňkami myši provedl in vitro, tedy mimo tělo. V roce 2020 další velmi slavný vědec David Sinclair, který prováděl výzkum na mé alma mater MIT a nyní je profesorem na Harvardu, udělal se studenty vlastně totéž jako Yamanaka, ale in vivo, přímo v orgánu, a sice v očích myši. Výzkum dělal na starých myších, jež ztratily zrak. Vstříkl jim do oka něco jako vakcínu z Yamanakových faktorů a díky této genové terapii jim oči fakticky omládlý. Nyní vědci pracují s dalšími orgány a se zvířaty, která jsou člověku bližší než myši.

Proto předpokládáte, že v roce 2045 bude možné plně zastavit proces stárnutí u lidí?

Nejen to. Především ale musím zdůraznit, že to je číslo, které předpověděl můj mentor Ray Kurzweil. On mluví o dvou magických datech. První z nich je 2030. V té době dosáhneme bodu, kterému se říká „únik k dlouhověkosti“. Budeme stárnout dál, ale díky pokroku v medicíně a biologii od té doby každý rok získáme jeden rok života navíc. A pak se dostaneme do roku 2045, kdy budou k dispozici i omlazovací technologie.

ale stále se množí, rostou a požírají člověka. Když člověk zemře, zemře i rakovina, ale jen proto, že už nemá žádnou potravu. To bylo objeveno v roce 1951 u pacientky jménem Henrietta Lacksová. Byla to černoška z jihu USA, která se narodila v roce 1920 a zemřela ve věku 31 let na rakovinu děložního čípku. Lékaři jí odebrali rakovinné buňky, dodali jim živiny a vodu, začali je analyzovat a viděli, že rakovina pořád roste. Buňky Henrietty Lacksové jsou stále živé. Jsou to asi nejznámější buňky v biologii a říká se jim HeLa. Jsou zatím staré 103 let, ale fungují, jako by byly mladé.

Pak jsou tu zárodečné buňky, o kterých se říká, že jsou biologicky nesmrtelné. Sice zemřou s člověkem, ale genetická informace v nich obsažená se předává dál. Navíc nyní víme, že existuje mnoho biologicky nesmrtelných organismů, například hydry nebo medúzy, a také byla biologicky nesmrtelná první forma života na planetě – bakterie, která měla kulaté chromozomy. Chromozomy u lidí mají koncové části, jimž se říká telomery. Problém je, že telomery se při dělení buněk zkracují (*po zkrácení telomery na kritickou mez se buňka přestane dělit, příslušná tkáň se tak přestane obnovovat – pozn. red.*). Výjimkou jsou rakovinné buňky, které produkují telomerázu, což je

„Vývoj se zrychluje a v příštích 20 letech budeme svědky většího technologického pokroku než za posledních dva tisíce let,“ myslí si futurista **José Cordeiro**.

Podle Raye Kurzweila lidstvo dojde do roku 2045 do bodu technologické singularity, což je hypotetický bod zlomu, kdy začne nekontrolovatelný a nevratný technologický růst lidstva díky tomu, že umělá inteligence výrazně překoná schopnosti lidské mysli. Je to zároveň podmínka pro to, aby člověk mohl být nesmrtelný?

Ano i ne. Umělá inteligence je velmi důležitá, protože zvládá některé věci, jež my nezvládneme. Například lidský genom má tři gigabajty dat a to člověk nedokáže analyzovat. Také potřebujeme sekvenovat genom milionů lidí, což bychom bez umělé inteligence nezvládli. AI rovněž pomáhá objevovat nové léky. Navíc se díky umělé inteligenci řada procesů zlevní. Analýza jednoho genomu nyní stojí 300 dolarů, ale za pět let to bude pouze 10 dolarů a budeme sekvenovat nejen genom normálních buněk, ale i mutovaných rakovinných buněk. Díky tomu budeme objevovat mutace, které zastavují stárnutí. A díky umělé inteligenci jsme také blízko vyléčení rakoviny.

Pokud připustíme, že nesmrtelnost bude možná, nebude tato terapie velice drahá a dostupná jen pro nejbohatší lidi? Bude to dostupné pro kohokoliv, protože možnost nesmrtelnosti bude součástí systému sociálního a zdravotního zabezpečení. Změní se totiž myšlení v tom, co je ve veřejném zdravotnictví důležité. Každý produktivní rok lidského života navrch má obrovský přínos pro ekonomiku. Říká se tomu dividenda z dlouhověkosti. Na druhou stranu zdaleka největší výdaje ve zdravotnictví jdou na léčbu člověka

v jeho posledních letech. I přesto nakonec zemře. Proto se investice ve zdravotnictví postupně přenesou do období, kdy je člověk mladý, a půjdou hlavně na to, aby nezestárl, protože to bude ekonomicky daleko efektivnější.

Myslíte si, že lidé vůbec chtějí být nesmrtelní? Většina lidí, se kterými jsem se o tom bavil, nechce.

Lidé si myslí, že pokud by mohli dosáhnout nesmrtelnosti, žili by na světě jako staříci. To nikdo nechce. Vědci však pracují na tom, abychom byli neomezeně mladí, nikoliv neomezeně staří. V každém případě to bude volitelné. Každý bude moct zemřít, pokud bude chtít. Fakticky ale i na nesmrtelného člověka bude smrt dál číhat za každým rohem. Bohužel k nehodám bude pravděpodobně docházet vždy, pořád také budou nejspíš existovat vraždy a sebevraždy.

Bude nesmrtelnost s pomocí medicínských technologií možná i pro lidi, kteří žijí nezdravě, pijí alkohol, kouří nebo užívají drogy?

Ano, protože v budoucnu budeme žít v biologickém věku 20 až 25 let. V tomto věku je tělo tak silné, že můžete jíst a pít prakticky cokoli a ono se s tím většinou vyrovná.

Věříte v Boha?

Jsem především vědec a technicky zaměřený člověk. Jsem otevřený všemu, co se dá dokázat.

Ptám se v souvislosti s tím, že náboženství a víra v exkluzivní schopnosti Boha či bohů jsou jednou z největších jistot a stabilizačních prvků lidstva. Jak by nesmrtelnost nabourala víru a náboženství?

Konec smrti může přinést konec náboženství, protože náboženství žije ze smrti. A pokud smrt vyjmete z náboženských tradic, je to problém. Náboženství jako judaismus, křesťanství či islám mluví o vzkříšení. Ale k tomu potřebujete smrt. A východní náboženství, jako

Lidé si myslí, že pokud by mohli dosáhnout nesmrtelnosti, žili by na světě jako staříci. Vědci ale pracují na tom, abychom byli neomezeně mladí, ne staří.

je hinduismus a buddhismus, mluví o reinkarnaci. Ale to také souvisí se smrtí.

Nezpůsobila by možnost nesmrtnosti přelidnění planety? Už dnes je Země v mnoha částech přeplněná.

Jak jsem řekl, stále bude existovat násilná smrt a nehody a spousta lidí možná nebude chtít žít dlouho. Navíc v mnoha vyspělých zemích se počet obyvatel nyní stabilizuje nebo klesá. Do konce století by měla klesat i celková světová populace. Každopádně tato obava z přelidnění je tu snad od počátku věků. Lidé vždycky říkali, že je tu příliš moc lidí a málo zdrojů. Před více než 200 lety britský ekonom Thomas Robert Malthus řekl, že v Londýně žije milion lidí a víc lidí už tady žít nemůže. A podívejte se dnes. Londýn má 10 milionů obyvatel, což je zhruba stejně, jako tehdy žilo v celé Anglii. Myslím si, že na planetě může žít ještě mnohem více lidí.

Podle odhadu OSN bude na vrcholu populačního růstu v 80. letech tohoto století žít na Zemi něco přes 10 miliard

”

Dnes žijeme v nejmírumilovnějším období v dějinách lidstva. Je to dosud nejlepší doba pro život.

inzerce

lidí. Někteří vědci odhadují, že by planeta mohla uživit ještě o pár miliard víc, ale museli bychom změnit chování, hlavně ve vztahu k životnímu prostředí.

Máme mozek, což je zatím nejsložitější známá struktura ve známém vesmíru, a umělá inteligence naše možnosti ještě vylepší. Navíc se díky nesmrtnosti změní naše uvažování. Teď se o životní prostředí příliš nestaráme, protože očekáváme, že jednou zemřeme. Pokud tu ale budeme moct žít i za stovky let, budeme chtít žít na čisté planetě a budeme se víc starat o životní prostředí.

Změní se také politika, respektive diktátoři. Když diktátor bude vědět, že může žít velice dlouho a jeho nepřátelé se jej mohou hodně dlouho snažit svrhnout a znepříjemňovat mu život, bude mírnější. Myslím si, že čím déle budeme žít, tím mírumilovnější a tolerantnější lidstvo bude.

Na Zemi však stále probíhá spousta konfliktů a nepřátelé se pořád zabíjejí. Investice do zbrojení jsou obrovské.

V historickém kontextu se to nicméně zlepšuje. Každá smrt člověka je tragédie, ale dnes se to nedá srovnat s množstvím lidí, kteří zemřeli třeba ve Vietnamu, nemluvě o dvou světových válkách. Ve své knize *The Better Angels of Our Nature* o tom pojednává profesor psychologie Steven Pinker, který říká, že násilí ve světě pokleslo a nikdy v historii jsme nebyli tolerantnější a nechovali jsme se morálněji než nyní. Dnes žijeme v nejmírumilovnějším období v dějinách lidstva. Je to dosud nejlepší doba pro život. A to i díky tomu, že se nacházíme mezi poslední smrtelnou generací a první nesmrtelnou generací. ■

Získejte svoji část národní historie

Unikátní investiční příležitost je tady! Slavná sbírka Ivana Lendla, která obsahuje přes 400 děl Alfonse Muchy, se právě nyní může stát součástí vašeho investičního portfolia.

Díky online investiční galerii Portu Gallery je tato příležitost dostupná široké veřejnosti.

Více na
mujmucha.cz

ROZHOVOR

EXPORT S EGAP

–TEXT– Vojtěch Wolf, Petr Kain

–FOTO– Václav Vašků

David HAVLÍČEK

Předseda představenstva státní pojišťovny EGAP

Ruští partneři překvapivě spláčí. Od začátku války snížili svůj dluh na třetinu

Současná geopolitická situace je vyhrocená. Probíhá konflikt na Ukrajině a v Izraeli, rostou ochranářské praktiky některých států, máme tu dozvuky covidové pandemie, která narušila dodavatelsko-odběratelské řetězce. „Je tedy zřejmé, že se svět hodně mění,“ říká David Havlíček, v březnu jmenovaný nový šéf státní exportní pojišťovny EGAP. „Ten nárůst geopolitických rizik jasně vidíme na zvýšené poptávce po našich službách. Za letošní rok už máme pojištěno kolem 50 miliard korun, což je největší objem za posledních minimálně deset let,“ dodává Havlíček, který je mimo jiné i poradcem premiéra Petra Fialy.

Co se po útocích Hamásu ze 7. října změnilo z pohledu českých exportérů do Izraele?

Izrael dále pokračujeme ve standardním režimu. Současný konflikt samozřejmě eskaloval do většího rozměru než v minulosti, ale celkově probíhá už desítky let. Není to něco, co by bylo v tomto regionu úplně mimořádné. Dokonce jsme po 7. říjnu v zemi uzavřeli nějaké nové obchodní případy. Dalo by se říct, že český export ani rakety nezastaví. Teritoriální a politická rizika ovšem vždy pečlivě vyhodnocujeme. Právě politická rizika, jako je toto, jsou jedním z důvodů, proč EGAP existuje. Čeští exportéři se nemusí obávat, že bychom nějak omezovali naši činnost.

Mimochodem, pojišťovali jste někdy v minulosti nějaký obchod v Gaze nebo třeba na Západním břehu Jordánu?

Neuvědomuji si, že bychom někdy v Palestině měli nějaké obchodní případy.

Proměnil konflikt oblasti, které jste v Izraeli ochotni pojistit?

Ne. Z hlediska odvětví tam máme poměrně široký rozsah případů, od turbín přes farmaceutika až po pivo. To vše bychom byli ochotni pojistit stejně.

Takže když k vám dnes přijde firma, že má do Izraele domluvený vývoz za miliardu korun, tak to nebude problém?

U každého obchodního případu vyhodnocujeme, jaké je jak teritoriální riziko, tak i teritoriální limit,

a samozřejmě i obchodní protistranu. To znamená, že bychom přirozeně zkoumali, jak ekonomicky kvalitní ta protistrana je. Přičemž u případu za miliardu by to znamenalo, že izraelský partner musí být silnou společností, abychom byli schopni upsat tak velké riziko na jednoho dlužníka. Nejde tedy říct, že s čímkoliv za námi někdo přijde, tak to pojistíme.

Český export ani rakety nezastaví. I po útocích Hamásu do Izraele normálně vyvážíme a uzavíráme tam nové případy.

Jak to vypadá s vývozem do okolních států, jako jsou Libanon, Egypt, Jordánsko...

Co se týče toho regionu, je pro nás nejsilnějším státem Egypt, kde máme celou řadu případů. Například teď aktuálně tam probíhají dodávky společnosti Sigma Group, která se účastní velkého závlahového projektu New Delta, pro který dodává komponenty do čerpacích stanic. To je jednoznačně vývoz s vysokou přidanou hodnotou a jsme rádi, že český exportér umí takto vysoce sofistikované zařízení dodat. V tomto případě se bavíme o vývozu takřka za miliardu korun. Dopad tohoto projektu není jen byznysový, ale také společenský, protože pomáhá zúrodnit širší oblast kolem Nilu.

Česko je jedním z mála států, které se jednoznačně postavily za Izrael. Jak to ovlivňuje vztahy s islámskými zeměmi?

Celá situace je samozřejmě vysoce složitá z mezinárodně-politického hlediska. Do hry vstupují nejen státy, které jsou bezprostředně do aktuálního konfliktu zapojeny, ale i světové mocnosti. My reagujeme ale hlavně na poptávku našich vývozců. Pokud by došlo k širší eskalaci a komplikacím, tak je pravděpodobné, že asi nebudou mít

Od začátku války se nám podařilo snížit ruský dluh z 11 miliard na méně než čtyři miliardy korun. To jsme nečekali.

v regionu tolik zakázek a za námi ani nepřijdou. Zatím je předčasné vyhodnocovat dalekosáhlé důsledky.

Co by se muselo stát, aby obchod na Blízkém východě zamrzl? Širší válka mezi několika státy?

Jak jsem říkal, ani stávající konflikt český obchod neovlivnil. Pro nás je pro hodnocení rizik nejdůležitější, jak danou zemi hodnotí OECD, kdy nejhorší známka je 7 a země je v této kategorii někdy i zcela nepojistitelná. To se většinou stane kvůli nějakým vnitrostátním problémům, například v podobě občanské války nebo dlouhodobě neudržitelného stavu státních financí. Nebo jsme to viděli v případě Ukrajiny, kde celý svět do této země po určitou dobu přestal financovat export. I přesto, že konflikt stále probíhá, třetina exportních pojišťoven podporu alespoň částečně obnovila. Takže i za války dokážeme pracovat.

Jak důležitý je region Blízkého východu z hlediska českého exportu?

Nelze říct, že by to byl stěžejní region z hlediska našeho portfolia. Každý rok pojistíme export více než do 30 zemí světa, takže jsme poměrně široce rozkročení. Což je podstatný rozdíl proti době před patnácti lety, kdy jsme byli hodně orientovaní na Rusko a bývalé sovětské státy, jež tvořily polovinu našeho portfolia. Tehdy byla naše expozice na Rusko kolem 50 miliard korun. Před deseti lety jsme ji v souvislosti se zhoršující se mezinárodněpolitickou situací začali omezovat. Z oněch 50 miliard jsme to snížili na 11 miliard korun, které jsme měli na začátku loňského roku.

VÝVOZ NA UKRAJINU JEN S PODPOROU VLÁDY

Jak to teď vypadá s dluhy ruských firem?

Od začátku války se nám podařilo těch 11 miliard ještě snížit a ruské firmy nám dluží aktuálně méně než čtyři miliardy korun. Náš původní plán byl přitom dostat se

letos na pět miliard. Dokonce se nám podařilo rozplatit některé dosavadní dlužníky a také odprodat část pohledávek. Na začátku války v podstatě nikdo nečekal, že k něčemu takovému může dojít. Spíše jsme počítali s horšími scénáři.

Čím si to vysvětlujete?

V prvopočátku války určitě hrál roli silnější rubl, kdy se tamním firmám vlastně snížil dluh v podobě eurových půjček, takže měli motivaci splácet, což už dneska neplatí. Hlavní vysvětlení současné ochoty splácet vidím v tom, že i ruské firmy se na to dívají z dlouhodobého hlediska. Konflikt probíhá a ještě nějakou dobu probíhat bude. Nikdo ale neví, jaká situace bude v Rusku za pět, deset let, kdo tam bude vládnout, jak bude vypadat ekonomická situace, jak budou zapojení do mezinárodního obchodu.

Co by se muselo stát, abyste byli ochotni znovu pojitit zakázky v Rusku?

Má to dvě roviny. Musí se změnit mezinárodněpolitická situace. Rusko a Česká republika jsou momentálně nepřátelské země. Pak by se musela ještě zrušit celá řada sankcí, které jsou na Rusko a vývoz do něj uvaleny. Vývozní případy by samozřejmě musely být pozitivně vyhodnoceny z hlediska rizik návratnosti poskytnutého financování.

Data ukazují, že výrazně vzrostl vývoz do zemí kolem

Ruské federace, jako je třeba Kazachstán či Uzbekistán.

Často se řeší, jestli nejde jen o reexportní země a zboží neputuje dále do Ruska. Nehrozí tak, že ve skutečnosti máte přes tyto státy v Rusku expozici vyšší?

Ne, v našem případě to určitě nehrozí. Naše obchodní případy jsou skutečně náhrady trhů. Jinak řečeno, řada českých vývozců vyvážela do Ruska, Běloruska a nyní našla nová odbytíště. Vidíme to i na aktivní snaze české vlády najít alternativní trhy, protože řada teritorií je závislá na tom, že dveře otevře politik. Dobrým příkladem je Uzbekistán, který na jaře navštívil premiér Petr Fiala. Na něj navázali i ministr průmyslu a obchodu Josef Síkela či ministr zemědělství Marek Výborný. Známy je případ Škody Transportation a plánovaný vývoz 30 vlaků do této země. To je přesně naše úloha, kdy máme doprovázet politiky a být financující rukou, která českým exportérům na tato teritoria pomáhá. A skutečně jsou to velké obchody. V případě Uzbekistánu se bavíme o transakcích za téměř deset miliard, které by se bez politické podpory nerealizovaly.

Takže jste se nesetkali se snahou obejít embargo a dostat zboží do Ruska prostřednictvím vývozu do některého z jeho sousedů?

Ne. A žádné takové obchodní případy samozřejmě nemůžeme ani nechceme podpořit. Dodržujeme veškeré sankce, které jsou na financování vývozu do Ruska uvaleny. Každý obchodní případ musí procházet, a nejenom u nás, ale primárně u financujících bank, hodnocením, zda neobchází sankce.

Jak je to teď s pojištěním vývozu na Ukrajinu? Ještě před rokem to nešlo.

Když jsem letos v březnu nastoupil do funkce, tak jsem si jako prioritu určil právě otevření pojišťování Ukrajiny. Nebylo to jen moje vnímání, ale i vlády. Ta se postavila jednoznačně za Ukrajinu. Před konfliktem jsme tam měli každoročně obchodní případy v řádu stovek milionů korun.

Firmy jako Bednar FMT, Farnet a další si stěžovaly, že jim stát s vývozem nepomůže. Znamená to, že jejich tlak zabral?

Já bych neřekl, že by to bylo pod nějakým extrémním tlakem. My sami jsme chtěli Ukrajinu otevřít. Firmy chápaly složitost situace a některé z nich s námi i na přípravě programu „Fond Ukrajina“ spolupracovaly. Nutno říct, že cesta k tomu nebyla jednoduchá. Jde o válečnou zónu, my jsme pojišťovna pod dohledem České národní banky, takže není úplně triviální začít do takového teritoria pojišťovat. Musela se najít cesta. Hodně jsme se inspirovali u jiných státních pojišťoven v Evropě. Společným znakem bylo, že se všude export na Ukrajinu podporoval na základě rozhodnutí vlády. U takové pomoci to musí být politické rozhodnutí. Stát také vyčlenil konkrétní

částku, která bude krýt tato obchodní rizika, aby to neohrozilo náš vlastní kapitál.

Jsou tyto obchody nějak omezeny?

Je to omezeno maximální délkou splatnosti úvěru a ta může být maximálně rok. Navíc u jednoho ukrajinského zákazníka pojistíme maximálně tři miliony eur.

Kolik obchodů jste od začátku program pojistili?

Máme přes 30 žádostí, což znamená více než 300 milionů korun. Aktuálně máme uzavřených sedm nových pojištných smluv v rozsahu vyšších desítek milionů. Když započteme i rozpracované případy, jsme z hlediska vyčerpání fondu někde na polovině. Jsme domluveni s ministrem financí a ministrem průmyslu, že v lednu provedeme vyhodnocení. Pokud se ukáže, že ukrajinskí partneři platí a hodnocení bude pozitivní, tak určitě chceme otevřít otázku na navýšení prostředků fondu z aktuálních 340 milionů korun na vyšší částku. Kolik to bude, bude záležet na politických.

Myslíte si, že jednoznačná vládní podpora Česka jak Ukrajině, tak Izraeli může českým firmám v těchto zemích reálně pomoci?

Určitě to může pomoci, je třeba říct, že politické vazby na Ukrajinu jsou nyní skutečně nadstandardní. A ty byznysové často na ty politické navazují. Fond Ukrajina neexistuje sám o sobě. Je to důležitý nástroj pro to, aby čeští vývozci, jakmile konflikt skončí, všichni věříme, že ve prospěch Ukrajiny, byli na startovní čáře mezi prvními při její obnově, protože jsme nepřerušili vzájemné vztahy. Teď se bavíme o stovkách milionů korun, ale rekonstrukce Ukrajiny bude znamenat pro český byznys miliardy.

inzerce

Digitalizace malých podniků je zásadní pro českou ekonomiku. Jak jim pomoci?

Dozvíte se na výroční konferenci Aspen Institute CE
16. LISTOPADU | 9:00 – 17:00 | PRAŽSKÁ KŘIŽOVATKA

AspenInstituteCE.org

„Politické vazby na Ukrajinu jsou v současnosti skutečně nadstandardní. Určitě to může českým firmám pomoci,“ říká **David Havlíček**.

Bělorusko nebo Ukrajina, jednak jim pomáhaly s dopady energetické krize. Tento program byl extrémně úspěšný. Měli jsme v něm alokováno šest miliard korun, které se vyčerpaly během pouhých devíti měsíců. Co je navíc pozitivní, portfolio firem, které se programu účastnily, je velmi diverzifikované.

Jaké jsou další výrazné trendy, které ovlivňují váš byznys?

Je vidět velký vzestup Číny, čeští vývozci na mnoha trzích komplikovaně soutěží s čínskými dodavateli, a to z jedno-
duchého důvodu. Čína není součástí takzvaného konsenzu OECD, tedy gentlemanké dohody vyspělého světa, jak si nastavit financování exportu. Ten je přitom například v EU závazně ukotven i v legislativě. Čínští vývozci díky tomu mají z hlediska financování komfortní podmínky a až nepřiměřenou podporu vůči exportérům z ostatních zemí. Z toho důvodu se také v červenci letošního roku tento konsenzus OECD aktualizoval a upravily se některé parametry. Od července jsme například schopni poskytovat pojištění na období delší než 20 let, konkrétně až na 22 roků. Dříve bylo naprosto nemyslitelné, že by vyspělý svět byl schopen na takto dlouhou dobu poskytovat pojištění. Už máme rozjednaný obchodní případy, které mají takhle dlouhou splatnost. Celé je to motivováno snahou vyrovnat se čínskému tlaku, který je naprosto zřejmý třeba v Africe. Vezměte si, že Mezinárodní měnový fond zasedá a řeší pomoc Ghaně, která se ocitla ve finančních potížích, přičemž ale největší část pohledávek vůči této zemi drží Čína. Už to není takzvaný pařížský klub, jakožto sdružení nejbohatších zemí, který tahá za delší konec provazu. Už je to Čína, se kterou se vyspělý svět musí domluvit, jakým způsobem restrukturalizovat dluh Ghany.

S tím souvisí i skutečnost, že budete moci více podporovat exportní podniky?

Ano, souvisí to obecně s globálními změnami, třeba se zmíněným rozpadem globálních odběratelsko-dodavatel-
ských řetězců. Od loňského roku máme novelu zákona o naší činnosti, kdy můžeme pojišťovat exportně orientované podniky, není to tedy pojištění vázané na konkrétní kontrakt. Jedinou podmínkou je, že tyto firmy musí

ČÍNA NA DELŠÍ STRANĚ PROVAZU

EGAP Ioni oslavil třicáté narozeniny, jak hodnotíte jeho současný stav ve vztahu k situaci ve světě?

Když to dám do nějakého širšího rámce, tak platí, že současná geopolitická situace je skutečně hodně vyhrocená. Máme konflikt na Ukrajině a v Izraeli, existují ochránářské politiky u některých států, máme tu dozvuky covidové pandemie, která narušila dodavatelско-odběratelské řetězce. Zároveň se množství výrobních kapacit vrací do vyspělého světa. Je tedy zřejmé, že se svět hodně mění. Nárůst geopolitických rizik jasně vidíme na zvýšené poptávce po našich službách. Za letošní rok už máme pojištěno kolem 50 miliard korun, což je největší objem za posledních minimálně deset let. Mimořádná situace posledních let se promítla i do toho, že jsme poskytovali produkt EGAP Plus, což byly garance, které jednak umožňovaly firmám vypořádat se s výpadkem trhů, jako je Rusko,

Za letošní rok už máme pojištěno kolem 50 miliard korun, což je největší objem za posledních minimálně deset let.

alespoň čtvrtinu své produkce vyvážet do zahraničí. Letos už máme první pilotní projekt, kdy jsme pojistili společnost Semperflex Optimit, která buduje nedaleko Ostravy novou výrobní kapacitu na hydraulické hadice. Nebude to ojedinělý případ, poptávek po tomto našem produktu jsou již desítky. Půjde o silnou větev naší obchodní činnosti.

Jak to vypadá s programem Covid Plus, který vznikl v reakci na pandemii?

Covid Plus vznikl, protože se celá Evropa domluvila na vytvoření mimořádných nástrojů, které pomohou ekonomice zamrzlé v důsledku pandemie. Podpořili jsme celkem 110 případů v celkovém objemu 22 miliard korun a řadě firem skutečně pomohli zachránit jejich existenci. Dvě třetiny záruk v tomto programu je k dnešku již splaceno a jsou zatím jen dva případy, kdy jsme museli záruku vyplatit my. Nedávno jsme museli zaplatit za huť Liberty Ostrava pohledávku ve výši 60,8 milionu eur, tedy asi 1,5 miliardy korun, a byl tam ještě jeden další případ zhruba za 200 milionů korun. Děláme samozřejmě všechny kroky pro to, abychom tuto případnou ztrátu minimalizovali. Vezměte si ale, že stát do tohoto programu alokoval čtyři miliardy korun, za které jsme vystavili záruky okolo 20 miliard korun. Z tohoto hlediska není číslo 1,7 miliardy korun, jež jsme museli zatím vyplatit, tak hrozné. Když program vznikl, tak očekávání byla mnohem horší.

CHYB JE SI TŘEBA BÝT VĚDOM

Jaká je budoucnost podpory českého exportu? Šéf Národní rozvojové banky Tomáš Nidetzký třeba mluvil o tom, že by se tato banka mohla spojit s Českou exportní bankou a později možná i s EGAP.

V tomto případě je asi vhodné se podívat, jak podpora exportu funguje v zahraničí. Integraci Národní rozvojové

banky a ČEB bychom se přiblížili německému modelu, kde má rozvojová instituce svou financující část zaměřenou na export a vedle toho existuje silná exportní pojišťovna. Skoro nikde na světě ale není instituce, která by v sobě zastřešovala rozvojovou banku i pojišťovací fázi exportu. Myslím, že role EGAP je v tomto ohledu nezastupitelná. Ale je to samozřejmě politické rozhodnutí.

Co vás na letošním roku z pohledu šéfa EGAP překvapilo?

Jak z pohledu obchodního výkonu, tak z hlediska pojistných událostí to je zatím neobyčejně úspěšný rok. Máme vymoženo okolo jedné miliardy korun, což je oproti minulosti nadprůměrný výsledek, kterého jsme navíc dosáhli v době, kdy je situace ve světě stále složitější. Tady patří velké poděkování všem mým kolegům, kteří vymáhají. Je to strašně složitá a mravenčí práce, která často není vidět, ale o to je významnější.

Před deseti lety jste napsal i knihu o behaviorálních financích. Myslíte, že vám tyto poznatky nějak pomáhají v práci?

Knížka popisuje chyby, které dělají lidé při investování. Základní ponaučení z knihy, kterou jsem napsal s Michalem Stupavským (*investiční stratég z Conseq Investment Management - pozn. red.*), by mělo být, že chyb je si třeba být vědom a umět se z nich poučit.

Umíte to?

Nikdo není neomylný, chyby dělá každý. Důležité je, aby je bral jako příležitost a nejrychlejší cestu, jak se posunout dál. ■

David Havlíček (38)

Absolvoval Fakultu financí a účetnictví na VŠE. Pracoval mimo jiné na Úřadu vlády ČR jako vedoucí ekonomických analýz. V EGAP působí na různých pozicích přes 10 let. Od března 2023 stojí v jeho čele. Je koordinátorem Národní ekonomické rady vlády. Je spoluautorem knihy *Investor 21. století*.

Zelený plyn může nahradit až pětinu dovozu. Stát v podpoře zaspal

– TEXT – Martin Petříček

Na Císařském ostrově v severní části Prahy stojí už od 60. let minulého století ústřední čistírna. Ze zařízení, které zpracovává takřka všechnu odpadní vodu z území hlavního města, se postupně stává také významný energetický zdroj. Při čištění vody spotřebované a znečištěné zejména člověkem vznikají kaly a z nich surový bioplyn. Ten se v kogeneračních jednotkách využívá k výrobě elektřiny a tepla.

Od léta tu využívají bioplyn i dalším způsobem: na ostrově přistavěli speciální zařízení, které z něj odstraní nežádoucí příměsi, a vznikne takřka čistý biometan. Je ekologičtější alternativou zemního plynu, má stejné vlastnosti.

Projekt se v Pražské vodohospodářské společnosti začal rodit před pár lety v debatách nad tím, jak zpracovat

Impulz k výstavbě výroben biometanu může dát státní podpora v hodnotě 2,4 miliardy eur. Program právě posvětila Evropská komise.

nevyužité přebytky bioplynu. „Vznikl nápad na čištění bioplynu a výrobu biometanu. Původně jsme ho chtěli ‚stáčet‘ přímo do aut na stlačený zemní plyn CNG, která provozují městské firmy,“ říká ředitel divize strategických investic v Pražské vodohospodářské společnosti Jiří Rosický. To by však znamenalo, že by tato auta z celé Prahy musela zajíždět kvůli natankování paliva na Císařský ostrov.

Nakonec se vodohospodáři dohodli s pražskými plynaři, postavili několik

stovek metrů dlouhé potrubí a vyrobený biometan vtlačejí do střednětlakého plynovodu. V něm se promíchá s běžným zemním plynem a auta si ho mohou načerpat u kterékoliv plničky na CNG.

Investice za 66 milionů korun umožní vyrobit přes 1,2 milionu metrů krychlových biometanu za rok, což postačí na roční provoz osmi desítek popelářských aut. V čistírně ovšem počítají se zvýšením produkce, v ideálním případě až na desetinásobek.

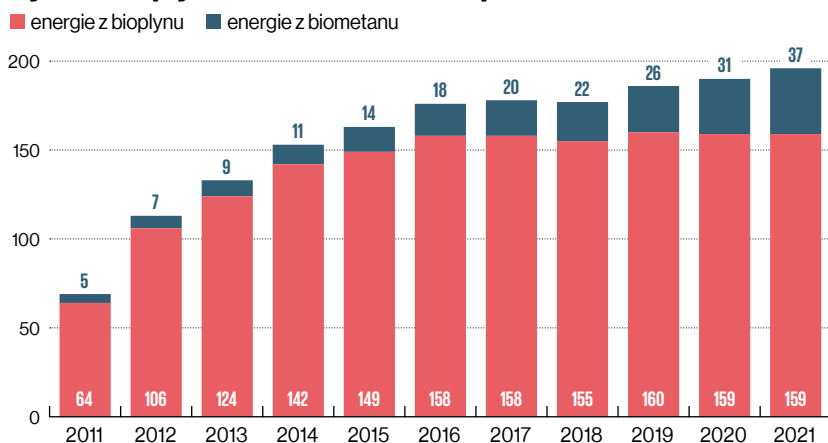
„Proti bioplynkám, které využívají zemědělské produkty nebo bioodpad, máme velkou výhodu. Základní technologii máme jako součást procesu, máme velké objemy čistírenských kalů, z nichž se bioplyn získává,“ říká Rosický.

Firma ovšem stojí před otázkou, zda vyrábět elektrickou energii (a teplo) z obnovitelného zdroje pro vlastní potřebu, nebo díky biometanu nahradit část zemního plynu v plynovodní síti. Podobný rébus budou muset v budoucnu řešit i další producenti.

Bioplyn frčí, biometan zaostává

Získávat takto výhodně a ekologicky zdroj energie je moderní postup. Předseda Českého sdružení pro biomasu CZ Biom Jan Habart nicméně říká, že stát v podpoře biometanu zaspal. Zatímco v Česku je v provozu už takřka 580 bioplynových stanic, výroben biometanu je vedle té na pražském

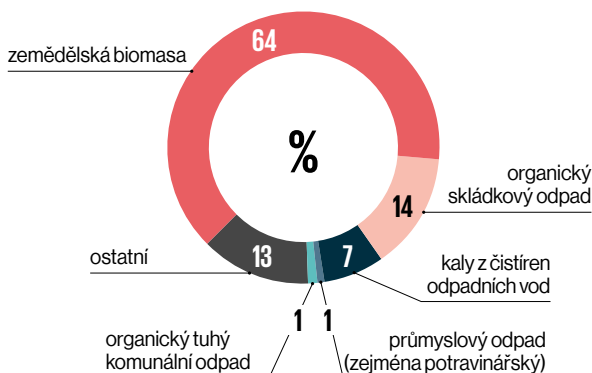
Výroba bioplynu a biometanu v Evropě (v terawatthodinách)

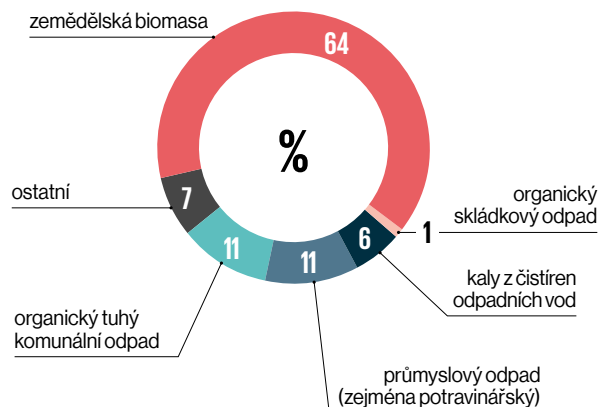
Zdroj: CZ Biom, Evropská bioplynová asociace

Z čeho se bioplyn a biometan v Evropě vyrábí (v %)

bioplyn

biometan

Zdroj: Bioenergy Europe, Evropská bioplynová asociace

Císařském ostrově už jen šest. Dřívější vládní strategický plán počítal s tím, že kapacita výroby bude už dnes přibližně desetkrát vyšší.

Evropská unie s mohutným rozvojem výroby biometanu napevno počítá. Podle plánu REPowerEU má jeho produkce v unii do roku 2030 stoupnout na 35 miliard m³. A to z nynějších zhruba 3,5 miliardy m³, což představuje jen kolem procenta spotřeby zemního plynu. Technologie čištění bioplynu na biometan v kvalitě zemního plynu se v EU zavádějí od roku 2011.

Cílem je postupně nahradit až 20 procent současné spotřeby zemního plynu. V Česku mají později obnovitelné plyny (vedle biometanu také syntetický plyn) tvořit i 40 až 50 procent spotřeby této strategické látky.

Domácí provozovatel nejrozsáhlejší plynárenské distribuční sítě GasNet připojil první výrobu biometanu v roce 2019. Jedná se o bioplynovou stanici v Rapotíně na severní Moravě ze skupiny EFG. Loni přibýly stanice v Litomyšli a v Horní Suché na Karvinsku, letos bioplynka v Mladé Boleslavi a čistírna odpadních vod v Havlíčkově Brodě. „Na celém našem

distribučním území vtlačíme měsíčně až 230 tisíc kubíků biometanu,“ říká mluvčí společnosti Aleš Gregorovič.

Biometan se od léta vyrábí ještě v zemědělské bioplynové stanici v Herálci u Humpolce. Nevtláčejí ho tu však do plynárenské sítě, nýbrž ho ukládají do tlakových mobilních zásobníků BioCNG. Palivo využívají autobusy veřejné dopravy v Jihlavě. „Je to příklad vítané náhrady fosilních paliv. Biometan se vyrobit lokálně a dopravní podnik se chrání před výkyvy v cenách ropy. Vtláčení do sítě zemního plynu dává smysl tam, kde

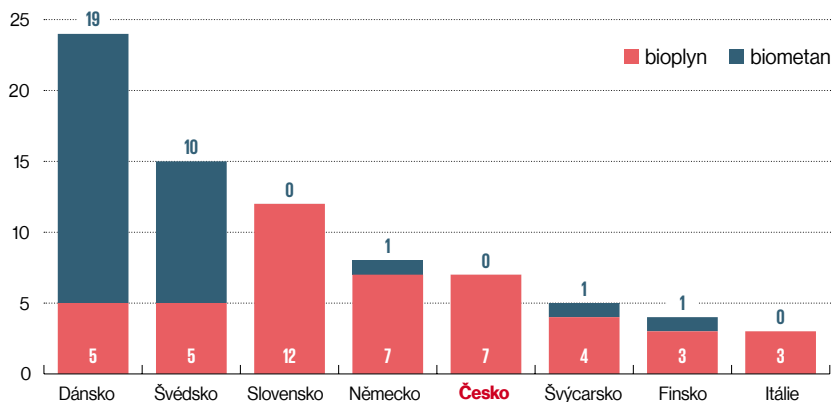
není k dispozici aplikace pro dopravu,“ říká programový ředitel Svazu moderní energetiky Martin Sedlák.

Investoři čekají na podporu

Nový impulz k výstavbě dalších výroben biometanu může dát program státní podpory v hodnotě 2,4 miliardy eur (v přepočtu 59 miliard korun), který v minulém týdnu posvětila Evropská komise. Peníze z něj budou vypláceny formou zeleného bonusu po dobu dvaceti let, výši příspěvku každoročně určí Energetický regulační úřad.

Podíl bioplynu a biometanu na celkové spotřebě plynu

(v % za rok 2021, top osm zemí)

Zdroj: Evropská bioplynová asociace

Zatím není jasné, kdy bude tento zdroj financí připraven k čerpání, podle Habarta se však už nyní chystají projekty, které ho chtějí využít. „Investoři trochu přešlapují a čekají na zahájení provozní podpory, až bude jasné, jakou bude mít podobu,“ říká. Stát by měl navíc stanovit konkrétní opatření – například počtem stanic, které začnou s výrobou biometanu.

GasNet plánuje napřesrok připojovat další výroby biometanu. „Aktuálně máme podepsáno 14 smluv o připojení a evidujeme přes 40 dalších zájemců, kteří mají projekt v různé fázi přípravy,“ říká Gregorovič. Nejméně polovina ze všech bioplynových stanic v Česku je podle něj technicky a ekonomicky připojitelná ke stávající plynárenské síti a lze je uzpůsobit k výrobě biometanu.

Například ve skupině EFG už takto doplňují bioplynovou stanicí ve Vysokém Mýtě. „Na biometan z biologicky rozložitelného odpadu se budeme zaměřovat i při dalším rozvoji portfolia našich bioplynových stanic,“ říká mluvčí skupiny Barbora Formánková.

V Rapotíně firma čistí a do plynárenské soustavy posílá přibližně polovinu vyrobeného bioplynu, druhá jde na výrobu zelené elektřiny a tepla. Podle Formánkové lze podíly upravovat, omezením je pochopitelně kapacita jednotky výroby biometanu.

Podle Habarta bude dávat smysl, aby se velká část dnešní energie bioplynu přesunula – místo výroby elektřiny a tepla by měla sloužit právě produkci biometanu. „Přítom je možné výrobu elektřiny zachovat a provozovat ji pouze v době zvýšené poptávky. Postupně to může být třeba jen deset až dvacet procent času, zatímco zbytek roku běží biometan,“

Bioplyn versus biometan

► **Biometan je vyčištěný bioplyn**, který obsahuje alespoň 95 procent metanu. Představuje alternativu zemního plynu, má srovnatelné vlastnosti. Je možné využít ho všude, kde se používá zemní plyn, bez nutnosti úprav technologie či dalších investic. Tedy v plynových kotelích či domácích spotřebičích. V dopravních prostředcích může nahradit konvenční paliva ze zemního plynu – stlačený plyn CNG nebo zkvapalněný LNG. A je také možné ho vtlačet do plynárenské soustavy.

► **Na počátku vzniku biometanu je bioplyn**, který vzniká anaerobní digestíí organických materiálů. Tedy zjednodušeně přeměnou organických látek bez přístupu vzduchu. Vstupem mohou být například zemědělské zbytky, statková hnojiva a energetické plodiny jako kukuřice, dále komunální bioodpad, kaly z čistíček odpadních vod a další druhy biomasy. Bioplyn se využívá k produkci tepla a elektřiny.

► **Objem metanu v bioplynu se standardně pohybuje kolem 50 až 55 procent.** Zhruba třetinu tvoří oxid uhličitý, zbytek další příměsí jako siřné či dusíkaté sloučeniny. A právě CO₂ a nežádoucích látek je třeba se zbavit, respektive srazit jejich podíl na minimum. Existuje několik metod čištění bioplynu, v EU se nejčastěji používá membránová separace. Proti jiným obnovitelnými zdrojům je výhodou biometanu možnost kontinuální výroby bez závislosti na počasí, je také možné ho skladovat. Ve srovnání se zemním plynem je nicméně dražší.

říká. Navíc jsou tu hybridní systémy umožňující využít jak bioplynu pro elektřinu, tak čištění na biometan pro vtlačení do plynárenských sítí.

Jako doplněk solárů a větrníků

Jednou z hlavních výhod bioplynových stanic ve srovnání s jinými obnovitelnými zdroji je takřka nepřetržitá výroba. Mohou tedy fungovat jako doplněk solárních a větrných elektráren, poskytnou elektřinu při bezvětří, v noci či v zimním období. Lidé z oboru také tlačí na to, aby stát nastavil podmínky, které umožní

využití biomasy z odpadů co nejvíce na výrobu biometanu místo jejího skládkování nebo kompostování. „Produkcí biometanu může stát podpořit i tím, že ho začne systematicky poptávat do svých budov,“ říká Sedlák.

Připojení výroby biometanu k plynárenské soustavě je poměrně snadné a dnes už podle Gregoroviče standardizované. Výrobci mají přesně danou maximální výrobní kapacitu i maximální možný objem vtlačeného plynu do distribuční soustavy.

„Žádný minimální odběr jako distributor nestanovujeme. Záleží na výkonnosti konkrétní výroby biometanu, kolik dokáže plynu do distribuční soustavy dodat v rámci stanovených kapacit. V případě výpadku výroby jsme ale vždy schopni pokrýt spotřebu odběratelů v dané lokalitě,“ říká mluvčí GasNetu.

Bioplynové stanice jsou příležitostí, která pomůže nechat část prostřed-

Česko loni utratilo za fosilní paliva 400 miliard korun. Rozvoj bioplynu a biometanu pomůže nechat část peněz doma.

ků za nákup zemního plynu v české ekonomice. „Loni utratilo Česko za dovoz fosilních paliv 400 miliard korun. Rozvoj bioplynu a biometanu by byl navíc impulzem k podnikání na venkově,“ pokračuje Sedlák.

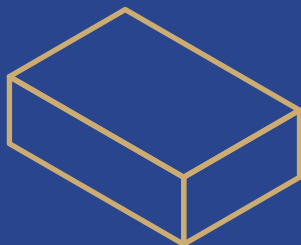
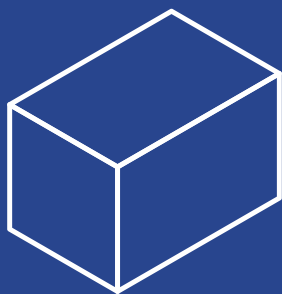
Biometan je nejlevnější náhradou zemního plynu – například ve srovnání s vodíkem, kde je potřeba počítat s vyššími investicemi a provozními náklady a s úpravou infrastruktury a technologických zařízení. „Plynárenská soustava je největší baterií, která umožňuje sezonní skladování energie,“ přidává další výhodu Habart. ■

Nestíháš?

Stáhni si **mojePPL**
a změň si místo doručení.

S aplikací **moje PPL** budeš mít
své zásilky vždy pod kontrolou.

ZÍSKAT APLIKACI

EPPL®

A company of

Rizikový nábor lidí: Falešné pasy, utajené exekuce a ajtáci ze Severní Koreje

– TEXT – Vojtěch Wolf – FOTO – Matej Slávik

Zaměstnanci firem se podílejí přibližně na každém druhém podvodu, jako pachatelé i jako pomahači. S covidem přišla možnost více pracovat z domova, dokonce i z jiných zemí, a dostat se k citlivým datům je snazší, ať už jde o soukromý byznys nebo veřejné instituce, typicky zdravotnické. Proto by si šéfové a jejich personalisté měli více prověřovat své budoucí zaměstnance. Ze zkušenosti to říká Petr Moroz, jehož firma SCAUT pomáhá prověřovat kandidáty. Jeho tým umí odhalit, jestli to, co o sobě tvrdí nebo vyplní do dotazníku, je pravda. A setkává se i s cílenými útoky. „Například při kontrolách identity a dokladů se potkáváme s nějakými třemi až pěti procenty problémových případů,“ říká expert, který dříve odhaloval podvody v GE a byl forenzním specialistou poradenské společnosti EY.

Co jste si o mně zjistil před rozhovorem?

Vůbec nic. Zrovna nedávno se mě někdo ptal, jestli si screenuji kamarády a podobně. Nedělám to.

Tak jinak – co byste o mně byl schopen zjistit?

Každý člověk má nějakou webovou historii. Otázka je, co jsem schopen zjistit já a co SCAUT. Kdybych se koukal sám, v první řadě bych musel vyjít z vašeho jména a současného zaměstnavatele. Podíval bych se na LinkedIn či jinou síť.

Předpokládám, že s využitím vašeho systému by možnosti byly širší. Co klientům nabízíte, pokud chtějí zjistit více informací o žadateli o práci?

Lidé mají představu, že jim najdeme hrozně moc informací. Tak to není. Pokud firma využije jen základní balíček, jsme schopni zjistit vše, co lze získat z veřejně dostupných zdrojů. K tomu stačí jméno, příjmení a datum narození. Bavíme se tu třeba o živnostenském registru, obchodních rejstřících, jestli má dotyčná osoba exekuce, je v insolvenční, zda po ní není vyhlášeno pátrání, a to kdekoli na světě, nebo jestli je na nějakém sankčním seznamu. V tomto případě fungujeme jako jednoduchá integrační platforma, která zobrazí všechny tyto informace

na jednom místě. Pokud chce ale zaměstnavatel udělat screening, je třeba i e-mailový kontakt na žadatele o práci. Tu variantu využívá 90 procent našich klientů. Vždy bude záležet na tom, jestli máme k dotyčnému přístup a kdy nám informace o sobě poskytuje.

Řekl byste o sobě, že jste digitální detektiv?

My se tak nevnímáme. Myšlenka naší firmy je udělat komplikované věci jednoduše a na jednom místě. Nečerpáme z nějakých zákulisních zdrojů, kde bychom se pídili, co je dotyčný zač. To nás začne zajímat teprve tehdy, když třeba zjistíme, že má padělaný doklad a koupil ho někde na internetu. V tu chvíli se začneme trochu víc angažovat společně s klientem. To ale není to, co náš nástroj dělá.

A to je tedy co?

Jednoduchý fact-checking. Kandidát něco uvedl, my jsme se dotázali do zdrojové databáze, což může být databáze školy či zaměstnavatele nebo obchodní rejstřík. Pak třeba vrátíme informaci s tím, že tady toto nesedí.

Kdybyste měl to, co děláte, říct jednou větou, jak bude znít?

Jednoduše jestli zájemci o práci o sobě říkají pravdu.

Jak jste se k takové činnosti dostal?

Poprvé jsem se s background screeningem setkal, když jsem byl zodpovědný za vyšetřování podvodů a fraud

Přibližně každý druhý podvod je spáchán zaměstnancem či v součinnosti s ním, respektive s jeho přispěním.

Petr Moroz

Expert na řízení rizik a zakladatel start-upu SCAUT. Přes 10 let působil jako bezpečnostní manažer pro mezinárodní korporace General Electric, Marriott a EY. Nasbírané zkušenosti využil v roce 2011, kdy založil vlastní konzultační společnost Screening Solutions, která se stala nejvýznamnější lokální firmou v oblasti vyšetřování podvodného jednání a nastavování compliance managementu v ČR a SR. V roce 2020 založil SCAUT, který se specializuje na background screening.

management v největší bance GE, respektive v její české dceři GE Money. Z mého pohledu to byla moje největší škola. Můj tým měl na starost všechny klientské podvody nad půl milionu korun a veškeré zaměstnanecké podvody. Pracovali jsme na odhalování podvodů páchaných managementem v regionu střední a východní Evropy. Tam mi začalo docházet, že za každým druhým podvodem stojí zaměstnanec. Od té doby jsem to v žádné firmě nikdy neviděl v tak detailní podobě.

Proč zrovna název SCAUT?

Je to zkratka pro screening automat, ale vtipné je, že doménu scaut.com jsme získali od amerických skautů.

Zakládal jste firmu rovnou po konci v GE?

Ne. Tam jsem končil někdy v roce 2009 a hned poté jsem nastoupil na tři roky do EY, kde jsem byl v oddělení forenzního auditu a taktéž jsem vyšetřoval podvody. Tam jsem poznal oblast compliance a zavádění bezpečnostních standardů, firemní kultury a etiky. Naučil jsem se, že je to hrozně důležité, a proto se sami snažíme o maximální transparentnost, jak vůči kandidátům, tak klientům.

Proč hrozně důležité?

Zejména v postkomunistických státech může být získávání informací velmi negativně vnímáno. Vezměte si slova jako lustrace, prověrka a podobně. My se v tomhle smyslu

snažíme působit pozitivně, jsme transparentní, na webu jasně jmenujeme všechny věci, které děláme a prověřujeme. Nikdy neděláme nic, co by kandidát nevěděl. Dokonce umožňujeme, aby zaškrtl, že si nepřeje, abychom pro referenci kontaktovali bývalého či současného zaměstnavatele. V posledním kroku musí podepsat potvrzení, že ho prověřujeme. Pak zkontrolujeme, jestli všechno sedí.

Odkud se berou vaši klienti?

Je velký rozdíl mezi Českem a zahraničím. V anglosaském světě jde o standard a spíš nenajdete firmu, která by tohle nedělala. V Česku je personalista jen uživatel, kterému někdo řekl, ať prověřuje, sám by to v 99 procentech případů nedělal. Máme stále zažitě, že když vám někdo něco řekne a podáte si ruce, věříte mu a nechcete ho kádrovat. To je fajn jen do doby, než si uvědomíte, že když se ten člověk dostane k počítači, má neomezenou moc a už ho nikdo nekontroluje. My se fakticky snažíme držet tyto černé ovce mimo firmu. Nejčastěji tak o naše služby má v Česku zájem oddělení compliance, firemní právník či majitel. Najímají nás IT firmy, farmaceutické společnosti a finanční sektor.

Kolik klientů máte doma a kolik je z ciziny?

Asi 85 procent jsou firmy mimo Česko, popřípadě jsou to lokální pobočky zahraničních firem, po kterých to jejich matky vyžadují. Aktuálně máme 160 až 170 klientů, kteří

nás aktivně využívají. Máme obrat kolem 10 milionů korun ročně.

Věříte vy sám lidem, když vám něco o sobě sdělí?

Až moc. Nejsem postižený prací. Na druhou stranu, pokud mi někdo přinese dokument, umím se na něj podívat a dokážu velmi pravděpodobně říci, jestli je to bluf, nebo ne. Všímám si detailů, kterých by si normální člověk nevšiml. Inkoust, barva, velikost, to je ono.

Říkáte, že každého druhého podvodu se účastní zaměstnanec. Co je k tomu vede?

Ano. Buď se ho sám dopustí, nebo je podvod spáchán v součinnosti s ním, respektive s jeho přispěním. Například když někomu řekl o bezpečnostní chybě ve firmě, sdělil někomu své heslo či předal informaci, kdy se převáží peníze. Může jít i o maličkosti typu, že banka nabízí bonusy za doporučení klienta a úřednice na přepážce tam vyplní číslo účtu svého manžela. Pak na takovém účtu vidíte čtyřnásobný příjem oproti jiným. Podstatou vždy bylo hledat chybu v systému, statisticky ji najít, identifikovat toho, kdo to možná provedl, a pak vše vyšetřit. Každý, kdo spáchá podvod, má důvod. Buď svůj vlastní, například když je v exekuci, nebo to dělá kvůli někomu jinému. Osobou propouštěnou kvůli podvodu je často paní v pokročilém věku, která má manžela gamblera či dítě na drogách. Snaží se udržet rodinu pohromadě za cenu toho, že si v práci bere peníze z kasy a dělá manko. Nejde jí o to obohatit se. Proto je dobré člověka prověřit, pochopit jeho osobní vazby, poznat motivace.

Znamená tedy background screening, že firma může chtít zkoumat u zaměstnanců i poměry v rodině a její příslušníky?

Ne. Ukáže ale třeba někoho, kdo v něčem zalže, a tomu pak nelze věřit. V typickém případě se zeptáme, jestli má prověřovaná osoba exekuci. V dotazníku stojí, že ne, jenže se ukáže, že má třeba i čtyři. Takový člověk porušil princip důvěry a těžko mu někdo dá přístup do systému a řekne: tak a teďka budeš IT správce. Když se ho nezeptám a on mi o exekucích neřekne, tak nelhal, a to se SCAUT snaží eliminovat. Taky zjišťujeme, jestli někdo není alkoholik nebo neměl něco s omamnými látkami. Obecně je důležité si říct, co je pro kterou pozici důležité, a to pak prověřit. Děláme to pro klienta, ale kandidátům o práci tím vlastně nabízíme, že za ně získáme výpisy z rejstříku trestů,

„Padělaný pas lze koupit za devět dolarů. Není to jen fotka, ale vygenerovaný 3D obrázek,“ říká **Petr Moroz**.

kontaktujeme školu a potvrdíme absolvované studium či získání diplomu.

Jak zjistíte, že je někdo alkoholik?

Třeba referencemi u předchozího zaměstnavatele.

Sledujete také, jestli mají lidé dluhy po splatnosti například u operátora. Není to už přes míru?

Prověřování nebankovních registrů, jako je SOLUS, nabízíme v balíčku rozšířená kredibilita. Kupuje si ho tři až pět procent zaměstnavatelů. Nad rámec toho, co je veřejně dostupné, zjišťujeme výpis z trestního rejstříku. Každý si ho může stáhnout na Portálu občana. Kdo ale ověří, jestli to PDF neupravil, jestli v něm něco nezamazal? To je mimochodem poměrně častý nálezný služby SCAUT, častější, než bych si býval sám myslel. My to ale ověřujeme přímo s vydavatelem dokumentu, anebo máme technologický postup a vidíme, jestli PDF nebylo upravené. Na tohle

neexistuje jiná kontrola. Zaměstnavatel vlastně spoléhá na papír, který mu někdo donesl. Že to má kulaté razítko? To umí udělat každé dítě na digitální tiskárně.

Jak často zjistíte nějaké falšování údajů?

Například při kontrolách identity a dokladů se setkáváme s nějakými třemi až pěti procenty problémových. Nejčastější je, že dotyčný nafoukne svou odpovědnost nebo pozici v předchozím zaměstnání. V extrémním případě se vydává za někoho jiného.

Dá se odhadnout, kolik je v Česku, popřípadě v Evropě ve firmách špiónů?

Díky zkušenosti v bankovníctví jsem si uvědomil, kolik organizovaných skupin se snaží systematicky do banky nabourat. Dříve se tito lidé pokoušeli sbalit pokladni, která měla manžela, brali ji na rande, vozili drahými auty a pak ji vydírali, aby jim řekla o spících účtech, kde jsou peníze a nikdo je dlouho nevybral. Dnes je jednodušší propašovat do firmy ajťáka, který se dostane poměrně rychle k nějaké infrastruktuře.

Jak je to časté?

Na to neexistuje statistika. Poukázal bych na počet ransomware útoků, který roste. Útočník zamkne síť například v nemocnici či bance a pak instituci vydírá. Kdo tam propašoval ten škodlivý kód? Byl to vzdálený útočník z Izraele, Ománu či Nigérie, nebo to byl člověk, který jim spravoval síť, ale nechoval se na ní bezpečně? Nedokážeme spojit počty útoků na banky či jiné instituce s lidskou chybovostí. Tohle je přesně ten důvod, proč je v Americe nebo v anglosaském světě personální bezpečnost, tedy prověření lidí, vnímaná jako zásadní. Musím vědět, koho pouštím k informacím či k datům nebo ke strojům. Protože stroj sám nezaútočí. U nás jsme zvyklí utrácet za antiviry, log management, firewally a podobně. Jenže kdo sedí u toho počítače a fakticky na něm dělá, už nás netrápí. Navíc teď chybí lidé, není dostatek dobrých kandidátů, nebo minimálně ne za ty ceny, které jsme jim ochotní platit, protože všechny vyprodáváme na Západ. Pro personálistu je klíčové rychle obsadit pozici, ale už ne jak bezpečně.

Můžete říct, jaký byl váš největší úlovek, kdy se vám podařilo nějakou naplánovanou infiltraci do firmy přes personální oddělení odhalit?

Šlo o kandidáta, který nastupoval do jednoho velmi úspěšného českého IT start-upu. Jmenoval se Denis Los a měl to být Dán s velmi dobrým CV. Když ho zadali

do systému SCAUT, první věcí, která z prověrky vypadla, bylo, že jeho dokumenty nemohly projít automatizovaným ověřovacím procesem.

To znamená, že měl falešný doklad?

Ano, pas měl koupený, obrázek vygenerovaný online. Jen pro představu, takový pas lze vygenerovat za devět dolarů. Není to jen fotka, ale fakticky video, respektive 3D obrázek s perfektní animací. Tenhle Los se hlásil pod jménem Matěj Lorenčík i do jedné firmy na Slovensku. Tam použil existující ukradenou identitu. Jenže bylo podezřelé, že na dokladu chyběly u jména háčky a čárky, takže firma hned zpozorněla. Problém je, že ajťáci často nastupují jako freelanceři, ičaři, takže ve většině případů neprocházejí standardním HR procesem. IT služby se mnohdy kupují jako služba od třetí strany. Proto často proklouznou i takoví s nevěrohodnými doklady.

Podvodníky jsou často Severokorejci. Vláda tyto aktivity financuje, mají potřebné znalosti a jsou schopni projít pohovorem.

Jaký vliv na tento stav měl covid, nástup home officu?

Obrovský. To, co se nejvíc změnilo za poslední tři roky, je právě nábor na dálku a práce z domova. Nejhorší na tom je, že nejčastěji outsourcované pozice, kde se pracuje vzdáleně, jsou v IT, digitálním marketingu a v péči o zákazníky. Tito lidé nejčastěji přistupují k osobním údajům. Jde také o call centra. Sedí tam 60 lidí, ale možná že vůbec nesedí v Evropě. Důležité je si uvědomit, že většinou je špiónem člověk, a ne nějaký robot.

Lze říct, jaké národnosti jsou podvodníci nejčastěji? Nás by asi jako první napadly Čína, Rusko.

Spíš to vypadá, že to jsou Severokorejci. Souvisí to i s tím zmiňovaným ransomwarem. Jednou z často financovaných aktivit severokorejské vlády jsou právě kyberútoky. Problém je, že ti lidé mají skutečně potřebné IT znalosti a jsou mnohdy schopni projít pohovorem. ■

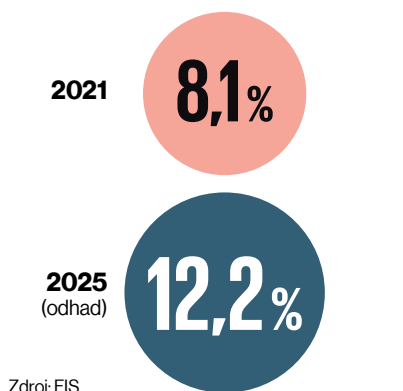
Popularita odložených plateb roste. Rozlet může zbrzdit přísnější regulace

– TEXT – Martin Petříček

Tržby českých e-shopů již druhým rokem po sobě klesají, ve třetím čtvrtletí činil rozdíl proti loňsku podle dat společnosti Heureka 11 procent. Jejich provozovatelé hledají nástroje, jak to kompenzovat. Lidé se při nákupu online chovají jinak, protože vysoká inflace snižuje jejich kupní sílu. Prodejci mohou pomoci novinky ze světa fintechu.

Provozovatelé e-shopů musí v době, kdy zákazníci odkládají nákupy a čekají na slevy, vzít v úvahu dva různé závěry. První je, že online se obvykle nakupuje zbytečné zboží, které si lidé v horších časech dokážou odepřít. Nebo nechtějí e-shopům platit za své nákupy v takové míře předem a raději si zboží vyzkouší a nakoupí v kamenné prodejně. Druhý aspekt nastalé situace by mohl otevřít prostor k rychlejšímu růstu odložených plateb.

Podíl odložených plateb na online transakcích v Evropě

Zdroj: FIS

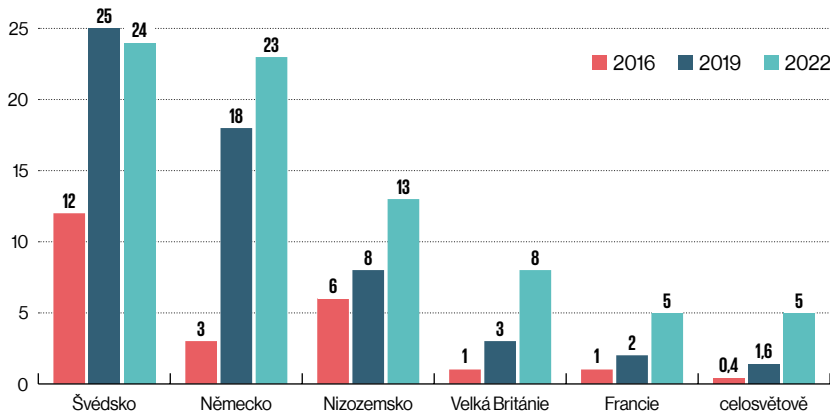
„Zákazník má jistotu, že objednávku zaplatí až ve chvíli, kdy má zboží doma a vyzkoušené,“ říká šéf Skip Pay Richard Kotrlík k modelu označovanému zkratkou BNPL (buy now, pay later – tedy česky kup teď, zaplať později). Obliba tohoto způsobu placení napříč Evropou

stoupá. Nejrozšířenější je ve Švédsku, na online nákupech má zhruba čtvrtinový podíl. A to díky největšímu evropskému fintechu Klarna, který koncept v zemi spustil takřka před dvěma desítkami let.

Firma loni vstoupila do Česka. Největšími konkurenty jsou pro ni dva lokální hráči – Twisto a Skip Pay, který od loňského léta patří plně pod křídla ČSOB.

Kotrlík si myslí, že odložené platby mohou v Česku jednou mít ještě větší podíl než nyní ve Švédsku. Službu popisuje jako náhradu dobírky, jejíž význam na českém e-commerce trhu postupně klesá, ale stále má zhruba třetinový podíl. „Dobírka je přežitý produkt. Vznikla, protože zákazníkům vadilo, že musí platit dopředu. Proto se vymyslela varianta, že budou platit, když dostanou do ruky zalepenou krabici,“ říká Kotrlík.

Jak se měnil podíl odložených plateb (v %)

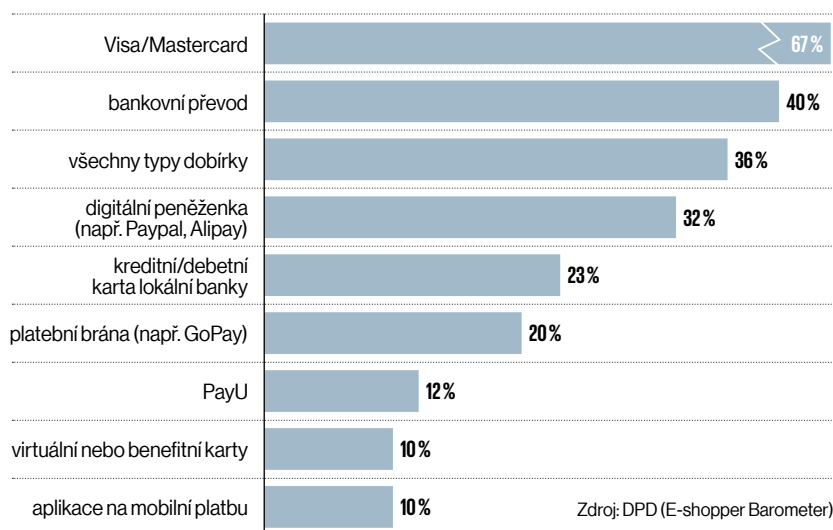

Zdroj: Arthur D. Little, Statista

Něco mezi platbou a úvěrem

Skip Pay bude mít podle Kotrlíka na konci roku 470 tisíc registrovaných uživatelů, což je meziročně o sto tisíc víc. Objem transakcí přes tuto službu se letos zdvojnásobí na dvě miliardy korun. „A to přesto, že jsme letos trochu šlapali na brzdu. Spoustu času jsme věnovali žádosti o licenci platební instituce. Díky ní budeme moci náš byznys dál rozvíjet a případně obsluhovat i další evropské trhy,“ říká Kotrlík. V úvahu připadá vstup do zemí, kde působí skupina KBC,

Které platební metody Češi preferují (možnost více odpovědí)

matka ČSOB: Slovensko, Maďarsko, Belgie, případně i Bulharsko.

Slibný start i současnou podobu odložených plateb mohou změnit přísnější regulatorní požadavky. Na evropské úrovni se vede debata, jak je lépe ukotvit v legislativě.

Odložená platba osciluje na pomezí běžné platby a úvěru. Pro zákazníka je zpravidla její využití bezplatné, pokud cenu zboží uhradí ve stanoveném termínu. Což bývá obvykle několik týdnů od nákupu. Jednou z otázek v debatě je, zda by se na odložené platby měla vztahovat stejná pravidla jako na běžné úvěry.

Podle Kotrlíka se dá čekat, že se regulace nejspíš zpřísní. Pak by poskytovatelé BNPL třeba museli zákazníky plně identifikovat, důkladněji prověřovat jejich bonitu, případně ověřovat informace, které jim sobě sdělují. V některých zemích, například ve Velké Británii, už odložené platby získaly nálepku nezodpovědného chování. „Tomu se chceme vyhnout. V našem pojetí je odložená platba pro lidi, kteří na uhrazení nákupu mají dostatečné prostředky. A my jim dáváme flexibilní

prostředky, jak si případně platbu rozložit,“ říká Kotrlík.

Skip Pay má – podobně jako Twisto – vlastní skóringový model a podle něj vyhodnocuje, komu službu umožnit. „Zkoumáme stovky datových položek, jsou mezi nimi informace o objednavce, zákazníkovi, nákupní historie i údaje o zařízení či prohlížeči, z něhož nakupuje. Po souhlasu od zákazníka je to automatické a netrvá to déle než platba kartou. Vše vyhodnotíme během dvou až čtyř sekund. Zhruba 70 procent požadavků na odloženou platbu projde, ve zbývajících 30 procentech umožníme udělat menší nákup nebo to v zájmu ochrany klienta neumožníme,“ říká Kotrlík.

Jak platí Češi online

71 procent

Čechů používá více než jednu platební metodu.

Zdroj: DPD (E-shopper Barometer)

Malí jdou pod křídla velkých

Navzdory rostoucí oblibě odložených plateb mezi zákazníky čelili někteří poskytovatelé ve světě během posledních dvou let finančním problémům. Jejich byznys model nabouralo zvyšování úrokových sazeb.

Významně to postihlo australský Zip, který od roku 2021 do letoška vlastnil české Twisto. Firmu, která je průkopníkem odložených plateb na zdejšímu trhu, nedávno převzal turecký fintechový obr Param a vyměněný management chystá novou strategii. Nová šéfka Twista Nemika Menevse chce dosáhnout profitability, představí k tomu nové produkty a zdroje příjmů.

A také hodlá expandovat na další evropské trhy.

Přes rostoucí oblibu odložených plateb čelili někteří poskytovatelé problémům. Byznys nabouraly vyšší úroky.

Twisto není výjimkou, konsoliduje se celý trh. Menší fintechoví hráči se stávají součástí větších finančních skupin, zpravidla však nebankovních. „Jsme jednou z mála výjimek. Zkombinovali jsme oba světy, technologii jsme postavili na zelené louce, ale partnerství s bankovní skupinou zvyšuje naši kapitálovou připravenost,“ říká Kotrlík.

Poskytovatelé odložených plateb mají podle něj tendenci spíše se vůči bankám vymezovat. A banky naopak nemají vlastní řešení – jednou z výjimek je služba PlatímPak, s níž přišla Equa bank a teď patří pod Raiffeisenbank. Případně za odložené platby vydávají klasické bankovní úvěry. ■

Evropské vize pod tlakem islámu a odporu k zelené politice

–TEXT– Josef Pravec –FOTO–Profimedia

Vládnutí, a dokonce samotné sestavení funkčních vlád je v zemích Evropské unie stále obtížnější. Promítá se do toho jak čím dál větší sociální, názorová a politické fragmentace voličů, což je případ Španělska, tak zvýšená obliba populistických stran nabízejících jednoduchá řešení složitých problémů. Ať jde o pokračující migraci a rostoucí sílu západoevropského islámu, nebo nově o recepty na obnovu ekonomického růstu.

Touha po prosperitě je u stále většího počtu lidí spojena s odporem vůči Green Dealu a unijnímu centralismu, protože právě Brusel zelenou, tedy bezuhlíkovou, politiku vehementně prosazuje. To je spolu s odporem k uprchlíkům voda na mlýn krajní pravice, a to nejen v Itálii, ale čím dál víc i sousedním Německu. Začíná na tom stavět také konzervativní levice, což ukázaly nedávné volby na Slovensku.

Výjimkou potvrzující pravidlo je zatím Polsko, kde se na výsluní vracejí proevropští liberálové.

Obtížné vládnutí

Pestrá je tedy nejen politická mapa Evropy, ale i politická situace v jednotlivých zemích včetně těch velkých. Nesourodý slepenec nyní vládne v největší unijní zemi, Německu. Jde o koalici, která spojuje tamní sociální demokraty, zelené a liberální svobodné demokraty. Mnohačlenné koalice,

i když posunutá doprava, se dělí o moc v Belgii a Nizozemsku nebo Rumunsku, kde naopak míří doleva. Nesnadné je vládnutí v Rakousku, kde spolupracují konzervativní lidovci s progresivistickými Zelenými.

K tomu poslední volby ukazují, jak složitý úkol je vytvoření vlády. Ve Španělsku v červenci vyhrála pravice, konkrétně lidovci, nicméně k sestavení kabinetu nemají dostatek křesel. Proto k jejímu vytvoření vyzval král dosavadního socialistického premiéra Pedra Sáncheze. Tomu zase nestačí podpora levicové koalice

Za posledních 10 let došlo v Evropě ke sblížení středopravice a krajní pravice. Jde o reakci na příliv uprchlíků.

Sumar, potřebuje pomoc regionálních stran včetně katalánských separatistů. Jeho vyjednávači nyní rokují s jejich vůdcem Carlesem Puigdemontem, který žije v exilu. Nedojde-li k dohodě o nové vládě do konce listopadu, budou se konat nové volby.

Obdobná je situace v Polsku, kde vítěz voleb, pravicová strana Právo a spravedlnost (PiS) Jaroslawa Kaczyńskiego, nemá silného koaličního partnera. Nic jí nepomohlo, že země pod její osmiletou vládou ekonomicky narostla o třetinu. Podle politologů jí ublížila přemíra konzervatismu,

v případech žen třeba protipotravná rétorika. Blíže k sestavení kabinetu proto má trojice jejích politických odpůrců v čele s liberální a proevropskou Občanskou koalicí Donalda Tuska.

I populisté se obrušují

Od roku 2015, kdy do Evropy zesílil příliv uprchlíků z Blízkého východu a Afriky, panují obavy, že reakcí na to bude zesílení krajní pravice a proniknutí jejích lídrů do vlád států vystavených příchodu uprchlíků především. Tento předpoklad se naplnil. Krajní pravice vládne v Itálii, kde k tomu přispěl i hospodářský marasmus, protože tato země už několik let prakticky neroste.

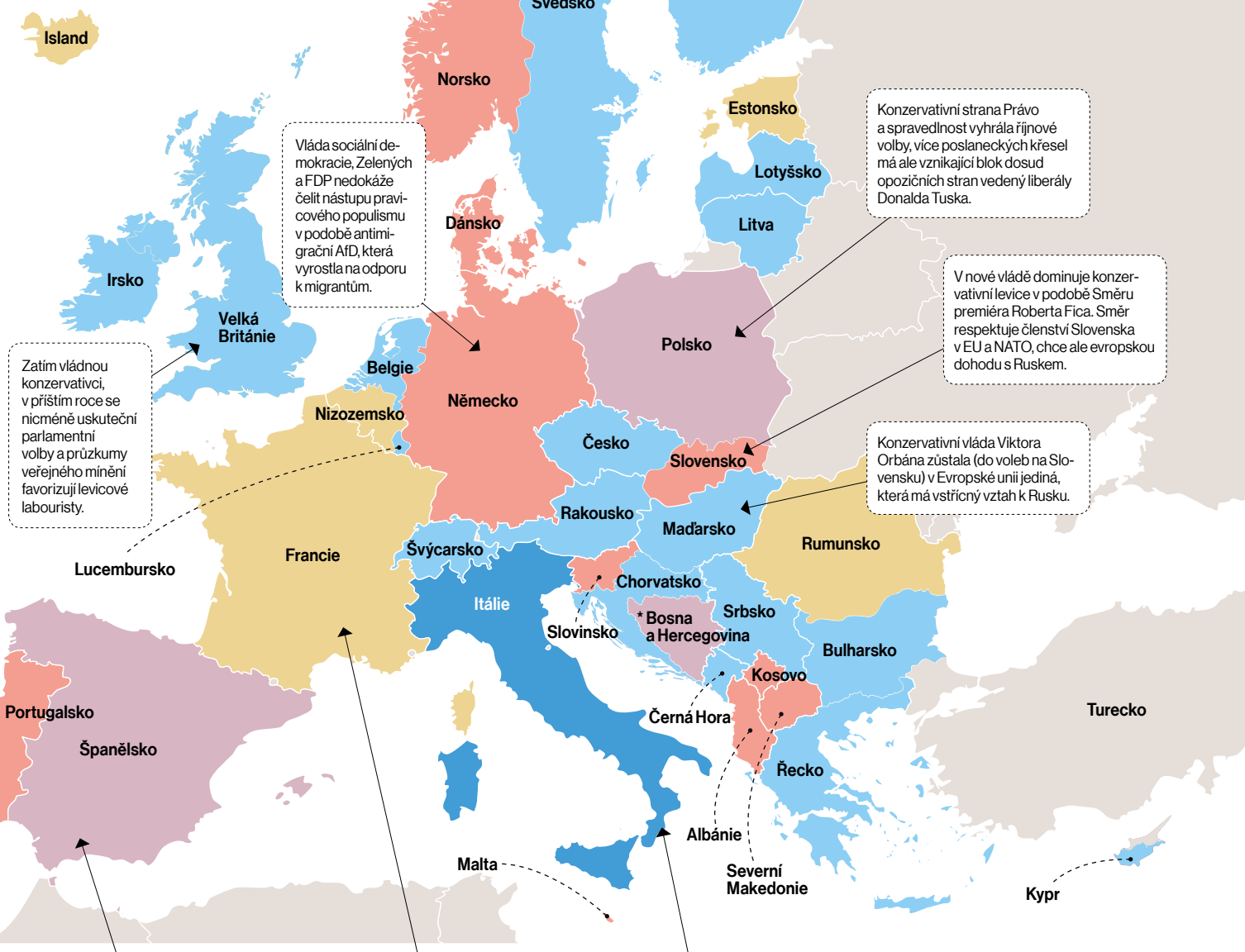
Ve Švédsku a od léta rovněž ve Finsku vládne pravice jen díky podpoře pravicových populistů. Ti ve Švédsku drží nad vodou menšinový kabinet, ve Finsku se na vládě přímo podílejí. Takže tam podle agentury AP mají nejpravivější vládu v moderních dějinách. Jde vlastně o trend. „Za posledních 10 let došlo ke sblížení středopravice a krajní pravice,“ podotýká Hans Kundnani, analytik britského think-tanku Chatham House, a spojuje to s přívalem uprchlíků.

Faktem ale je, že se populistická pravice ve vládních postech obrušuje. To je vidět ve zmíněné Itálii na premiéře Giorgie Meloniové, na kterou si už zvykla jak instituce Evropské unie, tak finanční trhy. „V mnoha ohledech se totiž neliší od současných pravicových politiků jinde na Západe, kteří se

Kdo vládne v Evropě

Legenda:

- levice
- pravice
- střed (liberálové)
- krajní pravice
- nejistá situace

Menšinová konzervativně-liberální vláda vniklá v roce 2022 závisí na podpoře krajní pravice.

Konzervativní strana Právo a spravedlnost vyhrála říjnové volby, více poslaneckých křesel má ale vznikající blok dosud opozičních stran vedený liberály Donalda Tuska.

V nové vládě dominuje konzervativní levice v podobě Směru premiéra Roberta Fica. Směr respektuje členství Slovenska v EU a NATO, chce ale evropskou dohodu s Ruskem.

Konzervativní vláda Viktora Orbána zůstala (do voleb na Slovensku) v Evropské unii jediná, která má vstřícný vztah k Rusku.

Vláda sociální demokracie, Zelených a FDP nedokáže čelit nástupu pravicového populismu v podobě antiimigrační AfD, která vyrostla na odporu k migrantům.

Zatím vládou konzervativci, v příštím roce se nicméně skuteční parlamentní volby a průzkumy veřejného mínění favorizují levicové labouristy.

Lidová strana sice vyhrála červencové volby, nemá ale dostatek křesel k vytvoření vlády. Tu sestavují poražení socialisté a jednájí o podpoře separatistických stran.

V zemi vládne centrista Emmanuel Macron, druhým nejsilnějším politikem je však protiislámská Marine Le Penová.

Jádrům italského kabinetu je pravicově populistická strana Bratři Itálie. Nenašly se obavy, že se postaví proti Evropské unii.

Pozn.: * Nepřehledná situace daná národnostním a náboženským rozdělením země
Zdroj: Ekonom

Liberál Donald Tusk chce v Polsku sestavit vládu z druhého místa. Pokud se mu to podaří, zbrzdí se nástup evropské pravice.

starají více o kulturní války než o ekonomiku,“ vysvětluje politolog Alberto Mingardi, ředitel liberálního Instituto Bruno Leoni. Přitom Meloniové strana, Bratři Itálie, má kořeny v Italském sociálním hnutí, které vyrostlo na nos-talgii po fašistickém režimu.

Krajní pravice je na vzestupu rovněž v Německu. V létě tam anti-migrační Alternativa pro Německo v průzkumech předběhla vládnoucí sociální demokraty (první zůstává CDU). V říjnových zemských volbách v Bavorsku obsadila s 15 procenty hlasů třetí místo a stala se v Mnichově hlavní opoziční stranou. Navíc se ukazuje, že jde o stranu mladých: její přívrženci se rekrutovali nejvíce mezi lidmi ve věku od 18 do 40 let.

„Radikální a konzervativní strany od Švédska nebo Německa po Itálii, Francii a Španělsko přitahují mladší generace,“ zobecňuje vývoj v Evropě Tereza Nogueira Pinto z prognostické společnosti Geopolitical Intelligence Services (GIS).

Německo nečelí jen krajní pravici, ale také radikální levici. Zejména na území bývalé NDR může

zabodovat Saha Wagenknechtová, která zrovna zakládá novou stranu. Ta má být zcela jiná než západoevropští socialisté – vstřícná k Rusku, zejména k ekonomické spolupráci, odmítává ke Green Dealu a nesouhlasí s další migrací. Podle průzkumu preferencí má šanci získat 12 procent hlasů.

Konzervativní levice, v podobě Směru Roberta Fica, nyní místo liberálů vládne na Slovensku, byť v koalici se socialisty evropského stíhu a nacionalisty ze Slovenské národní strany. Ficova zahraniční politika zřejmě půjde maďarskou cestou a bude ji charakterizovat odpor k protiruským sankcím a snaha o mír mezi Ruskem a Ukrajinou za podmínek Moskvy. Od politiky domácí lze čekat přerodění ve prospěch voličů Směru. Tedy starších, venkovských a sociálně slabších skupin populace.

Německu kvůli Green Dealu hrozí odchod energeticky náročných podniků. To by tak mohlo přijít až o 15 procent HDP.

Levice sbírá síly i těsně za hranicemi Evropské unie. Ve Velké Británii se příští rok konají parlamentní volby a jejich favoritem – například podle průzkumu serveru Politico – jsou zatím opoziční labouristé. Současný konzervativní premiér Rishi Sunak se totiž potýká s vysokou inflací, přetížným zdravotnictvím a stávkami.

Ve stínu islámu

V unii samotné stále roste význam migrační agendy. O Ukrajince ani tak nejde, ti jsou hlavně v Polsku a Česku a životním stylem se od místních neliší. Výbušným fenoménem je však evropský islám. Tím spíše, že demonstrace muslimů na podporu Palestinců a Hamásu v jejich konfliktu s Izraelem v západoevropských městech vyvolávají obavy z budoucího vývoje. Děje se tak i v Německu, které začalo přehodnocovat dosavadní politiku vstřícnosti vůči uprchlíkům, protože na jeho území už žije téměř šest milionů lidí muslimského původu. Kancléř Olaf Scholz dokonce mluví o snížení přijímání uprchlíků a vyhošťování nelegálních přistěhovalců.

Možná je už pozdě. „Vpustit dovnitř tolik lidí zcela odlišných kultur, náboženství a přesvědčení byla vážná chyba, protože pak se v zemích vytvářejí zájmové skupiny,“ komentuje ne snadnou situaci v největší unijní zemi někdejší americký ministr zahraničí a rodák z německého Fürthu Henry Kissinger.

Americký Pew Research Center navíc poukazuje na to, že počet lidí hlásících se k islámu v západoevropských zemích nelze zastavit. Hlavně vzhledem k vyšší porodnosti muslimských rodin, které v nich už žijí. Za čtvrt století by měla být téměř pětina populace muslimská ve Švédsku, Británii a Francii. Již podstatně

dříve se ukáže, jak Francouzi zůstanou odolní vůči receptům antimigrační pravice. Příští prezidentské volby sice přijdou až v roce 2027, o vítězství ale opět chce usilovat Marine Le Penová z populistického Národního sdružení. Loni v prezidentském klání získala 41 procent hlasů, o sedm procentních bodů víc než při volbách v roce 2017.

Politoložka Tereza Nogueira Pinto připomíná, že krajně pravicové proudy na kontinentě spojuje nejen odpor k migraci a důraz na křesťanskou identitu Evropy. Důležité je i tvrzení populistů, že evropská elita ztratila kontakt s „obyčejnými lidmi“ a nepřihlíží k jejich zájmům.

Takové výtky teď nabývají na významu, protože unijní ekonomika

klopýtá a rostou obavy z budoucnosti. Ty vyvolává také zelená politika zdražující energie. Jde o dlouhodobý a nekompromisně prosazovaný záměr srazit poptávku po elektřině i palivech a dosáhnout v Evropě do roku 2050 uhlíkové neutrality. K tomu se tento cíl slil se zdražením plynu a ropy po ruském útoku na Ukrajinu.

Dopady Green Dealu na životní úroveň se již projevují, v budoucnu mohou být podstatně drastičtější. Nejen v chudších zemích v jižní Evropě, na Balkáně či v postkomunistické střední Evropě včetně Česka. Tam se z individuální dopravy může do 10 let stát pro široké vrstvy nedostupný luxus, protože unie chce spalovací motory vyměnit za dosud drahou elektromobilitu. Ohromné

problémy mohou nastat rovněž v bohatém Německu, bez ohledu na to, že zelenou politiku svým odchodem od jádra i od uhlí po léta razí. Ekonom Clemens Fuest z mnichovského Ifo Institutu pro ekonomický výzkum v magazínu Wirtschaftswoche uvedl, že jeho zemi nyní reálně hrozí odchod energeticky náročných průmyslových podniků, takže Německo může přijít až o 15 procent svého HDP.

V jiných evropských průmyslových státech to nemusí být o moc jiné, což by vyvolalo ohromné sociální pnutí a další posun voličů jak ke krajní pravici, tak levici. Přitom odpověď na otázku, jak zajistit, aby se kontinentem za pár let nezačala šířit vlna protestů, která nakonec smete celou Evropskou unii, chybí. ■

inzerce

ekonom
KONFERENCE

**REAL ESTATE
FORUM**

Děkujeme partnerům

Zahraníční firmy upřednostňují Polsko i kvůli tamnímu rychlejšímu povolání výstavby. Díky němu bylo ve Varšavě za posledních deset let postaveno o 150 tisíc bytů více než v Praze.

Firmy vrací výrobu do Evropy. Do Česka se jim kvůli zákonům nechce

V očích zahraničních investorů Polsko poráží Česko. Vybuďovalo dobrou infrastrukturu a zbytečně si nezkomplikovalo schvalovací procesy.

–TEXT– Petr Kain –FOTO–Shutterstock

Mnohé evropské firmy po pandemii zvažují přesun výroby z Asie zpět do Evropy. Stejným směrem by ráda zamířila i řada asijských společností. Takzvaný nearshoring, tedy přesun výroby blíž zákazníkům, znamená pro země, jako je Česko, obrovskou příležitost. Středoevropské státy disponují totiž v rámci evropského kontinentu relativně levnou pracovní silou, vhodnou geografickou polohou a dobrou dopravní infrastrukturou.

„Během pandemie se zjistilo, že globalizace je fajn, když se všechno daří, ale když se náhodou objeví něco nečekaného, tak to může znamenat pro firmy velký problém. Spousta podniků si tehdy uvědomila, že je možná lepší i za cenu vyšších nákladů přesunout výrobu z Asie zpátky

do Evropy,“ vysvětloval na nedávné konferenci týdeníku Ekonom s názvem Real Estate Forum David Vais, generální ředitel společnosti Logport Development. Jak ale obratem dodal, Česko bohužel kvůli nepřilíh dobrá legislativě tuhle šanci nevyužívá naplno.

„Když si nějaká firma před deseti lety vybírala, kde ve střední Evropě postaví továrnu nebo sklad, téměř vždy padla její volba na Česko, které má skvělé umístění. Teď ale vidíme, že když se nějaká výroba do Evropy vrací, tak místo Česka končí spíše v Polsku, které nás v posledních letech nejen dorovnálo, ale v mnoha ohledech ekonomicky předjelo,“ uvedl Vais. Česko podle něj brzdí především špatný a zdoluhavý povolovací proces. „V Polsku firmě

řeknou, že projekt bude schválen v určitém čase na určitém místě. To v Česku nikdo garantovat nemůže, protože by lhal," vysvětloval Vais.

Že firmy před Českem upřednostňují Polsko, si všímá i Jakub Holec, generální ředitel realitněporadenské společnosti 108 Agency. Je to podle něj dáno mnoha faktory. Zaprvé fenomenálním rozvojem polské dopravní infrastruktury v posledních letech. „Zadruhé v Polsku platí, že i municipality zpravidla vítají nové investory v regionu, zatímco v Česku si v hospodě řekneme, že nic nového tu nechceme,“ stěžuje si Holec. Roli samozřejmě hraje i skutečnost, že nájemné průmyslových nemovitostí je v Polsku zhruba na poloviční úrovni než v Česku. Konečně platí, že kvůli situaci na Ukrajině je v Polsku rovněž dostatek levné pracovní síly, což v Česku podle Holce nevidíme.

Tím základním problémem je podle expertů nicméně zdlouhavý povolovací proces. „Pro jednoho mimoevropského klienta jsme dělali srovnání možnosti výstavby nového projektu v několika jurisdikcích v Evropě, a i když jsme se české podmínky snažili co nejvíc natřít narůžovo, stejně Česko rozhodně nevězelo jako vítěz,“ uvedl na zmíněné konferenci Václav Kubr, mezinárodní partner v právní kanceláři White & Case.

► **Když se nějaká výroba do Evropy vrací, tak místo Česka končí spíše v Polsku, které nás v posledních letech v mnoha ohledech nejen dohnalo, ale ekonomicky předjelo.**

Nejistota v povolovacím řízení podle něj firmu odradila. Česko tak zbytečně přichází o mnohé společnosti, které by tu jinak postavily své provozovny a začaly vyrábět. „Spousta asijských firem chce továrnu v Evropě vlastnit, chtějí si ji postavit a dlouhodobě provozovat, v Česku ale narazí na to, že tu neexistuje k tomu připravený pozemek. A pokud si nějaký pozemek koupí a chtějí změnit územní plán, tak brzy zjistí, že je to v podstatě nemyslitelné. A i když máte pozemek v územním plánu, tak to neznamená, že můžete začít do tří let stavět,“ stěžuje si Vais. Většinou vše skončí tím, že zájemci odchází jinam nebo skončí v pronájmu. ■

Proč banky nevěří e-shopům

– TEXT – Luděk Blahut

Čtyři miliony korun. To je typický úvěr, na který u bank jednorázově dosáhnou e-shopy ze segmentu malých a středně velkých firem. Pokud tedy vůbec. A je úplně jedno, jestli mají tyto firmy tržby 20 nebo 90 milionů korun ročně.

Tento čtyřmilionový úvěr bude mít banka de facto zajištěn státem, prostřednictvím garance Národní rozvojové banky. Bez ní by to nešlo. Takto, a na to bych si klidně vsadil, bude vypadat více než 80 procent všech bankovních úvěrů vůči těmto firmám. Jinak řečeno, nebýt podpory státu, menší e-shopy by nedosáhly u bank skoro na nic.

Některé bankovní domy i tak nepůjčí menším e-shopům doslova ani jednu korunu, přestože tyto firmy mají desetiletou historii s výbornými výsledky, disponují nemovitostí do zástavy a banka může počítat s garancí Národní rozvojové banky. Proč? Protože jde o e-shop.

Jako argument, proč banka nepůjčí, často slýchávám: „E-shopy přece už dva roky padají, to je pro nás riziko.“ To ale přece není pravda. Jak nedávno prohlásil šéf Shoptetu Huba, u menších a středně velkých e-shopů je růst meziročně stabilní. Letos očekává na jejich platformě nárůst oproti loňsku o deset miliard korun.

„Padá“ tedy pouze segment velkých e-shopů. Tedy těch, které banky v Česku financují mnohem raději. Proč si dlouhodobě nechtějí najít cestu k těm menším, které se zdají být stabilnějšími a flexibilnějšími, je záhadou.

Banky by se současně mohly zamyslet, jestli jejich přístup ve vyhodnocování ekonomiky klienta, takzvané bonity, není přece jenom poplatný spíše minulému století. Mohly by se v tom inspirovat fintechy a nedívat se ve vyhodnocování bonity pořád tak upřeně do minulosti.

Realita je taková, že menší a zejména ty středně velké e-shopy, pokud chtějí růst a expandovat, se musí v otázce získání adekvátního cizího kapitálu spíše poohlédnout po vhodném investorovi. Na bankovní sektor bych příliš nespolehal.

Autor je zakladatel projektu Hodinový finanční ředitel.

Reálné pokusy jsou drahé a časově náročné.

Proto chce Josef Šivic vyvinout metody umožňující, aby stroje sdílely zkušenosti.

Jak naučit robota vařit? Stačí mu pustit YouTube a nechat ho sdílet zkušenosti

Expert na strojové vnímání Josef Šivic získal grant ve výši 60 milionů korun a peníze využije na vývoj robotů pečovatелů, chirurgů nebo dělníků v továrnách.

– TEXT – Eva Hníková – FOTO – Jura Ryszawy / ČVUT

Umělá inteligence už zvládne sepsat odbornou práci, vytvořit počítačový program nebo realistickou fotku, případně složit advokátní zkoušky lépe než 90 procent uchazečů. Mnohdy zastane práci kvalifikovaného vysokoškoláka. Na druhé straně si ale strojové systémy zatím neporadí se zdánlivě snadnými úkoly, jako je vaření, vyndání nádobí z myčky nebo třeba uklízení hraček. Změnit to chce tým Josefa Šivice z Českého institutu informatiky, robotiky a kybernetiky ČVUT. Bude učit stroje vnímat okolní svět, porozumět mu a pracovat v něm. Učení strojů má probíhat podobně jako u malých dětí, tedy

pozorováním a následnou nápodobou. „Klíčovým krokem bude umožnit strojům sdílet zkušenosti mezi sebou,“ podotýká Šivic. Na projekt letos získal grant od Evropské výzkumné rady (ERC) ve výši více než 60 milionů korun. S výzkumem začne v lednu.

Brzda pro roboty v továrnách

Některé náročně vypadající úkoly jako hrát dámu či napsat slohové cvičení mohou být ve skutečnosti pro počítačové systémy jednoduché. „Jsou prostě lehce zvládnutelné automatizovanými technikami,“ podotýká Šivic, který

před pár dní za svou práci obdržel cenu AI Awards. Jiné na první pohled triviální úlohy, jež propojují vnímání, uvažování a pohyb v prostoru, jsou pro stroje naopak velmi obtížné. Jde třeba o zmiňované vyklizení myčky nebo řízení auta v různých prostředích.

Popsaným nesouladem se už v 80. letech minulého století ve Spojených státech zabýval Hans Peter Moravec, rakousko-kanadský expert na umělou inteligenci a robotiku. Tvrdil například, že je poměrně snadné přimět počítače, aby na úrovni dospělého člověka zvládly inteligenční testy či hraní dámy, ale pokud jde o vnímání a mobilitu, je obtížné nebo nemožné jim dát dovednosti ročního dítěte. Mluví se tak o Moravcově paradoxu. „Umělá inteligence se od té doby sice výrazně posunula, ale vnímání okolního světa a interakce s ním na úrovni lidských schopností stále neovládá,“ říká Šivic.

Moravcův paradox brzdí i roboty v továrnách. Většina z nich je předprogramovaná na jednu konkrétní úlohu. „Když takového robota dáte do jiného prostředí, nebude dělat vůbec nic,“ říká Šivic. Proto chce s kolegy vyvinout novou generaci velkých neuronových modelů pro systémy s fyzickým tělem, které budou fungovat v proměnlivém prostředí. Nemusí jít o humanoidní roboty s nohama, ale mohou mít klidně kola. Příkladem může být robot jako domácí asistent, robot v továrně, samoříditelné auto, ale i robot chirurg. „Tyto systémy potřebují vnímat okolní svět, uvažovat o něm a interagovat s ním. Současné velké neuronové modely toho nejsou schopné vůbec nebo jen omezeně,“ vysvětluje Šivic.

Se svým týmem se tak chce pustit do vývoje nové neuronální architektury reprezentující věrohodně strukturu okolního světa. „Výsledkem budou algoritmy, které umožní učení složitých více krokových úkolů jen z několika málo příkladů. Tedy podobně jako se umí učit člověk,“ vysvětluje Šivic.

S kolegy plánuje ve velkém pracovat s instruktážními videi z internetu. „Představují obrovskou zásobárnu více krokových úloh, kde člověk interaguje s okolním prostředím, aby zvládl složitější úkol, a zároveň o tom mluví v přirozeném jazyce,“ popisuje Šivic. Například vymění pneumatiku u auta nebo uvaří jídlo. Na internetu jsou miliony takových videí pro desítky tisíc různých úloh. „Tato data mohou tvořit určitý základ, nicméně robotovi úplně nenahradí možnost si interakci sám vyzkoušet,“ říká Šivic. Například neobsahují žádné chyby. Proto vědci tato data doplňují pokusy v simulovaných prostředích a samozřejmě také na reálných robotech.

Protože reálné pokusy zaberou hodně času a jsou drahé, chtějí vědci vyvinout metody, které umožní, aby stroje své zkušenosti sdílely. Tím by se naučily rychleji reagovat na okolní svět.

Cesta k léku na alzheimera

Šivic po absolvování ČVUT nejprve udělal doktorát na Oxfordské univerzitě ve Velké Británii, pak pokračoval v Massachusettském technologickém institutu ve Spojených státech a následně pracoval více než 10 let v Paříži v Národním institutu pro výzkum informatiky. Během svého pobytu ve Francii už získal první prestižní ERC grant.

V roce 2017 se rozhodl vrátit do Česka, na svou alma mater. „Praha a celkově Česká republika mají v oblasti umělé inteligence obrovský potenciál,“ říká Šivic. Navíc se mu podařilo získat projekt podpořený z evropských strukturálních fondů zaměřený na strojové vnímání s rozpočtem 122 milionů korun. Díky novým poznatkům v oblasti počítačového vidění, strojového učení a robotiky nyní uspěl v soutěži o druhý ERC grant.

Roboti v továrnách bývají naprogramováni na jednu konkrétní úlohu. Když je přemístíte do jiného prostředí, nebudou dělat nic.

Při výzkumu se Josef Šivic snaží spolupracovat s firmami a dostat poznatky z laboratoře do praxe. Podílí se třeba na vývoji metody umožňující, aby robot odhadoval přesnou 3D polohu objektu ze vstupního 2D obrazu bez nutnosti použít drahé 3D sensory. Dalším příkladem je spolupráce s firmou Valeo v oblasti autonomního řízení. „Vytváříme metody umožňující automobilu řešit neočekávané situace a dlouhodobě se z nich učit,“ vysvětluje.

Velké neuronové modely se dobře uplatní také v biologii. „Ve spolupráci s týmem Jiřího Damborského z Masarykovy univerzity chceme vyvinout techniky pro modelování dynamiky pohybu a funkce proteinů,“ říká Šivic s tím, že tato práce může mít pozitivní dopad na vývoj léků. „Zabýváme se proteiny souvisejícími s Alzheimerovou chorobou, kde je potenciál dopadu opravdu obrovský,“ podotýká. ■

Ve sporech o autorská práva šlo v minulosti o lásku, peníze i o život

Dějinnou linku tahanic o zacházení s originálními díly lze vysledovat až do 6. století. Tehdy se přeli světcí, později spisovatelé či hudební velikáni.

– TEXT – Jan Beránek – FOTO – Napoleon Sarony, The Metropolitan Museum of Art

Svět komiksové literatury žije v posledních týdnech mimořádnou kauzou. Bill Willingham, tvůrce ceněné série Fables, která v temných příbězích propojuje tradiční pohádkové motivy s moderním světem, překvapil oznámením, že se vzdává autorských práv ke svému dílu a přenechává ho k volnému využití. Motivovaly ho k tomu dlouhodobé spory s významným komiksovým nakladatelstvím DC, do jehož stáje Fables patří. Práva uvolnil, protože DC dle jeho slov nedodrží dřívejší dohody, avšak případný soudní spor s obřím nakladatelstvím je mimo jeho časové i finanční možnosti. Komiksový vydavatel se však proti tvůrcovu rozhodnutí brání a tvrdí, že Willingham není oprávněn vzdát se svých autorských práv, jelikož by šlo o porušení některých ustanovení licenční smlouvy, kterou tvůrce s DC uzavřel a jejímž předmětem mělo být i převedení některých práv k dílu výlučně na vydavatelství.

Prostřednictvím ne právě obvyklého sporu lze nahlédnout spleť, jakou se oblast autorských práv k originálním dílům vyznačuje. Podobně spleť je i historie tohoto právního odvětví. V tahanicích o to, kdo smí nakládat s určitými díly, v minulosti vznikaly revoluce, redefinovaly se hranice práva i umění a zpochybňovaly se poslední vůle slavných hudebníků.

Od opisu žalmů ke vzpouře

Legenda praví, že prvky ochrany autorského práva lze vysledovat až do šestého století. V tehdejšímu Irsku se rozhořel spor mezi dvěma opaty raných křesťanských klášterů, svatým Kolumbou a svatým Finiánem z Movilly. Jádrem pře byl opis knihy žalmů, kterou si Finián dovezl ze své cesty do Říma. Jeho žák a přítel Kolumba prosazoval šíření

daného textu a značně progresivně argumentoval tím, že slovo Boží obsažené v knize se má dostat k co největšímu počtu adresátů a že vlastníci takových knih mají povinnost jejich obsah zpřístupnit. I přes Finiánův nesouhlas Kolumba nakonec dílo po nocích tajně opsal. A právě na vlastnickém právu k tomuto opisu se přátelé neshodli. Dohodli se alespoň, že rozřešení přenechají autoritě irského velekrále Diarmaita mac Cerbailla.

Panovník v pozici soudce uvážil argumenty obou duchovních a následně rozhodl ve prospěch Finiána. Přiznal mu vlastnické právo ke kopii, kterou pořídil Kolumba. Velekrál měl své rozhodnutí údajně odůvodnit slovy „každé krávé její tele a každé knize její kopii“. Mac Cerbaillovo rozhodnutí lze vnímat jako svébytnou úpravu autorských poměrů tím, že přiznal zvýšenou ochranu autorovi, respektive v daném případě oprávněnému držiteli díla, před pořízováním nelegálních kopií, a naopak odmítl Kolumbův argument neomezeného šíření vzdělanosti.

Vydané rozhodnutí však mělo poměrně neočekávanou dohru. Velekrálův verdikt měl svatého Kolumbu rozhořčit natolik, že začal proti Diarmaitovi spolu s příslušníky

Irský velekrál měl své rozhodnutí v neprospěch dalšího šíření neautorizovaných kopií odůvodnit slovy: Každé krávé její tele, každé knize její kopii. Přiznal tím zvýšenou ochranu autorovi.

Vybrané prostředí, rekvizity, oděv, nasvícení a výraz a usazení portrétovaného vytváří unikátní kompozici a výsledný snímek je tak uměním hodným ochrany.

misijní cestu do pevninského Skotska a nakonec se usadil na malém ostrůvku, součástí souostroví Vnitřní Hebridy. Podle něj získal pozdější přízvisko Kolumba z Iony.

Dnešní historici nabízejí i alternativní příčinu bitvy a hledají ji v dynastických sporech mezi irskými klanu. Ani jedna z teorií však není potvrzena a vzájemně se nevylučují. Kopie žalmáře, jejíž autorství je svatému Kolumbovi připisováno, přežila do současnosti a je možné ji nalézt ve sbírkách Královské irské akademie. Jde o nejstarší dochovaný irský manuskript.

Portrét umělce v jinošských letech

I další kauza, která redefinovala pojetí autorského práva, má přímou spojitost s Irskem, jelikož v jejím centru stál proslulý dramatik, básník a prozaik ze Smaragdového ostrova Oscar Wilde. Předmětem sporu však paradoxně nebyl žádný z Wildeových textů, ale jeho fotografie, kterou v roce 1883 pořídil fotograf a litograf Napoleon Sarony při dramatikově cestě do New Yorku. Wilde, který v době návštěvy amerického velkoměsta ještě neměl renomé slavného spisovatele, fascinoval spíše extravagantním zjevem a svými manýry. Literát v té době propagoval, ale zároveň i cíleně satirizoval hnutí estetismus, jehož základní tezí bylo, že umění má být především krásné a líbivé. V duchu této proklamace pak byl koncipován i Wildeův šatník a irský dandy působil v tehdy poměrně střídmém New Yorku jako zjevení.

Sarony vytvořil větší množství spisovatelových portrétů, avšak největší pozornost vyvolal mistrovský kompoziční snímek nazvaný Wilde č. 18, který zachycoval literáta usazeného v mírném předklonu na divanu pokrytém drahými látkami a kožešinami. K fotografovu rozhořčení se snímek bez jeho vědomí záhy objevil v reklamní kampani propagující výrobky litografické společnosti Burrow-Giles. Sarony se nepřekvapivě cítil být dotčen v autorských právech a se svým nárokem se obrátil na soud. Odkazoval při

Oscar Wilde č. 18. Portrét, který dokázal, že i fotografie může být uměleckým dílem, je dnes součástí sbírek Metropolitního muzea umění.

klanu Uí Néill osnovat rebelii. Ta následně vyvrcholila krvavou bitvou pod Cúl Dreimhned, nazývanou též jako bitva o knihu. V tomto střetnutí měly zahynout tři tisíce mužů.

Traduje se, že Svatý Kolumba po bitvě opustil Irsko a jako pokání za to, že zapříčinil krvavou řež, vykonal

tom na ochranu práv zakotvenou ve federálním autorském a patentovém zákoně.

Obranná argumentace žalované společnosti byla prostá: podle ústavy může americký Kongres přijmout opatření chránící práva autorů a vynálezců k jejich dílům. Pořízení fotografie či litografie je však čistě mechanickou činností, při které nevzniká osobitě umělecké autorské dílo. Pokud by tedy Kongres zamýšlel chránit vydaným zákonem i tvůrce fotografií, překročil by své oprávnění, jelikož by chránil osoby, které nejsou autory, a dané zákonné ustanovení by bylo protiústavní.

Věc se dostala k Nejvyššímu soudu USA, který se zabýval především otázkou, zda je fotografie či litografie uměleckým dílem, a tudíž lze jejího tvůrce chránit jako autora, či nikoliv. Soudci nakonec rozhodli šalamounsky. Uznali, že argumenty žalované společnosti mohou být platné v případech běžných fotografií a litografií. Zároveň však uvedli, že v konkrétním případě Sarony vybral prostředí, rekvizity, oděv, nasvícení a zároveň i usazení portrétovaného a jeho výraz, díky čemuž vytvořil unikátní kompozici zachycenou na snímku. Na základě výše uvedeného soud dovodil, že Wildeův portrét je uměleckým dílem a je způsobilý být předmětem zákonné ochrany.

Saronyho dílo zároveň zjevně v soudcích zanechalo hluboký dojem. O několik let později byl totiž fotograf osloven, aby vytvořil sérii snímků k oslavám sta let federálního soudnictví. Snímku Wilde č. 18, o který se právní bitva vedla, již vypršela ochrana autorských práv a v současnosti se nachází v režimu volného užití.

Boj o Káťu Kabanovou

Autorské právo musely postupně zohlednit i konstituční monarchie. V českých zemích podřízených Vídní bylo upraveno nejprve císařským patentem z poloviny 19. století a následně zákonem z roku 1895. O svá práva se bili především umělci sami, zejména pak skladatelé. Ze stati nazvané Bedřicha Smetany boj o práva autorská od Jana Löwenbacha vyplývá, že proslulý komponista se o problematiku živě zajímal a snažil se domoci lepších podmínek pro sebe i další umělce.

Na Smetanovu aktivitu navázali v pozdějších letech další. Těsně po zrodu Československa vzniká v roce 1919 Ochranné sdružení spisovatelů, skladatelů a nakladatelů hudebních děl, přímý předchůdce dnešního Ochranného svazu autorského. U jeho kolébky stáli i významní skladatelé a textaři, mimo jiné například Karel Hašler či mistr operet Rudolf Piskáček. Na zakoupení sídla nové

organizace se její členové složili symbolickým způsobem. V její prospěch věnovali část tantiém, které jim náležely. Ochranné sdružení záhy přilákalo i další slavná jména. Jedním z jeho ředitelů se stal syn Antonína Dvořáka Otakar a do organizace záhy vstoupil Leoš Janáček.

A právě jeho dílo stálo v centru jedné z největších prvorepublikových kauz týkajících se autorských odměn. Světově uznávaný skladatel klasické hudby v srpnu 1928 umírá a zanechává po sobě značně chaotické pořízení o svém majetku. V posledních dvou letech života totiž vytvořil pět vzájemně si odporujících posledních vůlí. Největší spor se mezi potenciálními dědici rozhořel o práva na autorské honoráře za operu Káťa Kabanová a další díla. Platonicky zamilovaný mistr je odkázal své múze Kamile Stösslové netradičním způsobem – zápisem do jejího památníku učiněným několik dní před smrtí.

Největší spor se mezi potenciálními dědici Leoše Janáčka rozhořel o autorské honoráře k opeře Káťa Kabanová a dalším dílům.

Okolnosti zápisu a Janáčkovu přičetnost v době jeho pořízení zpochybnili další dědicové včetně skladatelovy manželky Zdeňky. Výsledkem byl složitý soudní spor, do něž byla jako vedlejší účastník vtažena i Masarykova univerzita v Brně, které Janáček v testamentu mimo jiné přislíbil, že jí následně, po smrti Stösslové a jeho manželky, připadne výtěžky z jeho děl. Vysoká škola, která Janáčkovu v minulosti udělila čestný doktorát, se k nároku autorovy přítelkyně stavěla rovněž negativně. Jak uvádí na základě studia soudního spisu Časopis Matice moravské, „zástupci (filosofické) fakulty se celkem oprávněně na základě poznání vlastního textu tohoto kodexu domnívali, že byl psán ve velkém citovém vzrušení za přítomnosti Kamily Stösslové a že tu jde tudíž o určitý druh nátlaku“.

Spor skončil až v roce 1931 smírem mezi stranami. Následně však proběhlo další řízení, v němž Stösslová požadovala vydání památníku, který se nacházel v soudní úschově jako důkaz. Janáčková múza si přiznaného dědictví po Janáčkovu příliš neužila. Zemřela v roce 1935, čímž došlo, v souladu s textem skladatelovy závěti, k přechodu poděděných práv na Masarykovu univerzitu. ■

ekonom KONFERENCE

DIGI INDUSTRY

SPOJKA KARLÍN

14. 11. 2023

Vše, co potřebujete vědět o robotizaci českého byznysu

Vystoupí:

Alžběta Krausová, expertka na AI Akademie věd ČR

Michal Fichtner, vedoucí projektu Digi Factory Continental

Vítězslav Lukáš, generální ředitel ABB Group ČR

ekonom.cz/digi-industry

HLAVNÍ PARTNER

ABB

ABRA
software for your business

PARTNER

KPMG

**Sophia
Solutions**

Chrysler Pacifica: Ameriku poznáte nejlépe v sedmi

– TEXT – Martin Frei – Foto – Chrysler, Martin Frei

V Evropě vymírají velká rodinná auta. Se spalovacími motory mají příliš vysoké emise CO₂, poptávka po bateriových verzích je zatím nejistá. Volkswagen Sharan i Ford Galaxy skončil, Renault svůj průkopnický Espace nejprve přestavěl na crossover a i ten se teď chystá o číslo zmenšit.

Sedmimístné uspořádání nabídnou některá SUV, ale celkovým prostorem se starému dobrému mikrobuse s nízkou podlahou nevyrovnejí. Japonci a Korejci takové kočáry do Evropy nevozí, většinu jich prodají v Americe. A právě odtamtud přijíždí

jeden z posledních obhájců myšlenky obývacího pokoje na kolech, Chrysler Pacifica. Výrobce dnes patří do skupiny Stellantis, ale v jeho oficiální evropské nabídce vůz nenajdete. Patří mezi „Ameriky“ dovážené individuálně, v našem případě firmou Tucar.

Křeslo skoro pro každého

Pod elegantně zaoblenými tvary s aerodynamicky skloněnou přední se skrývá klasická jednoprostorová karoserie s posuvnými boční dveřmi. Délka 5,2 metru s rozvorem náprav 3,1 metru mají předvídatelné následky pro toponý pohyb a parkování ve městě.

Výhodou je ale rozhled kolem nízké a krátké předě. Při poježdění po parkovištích se zvýšeným pohybem dětí to je zřetelná výhoda proti zavazovací SUV.

Vnitřní prostor je uspořádaný zcela tradičně a příznačně americky. Vpředu dvě široká křesla, v nichž si pohoví zavazovací jedinci, a relativně štíhlá palubní deska, na níž už se vůbec nepočítá s pákou manuální převodovky. Místo ní je tu jen otočný volič automatu.

Kvalita zpracování ovšem snese evropská měřítka a pracoviště řidiče potěší „digitalizací v mezích“. Pod obrazovkou s konfigurovatelným menu zůstávají mechanická tlačítka pro ovládání klimatizace i dalších každodenních drobností, například stop-startu a asistenta jízdy v pružích.

Americkému pojetí odpovídá i uspořádání druhé řady sedadel, kde jsou místo tří míst jen dvě se samostatnými křesílký. Formálně třímístná

Design sází na klasiku včetně ručičkových přístrojů. Spotřeba může být skutečně tak nízká, ale vyžaduje plynulou jízdu.

Ve zpracování interiéru Američané v poslední dekádě hodně přidali.

I za třetí řadou sedadel zbývá místo na pár kufrů. Všimněte si ale, jak užoučké je prostřední místo.

Technické parametry

Chrysler Pacifica 3.6 AWD

Motor: benzinový šestiválec

Výkon: 214 kW / 291 kW

Toč. moment: 355 Nm

Zrychlení 0–100 km/h: 7,4 s

Max. rychlost: 180 km/h

Komb. spotřeba: 10,7 / 100 km

Cena testovaného vozu: 2 154 000 Kč

je až poslední řada, která je ovšem vmáčknutá mezi podběhy kol a logicky užší. Prakticky vzato tedy nabídne Pacifica míst jen šest.

Šest válců ničím nenahradíš

Vůbec nejameričtější prvek představuje šestiválec o objemu 3,6 litru spojený s hladce zabírajícím planetovým automatem. Medově jemný tah podepřený nesmlouvavou autoritou objemu dodává jízdě silné kouzlo. Nejde o drtivé zrychlení, nýbrž o nenucenost, s jakou síla přichází. Pohodu na palubě dotváří poddajné pérování, které dokáže vygumovat mnohé nedodělky českých cest.

V mezích třídy nás potěšila i spotřeba, při plynulém a předvídatém stylu se vešla do deseti litrů. S těžší nohou a v hustém městském provozu však rychle stoupá.

Odlíšný styl, podobný účet

Více jsme se pozastavili nad cenou, která v testované vrcholné verzi Pinnacle o 150 tisíc přesahuje dva miliony korun.

Bohužel to tedy není tak jednoduché, že by prostší mechanika s benzinovým motorem znamenala cenovou výhodu. Za srovnatelné peníze pořídíte i Mercedes třídy V, který luxus cestovního korábu staví na základech užitkového vozu. Včetně úspornějšího dieselu. ■

Česká auta pro Tel Aviv i Gazu

Aktuální konflikt mezi Izraelem a Hamásem komplikuje situaci českým exportérům. V loňském roce vyvezli do Izraele zboží za 27 miliard korun, na palestinská území jen za necelou miliardu. Z pohledu obou území je ale Česko stejně důležitým obchodním partnerem, zahajuje třetí desítku mezi největšími importéry.

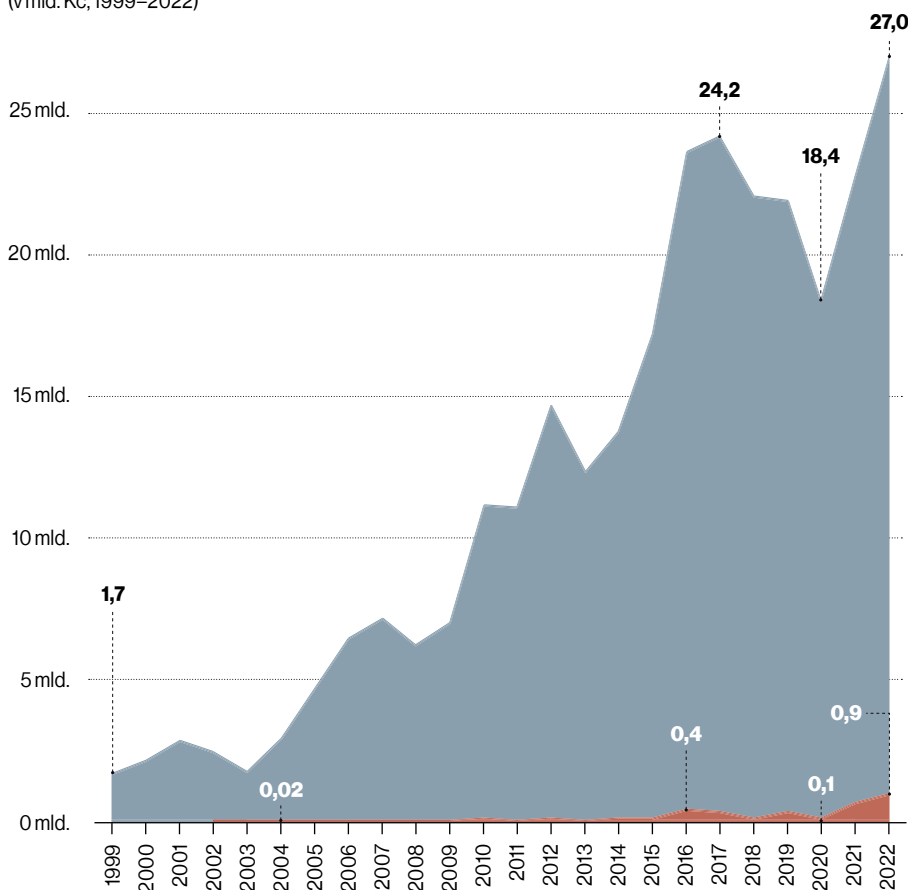

Proklikněte si všechna data na [Ekonom.cz/datavize](https://ekonom.cz/datavize)

– INFOGRAFIKA – Aleš Vojíř, Johana Kofroňová, Anna Viktorinová, Jaroslava Bělovská

Český vývoz do Izraele a na palestinská území

(v mld. Kč, 1999–2022)

Co jsme vyváželi

(mld. Kč, 2022)

Dovoz z vybraných zemí do Izraele

(v mld. USD, 2021)

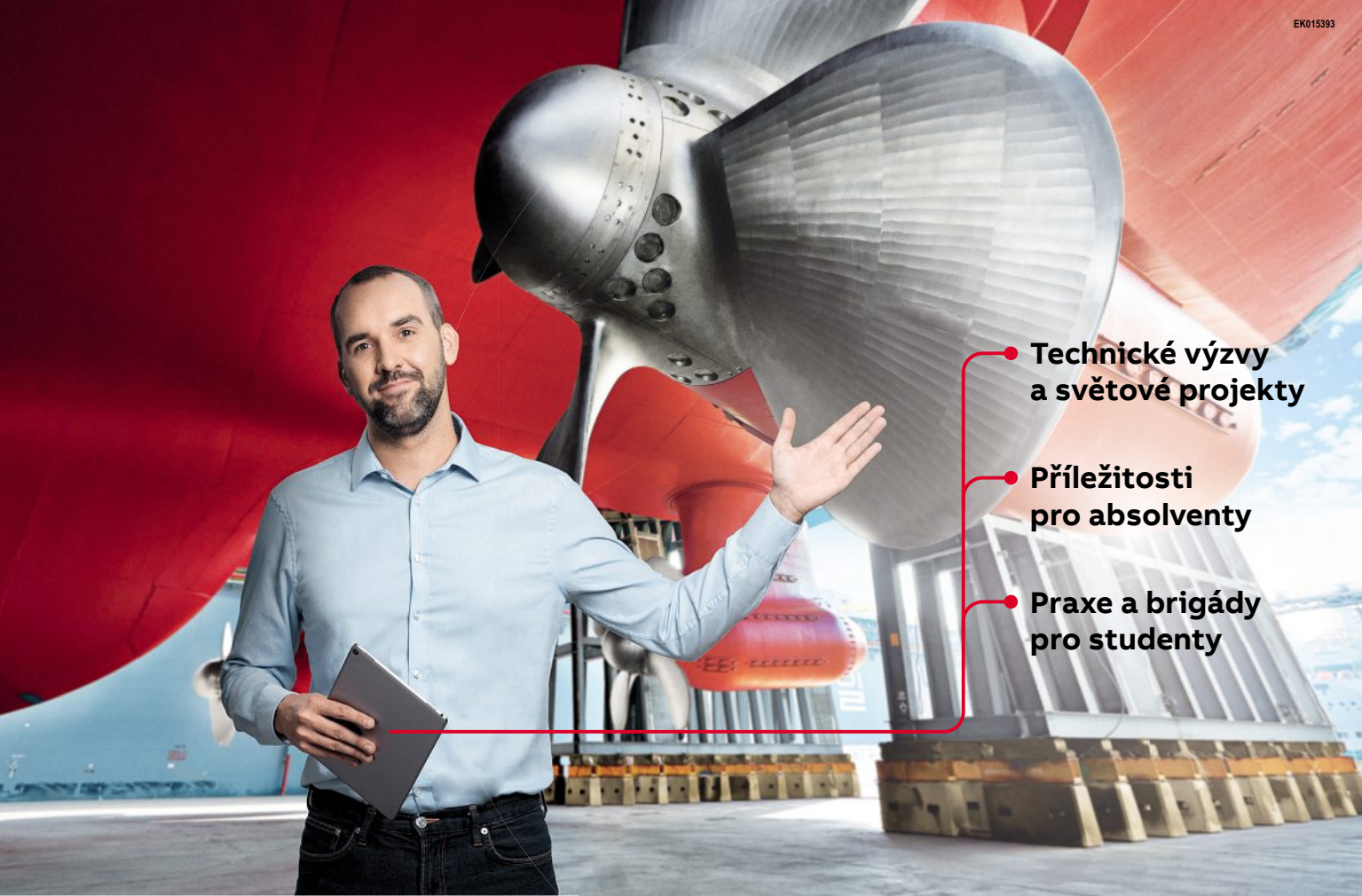
- Čína 13,2
- Spojené státy americké 10,5
- Turecko 6,3
- Německo 6,3
- Švýcarsko 4,3
- ...
- Česko** 1,1

Dovoz z vybraných zemí na palestinská území

(v mld. USD, 2021)

- Izrael 4,2
- Turecko 0,4
- Egypt 0,3
- Čína 0,2
- Jordánsko 0,2
- ...
- Česko** 0,03

Zdroj: ČSÚ, OEC

• **Technické výzvy
a světové projekty**

• **Příležitosti
pro absolventy**

• **Praxe a brigády
pro studenty**

Kariéra v ABB

Lepší svět začíná s vámi!

Hledáme talentované a motivované studenty, absolventy i zkušené odborníky oborů informatika, automatizace, elektro, ale i automatizace pohonů, elektroenergetika a jiné.

Aktuálně nabíráme především na pozice:

PLC programátor/ka - základní mzda 35 000–70 000 Kč*,
Ostrava, Brno, Plzeň

Elektroinženýr/ka - základní mzda 35 000–70 000 Kč*,
Ostrava, Brno, Plzeň

*Mzda se odvíjí od předchozích profesních zkušeností.

careers.abb/operacni-centrum

20 years of
excellence

ABB

Odhodláni digitalizovat a automatizovat výrobu

Jsme odhodláni pomáhat vám růst. Českým firmám jsme proto pomohli získat více než 4 miliardy Kč z fondů EU.

KB

PRÁVNÍ RÁDCE

11

Digitalizace i chybějící úředníci

Boj o rychlé stavební řízení vydáním nového zákona nekončí.

Evropa krotí roboty

Legislativci dokončují pravidla pro umělou inteligenci. Za její chování má vždy ručit člověk.

V TANDEMU SE TO LÉPE TÁHNE

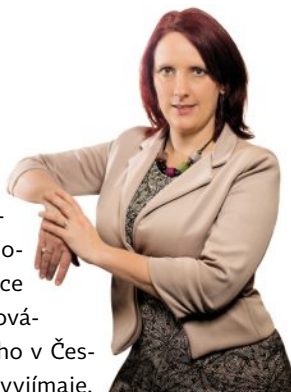
EVERSHEDS SUTHERLAND uzavřela alianci s druhou největší kanceláří v Číně. V Evropě se chce stát lídrem v kyberbezpečnosti.

PRACUJ V TÝMU EXPERTŮ

stavební právo a územní plánování ♦ soudní spory a vyjednávání ♦
právo pro byznys ♦ spolupráce měst a investorů ♦ právo životního prostředí

I pešek chodí kolem nemovitostí

Zákonodárci mají v poslední době spadeno na nemovitostní trh. Nová regulace míří na skupinové investování, takzvaný crowdfunding – jeho v Česku populární realitní formu nevyjímá. Konečně podoba se letos dočkala také novela nového stavebního zákona a jasný je tak přinejmenším rámec, podle něž se budou od příštího roku v Česku povolovat stavby. K tomu legislativci ještě horečně dodělávají napjatě očekávané prováděcí předpisy k této zásadní normě a ministerstvo pro místní rozvoj řeší s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže zpackané výběrové řízení na dodavatele Portálu stavebníka, který má digitalizovat a zejména usnadnit komunikaci stavebníků s úřady. To prvé by mělo spatřit světlo světa ještě letos, u Portálu stavebníka nezbývá než doufat, že se problémy se zadáním veřejné zakázky podaří rychle rozmotat a funkčního portálu se Česko dočká snad v druhé polovině příštího roku.

Ani tyto potíže ale nekazí zákonodárcům chuť dál hýbat realitním trhem. V rámci takzvaného konsolidačního balíčku se pustili do úprav výpočtu daně z nemovitosti. Cenový impuls pro realitní trh pak má dát snížení sazby DPH na byty. A než jsme stihli dopsat aktuální vydání Právního rádce, představila ministerstva pro místní rozvoj a spravedlnosti novou právní úpravu, jejímž prostřednictvím chtějí zatraktivnit nájemní bydlení, a snížit tak apetit Čechů pořizovat si i na evropské poměry velmi drahé vlastní bydlení.

Na realitním trhu je tedy pod vlivem nové regulace dusno a nejspíš bude ještě přituhovat. Není také tak úplně jisté, že všechny plány a vize legislativců míří správným směrem. Aktuální vydání Právního rádce nabízí alespoň základní přehled novinek obepínajících nemovitostní trh. Snad vám bude dobrým ukazatelem a rádcem na cestě legislativní smršť i při hledání lukrativních investičních příležitostí.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, inspirativní čtení vám přeje

Alžběta Vejvodová

manažerka Právního rádce, zástupkyně šéfredaktora týdeníku Ekonom

Obsah

Aktuality

- 4 Přehled událostí v právu

Téma

- 6 Digitalizace i chybějící úředníci. Boj o rychlé stavební řízení vydáním zákona nekončí
- 8 Zrychlit, zjednodušit, zpřehlednit. Povolování staveb dozná změn
- 10 Evropská regulace crowdfundingu zvyšuje ochranu investorů a usnadňuje expanzi
- 13 Konsolidační balíček zamíchá i realitním trhem

Rozhovor

- 14 Bořivoj Líbal a Bernhard Hager: Eversheds Sutherland roste ve světě i v Česku. Zde se zaměří na kyberbezpečnost

Právní praxe

- 18 Rozpoznávání lidských emocí má pro umělou inteligenci zůstat tabu

Legislativa

- 20 Koho bude možné restrukturalizovat? Oproti insolvenčnímu řízení je proces preventivní restrukturalizace určen pro užší okruh osob

Profil

- 22 Zrozena z mezinárodního přátelství. PRK Partners slaví třicáté narozeniny
- 24 Radan Kubr: Čech je levnější než Rumun. Kvalitu zdejší advokacie devastuje silná konkurence

Historie v právu

- 26 Kořeny whistleblowingu sahají až do raného středověku

Problematické paragrafy i spleť investiční svět. Týdeník Ekonom propojil odborníky napříč nemovitostním trhem

Na konci října proběhl v pražské Spojce Karlín druhý ročník konference Real Estate Forum zaměřené na nemovitostní trh, jeho právní aspekty a investice do nemovitostí. Na konferenci vystoupili například vrchní ředitelka ministerstva pro místní rozvoj Leona Gergelová Šteigrová, bývalá ministryně Klára Dostálová či ředitel Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy Ondřej Boháč.

Řeč byla o nové regulaci stavebnictví a nemovitostního trhu, který přináší nový zákoník práce, jenž letos po novelách konečně získal finální podobu. Ladislav Kročák, ředitel sekce dohledu nad finančním trhem II České národní banky, Lumír Schejbal, partner Schejbal & Partners, a Petr Volný, zakladatel společnosti Upvest, hodnotili také nastupující regulaci crowdfundingu.

Další hosté pak analyzovali různé segmenty nemovitostního trhu. „Dnes stojíme na prahu velké vlny digitalizace, možná mnohem větší, než si umíme představit. Umělá inteligence již brzy zkrátí ve firmách spoustu procesů, zlevní mnoho věcí a o práci připraví spoustu lidí, kteří se živí u počítače. To se mimo jiné projeví menší poptávkou po kancelářích,“

Jakub Holec (108 Agency), Václav Kubr (White & Case) a David Vais (Logport Development) diskutovali na Real Estate Foru o příležitostech v logistice. Setkání moderovala manažerka Právního rádce Alžběta Vejvodová.

uvedl například Miroslav Linhart, vedoucí partner v oddělení finančního poradenství a real estate společnosti Deloitte.

Více než ke kancelářím či tradičně poptávaným rezidenčním projektům v poslední době investoři spíše upínají pozornost k průmyslovým a logistickým nemovitostem. „Vidíme zájem o ně po celé Evropě,“ uvedl mezinárodní partner White & Case Václav Kubr. Je to dáno i tím, že do Evropy se vracejí po koronavirové pandemii některé firmy, které dříve podnikaly z levnějších – často asijských zemí.

Nicméně ani tato poptávka nestačí na to, aby se trh průmyslových a logistických nemovitostí obešel bez ceno-

vých korekcí. „Nájemné v některých lokalitách klesá, zvyšuje se míra neobsazenosti. Developeři, kteří stavěli spekulativně, byli zvyklí, že obsadili nemovitost už během výstavby, dneska hledají zákazníka ještě dlouho po jejím dokončení,“ uvedl generální ředitel 108 Agency Jakub Holec. I tak ovšem může tento segment nabídnout zajímavé investiční příležitosti, možná i lepší než ty, co se rýsují na rezidenčním či kancelářském trhu „Určitě potenciál má, jenom nemůže stoupat donekonečna,“ dodal Holec.

Real Estate Forum pořádal týdeník Ekonom. Partnery akce byly advokátní kanceláře Taylor Wessing a White & Case.

Arrows zaostřila na umělou inteligenci

Advokátní kancelář Arrows chce být průkopníkem v inovacích a technologiích. Sestavila proto tým specializovaný na umělou inteligenci. V českých podmínkách jde zatím o ojedinělý krok.

Nový tým čítá sedm lidí a je složen z analytiků, právníků a členů supportu a provozu. „Jde o významný milník, který podtrhuje naše odhodlání být lídry

v oblasti umělé inteligence v poradenství. Zavedením AI týmu chceme zefektivnit naše vnitřní procesy, nabízet klientům školení AI, řešení procesů a pomoci s inovacemi,“ uvedla partnerka Arrows a vedoucí nového týmu Petra Hučíková. Vytvoření týmu navazuje na dlouhodobé aktivity řídicího partnera kanceláře Jakuba Dohnala v oblasti umělé inteligence.

AI tým Arrows (zleva) Stanislav Karas, Petra Hučíková, Veronika Sečková, Tereza Cingelová, Luděk Plachký, Ondřej Cícvárek, Jakub Dohnal

Genesis Capital vstupuje do světa audiovizuálních a eventových technologií

Pivate equity skupina Genesis Capital, která poskytuje financování růstu a rozvoje malým a středním společnostem ve střední Evropě, kupuje majoritní podíl ve společnosti AV Media. Ta patří k významným firmám na poli audiovizuálních a eventových technologií v Česku a okolních zemích. Dokončení transakce podléhá schválení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a očekává se během listopadu.

Skupinu AV Media tvoří dva hlavní pilíře. AV Media Systems zajišťuje design a integraci kompletních audiovizuálních řešení pro zákazníky z oblasti školství, veřejné správy, kultury a komerční sféry a AV Media Events poskytuje kompletní technologická řešení pro pořadatele konferencí, výstav, společenských, kulturních a sportovních akcí. Cílem vstupu silného investora je urychlit růst skupiny ať už formou expanze produktového portfolia, či formou vybraných akvizic v regionu.

„V Genesis Capital jsme našli silného partnera, který sdílí naši vizi a je schopný kapitálově podpořit naše budoucí ambiciózní plány. Třicetiletá historie skupiny je spojena s neustálým rozvojem a udělali jsme i několik úspěšných akvizic. S profesionální podporou Genesis Capital věříme v posílení našich aktivit v celém středoevropském regionu,“ komentoval spojení firem David Lesch, zakladatel a generální ředitel AV Media Systems.

Podíl ve skupině AV Media si po vstupu Genesis Capital nadále podrží dva ze tří původních zakladatelů. Nově se stanou akcionáři také klíčoví manažeři skupiny.

Dentons posiluje svou daňovou praxi

Advokátní kancelář Dentons má novou posilu svého daňového týmu. Od října do ní na pozici counsel nastoupil Lukáš Poulík. Přináší si s sebou více než desetiletou zkušenost s prací daňového poradce v pražské pobočce PwC. Ve své nové roli má Poulík úzce spolupracovat

Lukáš Poulík,
counsel Dentons

se zkušeným advokátem Petrem Kotábem, který je podle Chambers Europe 2023 zařazen mezi přední právníky v oblasti daní v České republice.

Poulík klientům poskytuje poradenství v oblasti daňového due diligence při fúzích a akvizicích, daňové strukturalizace, problematice tax compliance a rovněž účetnictví, finančního řízení a finanční analýzy a plánování.

„Jeho příchod do Dentons je v souladu se strategickým plánem rozvoje naší kanceláře, který počítá mimo jiné s posílením naší daňové praxe,“ uvedl Petr Zákoucký, vedoucí partner Dentons v České republice. V současném ekonomickém prostředí, které provází řada legislativních změn s cílem konsolidace veřejných financí, patří daňová problematika k nejsledovanějším a nejsložitějším.

inzerce

DIGI INDUSTRY

ekonom.cz/digi-industry

PR002167

ekonom KONFERENCE

SPOJKA KARLÍN
14. 11. 2023

**Vše, co potřebujete vědět
o robotizaci českého byznysu**

HLAVNÍ PARTNER

PARTNER

Digitalizace i chybějící úředníci. Boj o rychlé stavební řízení vydáním zákona nekončí

ODBORNÍCI JSOU SKEPTIČTÍ K TOMU, ŽE POVOLENÍ KE STAVBĚ SE BUDE VYDÁVAT RYCHLE. ZACHOVÁNÍ POČTU ÚŘADŮ TOMU NEPOMŮŽE.

| Jan Beránek | Foto: Honza Mudra

Tím, že dlouho očekávaný stavební zákon začne platit, práce zákonodárců, meziresortních skupin a dalších stran zainteresovaných na reformě stavebního řízení nekončí. Již jsou formulovány praktické otázky pro období začátku příštího roku, až bude zákon uváděn v život. Stavebníci žádají upřesňující legislativu. „Můžeme zmínit takzvaně nedostatečnou regulaci, tedy takovou, která sice existuje, ale trhu neprospívá,“ konstatuje Jakub Adam, head of real estate ve společnosti Taylor Wessing. Za příklad nedostatečné regulace v novém zákoně udává úpravu plánovacích smluv mezi developery a obcemi.

Současné praktické problémy a budoucnost stavebního práva byly hlavními tématy druhého ročníku konference Real Estate Forum, kterou ve středu 25. října uspořádal týdeník Ekonom.

ZPOMALUJÍCÍ DIGITALIZACE

Nový stavební zákon počítá s digitalizací stavebního řízení. K 1. červenci příštího roku by měl být spuštěn Portál stavebníka. Je to nástroj ke zjednodušení komunikace mezi stavebníky, úřady a dalšími orgány. Spolu s dalšími systémy má přenést stavební řízení do digitálního prostředí.

Podoba této části zákona prošla proměnami. Původní řešení systémové architektury bylo částečně zrušeno a nahrazeno novým, schváleným v listopadu 2022. „Zaměřuje se i na další funkce a širší pokrytí,“ vysvětluje Leona Gergelová Šteigrová, vrchní ředitelka sekce veřejného investování, výstavby a sociálního začleňování ministerstva pro místní rozvoj. „Padl slib, že pokryjeme

také oblasti EIA a SEA (procesy posuzování vlivu záměrů a koncepcí na životní prostředí a veřejné zdraví – pozn. red.).“ Úřednice hovoří o tom, že stát staví na „modulárních řešeních“, hodlá využívat „standardizovaná řešení a podporovat automatizaci procesů“.

Prosazovaný systém však narazil u Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Ten se postavil proti zrušení tří veřejných zakázek ve formě

MLUVÍ SE O TOM, ŽE MUSÍ BÝT MOŽNÉ DOKUMENT NA ÚŘAD POSLAT, ALE ZATÍM SE NEDEBATUJE O DATOVÝCH FORMÁTECH A O TOM, ABY KOMUNIKACE SKUTEČNĚ PROBÍHALA DIGITÁLNÍM ZPŮSOBEM.

soutěžního dialogu vypsanych v době, kdy se počítalo s původním řešením. A v případě nově vypsané zakázky na zajištění digitalizace už ÚOHS vyhověl podnětu, který napadal zadávací podmínky. V současnosti tak nemůže být smlouva uzavřena, ačkoliv byl před rozhodnutím úřadu znám vítěz. Digitalizace se v důsledku toho zpomalila.

O tom, jak by se měl stát ke zpozdující se digitalizaci postavit, se vedou odborné debaty. „Je určitě smysluplná a důležitá, ale alfou i omegou je teď podle mě rychlé zjednodušení procesů. Teprve na to lze navázat digitalizací. To, že se třeba bude digitalizovat postupně, nemusí nutně vadit. Hlavně ať se to udělá pořádně, aby to nakonec nebyla jen nějaká hurá akce, která

ve finále pouze vzbudí rozladění u stavebníků,“ přeje si místopředsce Poslanecké sněmovny a bývalá ministryně pro místní rozvoj Klára Dostálová.

Pochybnosti vyvolává i samotná podstata přenášení agendy z papíru do počítače. „Je otázka, zda to skutečně bude digitalizace, nebo jen elektronizace. Spíše se hovoří o tom, že musí být možné, aby se tam dokument poslal, ale zatím jsem neslyšela debaty o datových formátech a o tom, aby ta komunikace skutečně probíhala digitálním způsobem, ne jenom jako přeposílání souborů PDF,“ vyjadřuje obavy Hana Landová, předsce sekce územního a regionálního rozvoje Hospodářské komory ČR. Mluví o riziku, že výsledkem bude jen „elektronický papír“.

NEDOSTATEK PERSONÁLU

Efektivitu nového předpisu může ohrozit i malý počet úředníků působících na jednotlivých stavebních úřadech. Původně plánovaná soustava institucionálně oddělených úřadů nakonec v novém stavebním zákoně nezůstala. Předpis naopak zachovává současný počet 694 stavebních úřadů a pouze připouští budoucí snížení jejich počtu, přičemž kritériem má být jejich vytíženost.

Dostálová míní, že absence institucionálních změn a zachování vysokého počtu úřadů spolu s nedostatkem úředníků může systém přivést k faktické paralýze povolovacích procesů bez

Panelové diskuse o budoucnosti stavebního řízení se zúčastnili (zleva): Hana Landová, předsce sekce územního a regionálního rozvoje Hospodářské komory ČR, Leona Gergelová Šteigrová, vrchní ředitelka sekce veřejného investování, výstavby a sociálního začleňování ministerstva pro místní rozvoj, Klára Dostálová, místopředsce Poslanecké sněmovny, a Ondřej Boháč, ředitel Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy. Debatu moderovala Alžběta Vejvodová, zástupkyně šéfredaktora týdeníku Ekonom (na snímku úplně vlevo).

ohledu na literu zákona: „Zase budeme mít 700 stavebních úřadů, kde bude jedna, možná dvě paní, a pokud ten úřad postihne například chřipková epidemie, pořád tam bude cedule ‚Pro nemoc zavřeno‘ a nebude možné s tím něco udělat. Říkáme si, že úředníci nejsou, ale zároveň nehledáme model, aby se mohli vzájemně doplňovat například v rámci regionu či kraje.“

Situaci zhoršuje, že do výkonu úřednické profese se mnoho lidí nehrne. „Mnohdy je to spojeno i s platovým ohodnocením na krajských a obecních stavebních úřadech. V tuto chvíli se snažíme jednat s ministerstvem práce a sociálních věcí, aby i toto bylo zohledněno, protože můžeme dělat cokoli, ale bez těch lidí se nám to nepodaří,“ přibližuje další aspekt problému a jeho možné řešení Gergelová Šteigrová.

PLÁNOVÁNÍ VE STÍNU POVOLOVÁNÍ

Většinu pozornosti na sebe v současnosti poutá především povolovací řízení, zatímco otázka územního plánování zůstává v pozadí. „Bez dobrého, kvalitního plánování nebude nikdy rychlé povolování. Bohužel debata se u nás trochu zvrhla jen na otázku rychlosti a digitalizace. Digitalizace je pouze nástroj, nikoliv obsah. Když se podíváme do okolních států, kde povolují za 30 či 60 dní, je to dáno i jiným způsobem plánování,“ vysvětluje Ondřej Boháč, ředitel Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy.

I zde se připravují změny, které mají navázat na nový stavební zákon. Jejich přípravě se věnuje pracovní skupina zřízená při ministerstvu pro místní rozvoj. Podle Gergelové Šteigrové se skupina v současnosti zabývá několika dílčími tématy, jako je analýza nastavení procesu a aktérů, pořizování nástrojů územního plánování, posílení role regulačních plánů či provazování strategického a územního plánování.

Pro zlepšení územního plánování bude na každý pád nutné odstranit přílišnou komplikovanost současného systému. „Druhá věc je, že plánování je u nás v gesci státní správy, což je evropský unikát. Územní plán má být nástrojem samosprávy, radnice, aby rozvíjela svoje město. Je nesmyslné, že toto zařizuje stát a starosta se musí doprošovat státní správy, aby něco udělala či neudělala,“ přibližuje příležitosti pro budoucí zlepšení Boháč. ●

Zrychlit, zjednodušit, zpřehlednit. Povolování staveb dozná změn

NOVÝ STAVEBNÍ ZÁKON ODSTRAŇUJE BYROKRATICKOU ZÁTĚŽ I PING-PONG ÚŘADŮ. NA PROVÁDĚCÍ PŘEDPISY SE STÁLE ČEKÁ.

Alena Müllerová
Foto: archiv

Po mnoha letech bouřlivých diskusí a vynucených kompromisů se odborná veřejnost v průběhu příštího roku dočká postupného nabývání účinnosti nejvýznamnějších částí nového stavebního zákona. Ten nabude účinnosti 1. července 2024, přičemž pro vyhrazené stavby (stavby dopravní a technické infrastruktury) bude platit již od ledna.

Od počátku příprav nového stavebního zákona v roce 2017 bylo jeho ambicí zejména nové nastavení výkonu státní stavební správy, zjednodušení přípravné fáze výstavby a urychlení povolovacích procesů. I přesto, že se nový stavební zákon v průběhu legislativního procesu a zejména v důsledku jeho věcné novely přijaté na jaře letošního roku dočkal některých reverzních úprav, přináší do povolovacích procesů několik následujících zásadních změn.

- Nový stavební zákon dělí stavby do čtyř základních kategorií (stavby drobné, jednoduché, vyhrazené a ostatní), přičemž zařazení stavby do příslušné kategorie je například klíčem pro určení, zda předmětná stavba vyžaduje či nevyžaduje povolení stavebního úřadu, zda je pro povolení stavby nutné zpracovat projektovou

dokumentaci a v jakém rozsahu, jestli lze stavbu provádět svépomocí nebo stavebním podnikatelem a v neposlední řadě zda předmětná stavba vyžaduje kolaudaci či nikoliv.

- Nový stavební zákon ustupuje od stávajícího komplikovaného systému mnoha různých povolovacích procesů podle druhu stavby či fáze projektové přípravy. Dnešní územní řízení, stavební řízení, společné řízení, územní souhlas, ohlášení stavby nebo společné oznámení záměru bude nově nahrazeno jedním řízením o povolení záměru, které při splnění zákonem stanovených podmínek, například doložení souhlasu všech účastníků řízení, bude možné vést ve zjednodušené podobě.

- Stávající soustava stavebních úřadů tvořená obecními stavebními úřady, krajskými stavebními úřady a ministerstvem pro místní rozvoj bude nově doplněna Dopravním a energetickým stavebním úřadem, který bude prvostupňovým stavebním úřadem pro vyhrazené stavby. Zároveň dochází ke zrušení speciálních stavebních úřadů, kdy napříště i běžné stavby vodních děl a komunikací budou povolovány obecními či krajskými stavebními úřady.

- Povolení záměru bude i nadále podmíněno získáním souhlasných závazných stanovisek, vyjádření či podkladových rozhodnutí dotčených orgánů k posuzovanému záměru. Nový stavební zákon ovšem přenáší povinnost zajistit tyto správní akty ze stavebníka na stavební úřad, který má povinnost, nejsou-li součástí žádosti o povolení záměru, vyžádat si je sám v rámci povolovacího řízení.

Alena Müllerová

Působí na pozici senior associate ve společnosti bnt attorneys in CEE, kde se specializuje na právo nemovitostí. V minulosti rovněž pracovala na ministerstvu pro místní rozvoj na pozici právníčky v odboru územního a stavebního řízení a později i jako manažerka inženýringu v developerské společnosti FINEP CZ.

- Zákon o jednotném environmentálním stanovisku, který byl přijat společně s novým stavebním zákonem, zavádí dílčí integraci postupů v oblasti posuzování stavebních záměrů z hlediska ochrany životního prostředí. Jednotné environmentální stanovisko by napříště mělo nahrazovat většinu závazných stanovisek, vyjádření či rozhodnutí vydávaných dosud podle devíti různých zákonů (například zákon o ochraně přírody a krajiny, zákon o ochraně zemědělského půdního fondu, zákon o vodách nebo zákon o ochraně ovzduší).

NOVÁ ÚPRAVA USTUPUJE OD STÁVAJÍCÍHO KOMPLIKOVANÉHO SYSTÉMU MNOHA RŮZNÝCH POVOLOVACÍCH PROCESŮ. BUDOU NAHRAZENY JEDNÍM ŘÍZENÍM O POVOLENÍ ZÁMĚRU.

- Klíčovým akcelerujícím prvkem zrychlení povolovacích procesů podle stavebního zákona měla a stále má být digitalizace stavebního řízení. Nový stavební zákon počítá se zřízením portálu stavebníka, prostřednictvím něhož a v něm integrovaných evidencí stavebních postupů, elektronických komunikací či digitálních technických map bude moci stavebník na jednom místě komunikovat se stavebním úřadem, dotčenými orgány či vlastníky dopravní a technické infrastruktury. Kdy se má ovšem digitalizace skutečně rozběhnout, prozatím není jasné.

- Zásadní změnou, která může nepochybně přispět k urychlení povolovacích procesů, je dále zavedení důsledného apelačního principu v rozhodování odvolacích stavebních úřadů. Podle nového stavebního zákona, dojde-li odvolací správní orgán k závěru, že napadené rozhodnutí vydané v řízení o žádosti je v rozporu s právními předpisy nebo že je nesprávné, napadené rozhodnutí či jeho část změní. Na rozdíl od dnešní běžné praxe takové rozhodnutí neruší a nevrací k prvostupňovému stavebnímu úřadu k novému projednání, ale sám vydá meritorní rozhodnutí, tj. žádost znovu posoudí a vyhoví jí, nebo ji zamítne.

V současné době odborná veřejnost netrpělivě čeká na finální znění prováděcích předpisů, jež nový stavební zákon předvídá a které připravuje

ministerstvo pro místní rozvoj, ministerstvo dopravy a vybraná města Praha, Brno a Ostrava. Prozatím byly zveřejněny návrhy pouze celostátní vyhlášky o požadavcích na výstavbu a vyhlášky o dokumentaci staveb, které ovšem připomínkové řízení podrobilo zásadní kritice.

Z hlediska přechodných ustanovení nový stavební zákon předpokládá, že řízení a postupy zahájené přede dnem nabytí účinnosti nového stavebního zákona se dokončí podle dosavadních právních předpisů. V praxi to tedy znamená, že bude-li na stavební úřad podána žádost o vydání územního rozhodnutí pro vyhrazené stavby do konce letošního roku, respektive pro ostatní stavby do 30. června 2024, povede o ní příslušný stavební úřad řízení i po tomto datu, přičemž procesně bude postupovat a řízení dokončovat podle současného stavebního zákona a jeho prováděcích předpisů. Ustanovení nového stavebního zákona se tak budou procesně aplikovat až na žádosti podané po 1. lednu 2024, respektive 1. červenci 2024. ●

Evropská regulace crowdfundingu zvyšuje ochranu investorů a usnadňuje expanzi

KOMPLIKACÍ NOVÝCH NAŘÍZENÍ BUDOU ZVÝŠENÉ NÁROKY NA COMPLIANCE A PLNĚNÍ RŮZNÝCH POVINNOSTÍ JAK VŮČI ČNB, TAK I KLIENTŮM.

Josef Pravec

Realitní crowdfunding si v Česku podobně jako v Evropě získává oblibu proto, že i drobným investorům umožňuje přístup na trh s nemovitostmi. Internetových platforem, které ho nabízejí, je celá řada, například Upvest, Investown či BrikkApp. Díky nim mohou lidé vkládat peníze do projektů a aktiv, jež by pro ně za normálních okolností nebyly dostupné. Podnikatelé zase mají přístup k jinému zdroji financí, než jsou bankovní úvěry.

Nově od 10. listopadu platformy, které nabízejí zprostředkování investic, musí mít podle evropského nařízení speciální licenci České národní banky. Společnosti, které nakoupí hotový projekt a následně rozprodávají participaci na něm, ovšem licenci nepotřebují.

I nová regulace skupinového investování představuje pokus dostat v Evropě crowdfundingový byznys pod větší kontrolu. Zatím ovšem není jasné, zda to znamená přidušení tohoto byznysu, nebo naopak jeho budoucí rozvoj.

PRVNÍ LICENCE UŽ BYLA UDĚLENA

Licenci od ČNB jako první získala uprostřed října platforma Investown. Až dosud zde více než 80 tisíc lidí investovalo přibližně dvě miliardy korun. „Povolení nám umožní působit nejen v Česku, ale i v dalších státech unie, čímž se nám otevírá řada zajímavých příležitostí po celé Evropě,“ komentuje udělení licence zakladatel a šéf platformy Alan Pock.

Povolení zároveň přiblížila hlubší integraci Investownu do České spořitelny. Banka zvažuje implementovat platformu do svého digitálního bankovníctví.

Podle Ladislava Kročáka, ředitele sekce dohledu nad finančním trhem II v centrální bance, licenci do stanoveného termínu získají zřejmě i další dvě společnosti ze šesti, které o ni požádaly. ČNB navíc dohlíží na poskytování crowdfundingových služeb a má v rukou také ukládání sankcí při porušení předpisů.

DOMÁCÍ PROVOZOVATELÉ CROWDFUNDINGU MUSÍ ZÍSKAT SPECIÁLNÍ LICENCI OD ČNB, KTERÁ JE POVĚŘENA DOZOREM NAD TÍMTO INTERNETOVÝM ODVĚTVÍM BYZNYSU.

Crowdfundingových společností je v Česku téměř 40 a lidé jejich prostřednictvím ročně upisují investice za pět až šest miliard korun. Část z nich nicméně nepoužívá zprostředkovatelský model, a tak pod zmíněnou evropskou regulaci nespadá. Příkladem je platforma Upvest – sama si bere bankovní úvěr a ten pak „dělí“ mezi své klienty.

Zakladatel této platformy Petr Volný by uvítal jinak definovaný regulovaný crowdfunding. „Rádi bychom se pod licenci centrální banky zařadili a vyvarovali se tak regulatorní nejistoty,“ vysvětluje. Evropská komise ostatně připustila, že záběr příslušného nařízení může být v budoucnu širší.

Licence od ČNB původně měla být povinná od loňského listopadu, nakonec ale Evropská komise přistoupila na odklad a prodloužila přechodné období, kdy bylo v tomto oboru možné

podnikat bez licence. To české platformy vlastně zachránilo, protože domácí zákon upřesňující podmínky stanovené evropským nařízením byl schválen teprve loni s účinností od konce května. Což včasné vyřízení licencí – trvá zhruba rok – prakticky znemožňovalo. Místní trh by bývaly mohly ovládnout zahraniční firmy, které licenci ve své zemi již obdržely a díky jednotnému evropskému pasu smí podnikat kdekoli v unii.

Nová nařízení o evropských poskytovatelích skupinového financování dopadají na dva způsoby realitního crowdfundingu, který propojuje vlastníky nemovitostí s investory. V jednom jde o kapitálové investování, kdy si investor kupuje podíl v nemovitosti a stává se tak jejím částečným vlastníkem. Druhý poskytuje dluhové investování – investor nemovitost ani její část nevládní, ale prostřednictvím crowdfundingu půjčuje jejímu majiteli peníze na financování. Nejčastěji jde o investice do úvěrů zajištěných nemovitostí.

Zatímco kapitálové investování do nemovitostí bývá pro drobné investory finančně nedostupné, v případě dluhového mohou lidé investovat od několikasetkorunových částek a dostávat nevelký, ale stabilní výnos. Jde o docela oblíbenou volbu, protože ve srovnání s akciovým trhem nebo investicemi do kryptoměn představují nemovitosti obecně menší riziko.

Další formy crowdfundingového investování, například charitativní, už ale evropskému regulačnímu nařízení nepodléhají, ani crowdfunding

poskytovaný spotřebitelům. Nová regulace se také uplatní pouze tehdy, pokud hodnota financovaného projektu nepřesáhne pět milionů eur. Pokud je tento limit překročen, nastupuje už standardní regulace vztahující se na obchodníky s cennými papíry.

EVROPSKÁ PRAVIDLA MAJÍ ZÁSADNÍ DOPAD. REGULOVANÝ TRH NAPOMÁHÁ RŮSTU ODVĚTVY REALITNÍHO CROWDFUNDINGU A OŽIVUJE LIKVIDITU REALITNÍHO TRHU.

Regulovaný crowdfunding, tak jak s evropským nařízením vykrystalizoval, je však podle Kročáka z ČNB spíše doplňkem a další zajímavou příležitostí. „Už s ohledem na počet licencí si ale myslím, že nebude tím, co by u nás zásadním způsobem zamíchalo investičními kartami,“ míní.

ZAŘÍDIT LICENCI NEJÍ SNADNÝ ÚKOL

Smyslem změn je, aby regulovaná crowdfundingová společnost udělala všechno pro vlastní důvěryhodnost a čitelnost. Musí u sebe nastavit transparentní proces řízení kreditního rizika nabízených projektů. Současně je povinna s odbornou péčí zajistit distribuci těchto projektů.

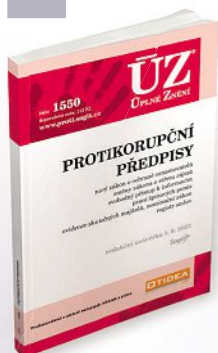
inzerce

INSOLVENCE, PREVENTIVNÍ RESTRUKTURALIZACE

- nový zákon o preventivní restrukturalizaci
- novela insolvenčního zákona
- změny zákona o insolvenčních správcích

PROTIKORUPČNÍ PŘEDPISY

- zcela nové téma edice ÚZ
- bránění korupci, zvyšování transparentnosti
- nový zákon o ochraně oznamovatelů

CIZINCI, AZYL

- zásadní změny zákona o pobytu cizinců a zákona o azylu
- zákon o státním občanství ČR
- Ukrajina

REGULACE CROWDFUNDINGU V ČR

2020	Evropská unie vydala nařízení č. 1503 o evropských poskytovatelích služeb skupinového financování s účinností od listopadu 2021.
duben 2022	Se zpožděním byl schválen český zákon, který předal regulační pravomoci ohledně crowdfundingu ČNB.
10. listopad 2022	Od tohoto data měly podle původního zadání evropského nařízení fungovat české crowdfundingové platformy zprostředkovatelského charakteru jen na základě licence ČNB. V říjnu roku 2022 však Evropská komise tento požadavek podobně jako pro jiné země EU o rok odložila.
10. listopad 2023	Provozovatelé českých platform, které zajišťují úvěrový nebo investiční crowdfunding, od tohoto dne potřebují k činnosti povolení od ČNB. Jako první tuto licenci v polovině října získala společnost Investown.

Informovat klienty o rizicích a zveřejňovat potřebné analýzy, aby se lidé mohli sami se vši odpovědností rozhodnout, zda mají do projektu vložit peníze.

Ani získání licence od ČNB není snadné. Podle Lumíra Schejbala z advokátní kanceláře Schejbal & Partners je podmínkou kvalitní personální zázemí a především dobře zpracovaný obchodní plán. V něm musí být jasně popsány nabízené služby, dlouhodobé náklady i očekávané výnosy. Plán totiž musí analytiku ČNB přesvědčit o realizovatelnosti projektu. Další podmínkou úspěšné žádosti je informační bezpečnost a tomu odpovídající technické zajištění. „Žadatelé se neobejdou bez poradců, ať jsou to právníci, risk manažeři nebo tvůrci obchodních plánů. Pokud si je seženou, licenci dostanou. Když to ale vše začnou dělat na koleně sami, nedopadne to dobře. Je to ekonomicky i právně složitá problematika,“ řekl Právnímu rádci.

Dlouhé čekací lhůty pro udělení licencí jsou podle Schejbala dány tím, že žádosti nebyvají dostatečně kvalitně zpracovány, a přispívá k tomu i přetíženost ČNB, která vydává desítky jiných licencí.

Získáním licence nejsou povinnosti vyčerpány. Na jejího vlastníka míří další nároky trvalého rázu a s tím související náklady. „Klasickou komplikací dané regulace jsou zvýšené nároky na compliance a plnění různých regulatorních povinností, a to jak ve vztahu k centrální bance, tak k investorům,“ dodává Filip Murár z advokátní kanceláře Noerr.

Odměnou ale pro platformu s licencí je, tvrdí Schejbal, vyšší prestiž, kredibilita a větší jistota pro ni i pro její klienty. „Licence je právě pro ně pozitivní zpráva,“ zdůrazňuje advokát.

BLÍŽÍ SE SROVNÁNÍ S CIZINOU

Při svém zrodu crowdfunding regulován vůbec nebyl, vnikl spontánně, zezdola. Ve chvíli, kdy si britská rocková kapela Marillion v roce 1997 nemohla finančně dovolit turné po USA, američtí fanoušci pro ni během půl roku i prostřednictvím internetu vybrali potřebných 60 tisíc dolarů.

Koncerty se uskutečnily a současně odstartovaly nový podnikatelský model. Zregulován byl nejprve v USA a později se pravidla pro tento druh kolektivního investování začala stanovovat i v Evropské unii. Od listopadu 2021 platí s cílem zajistit rovné zacházení po všechny účastníky finančního trhu. To podle Kročáka z ČNB na platformy klade nemalé nároky, protože i regulace obchodníků s cennými papíry je přísná a tvrdá.

Zakladatel Upvestu Volný nicméně tvrdí, že český finanční trh ani novým nařízením není přeregulován. Daleko větší problém vidí v tom, že domácí investor je nadále schopen nakoupit i vyloženě špatné dluhopisy.

Rovněž podle Murára z advokátní kanceláře Noerr převažují pozitiva. „Zvýšený důraz na ochranu investorů zvedne i jejich důvěru v crowdfunding a ochotu skrze něj investovat peníze,“ míní. Spokojeni jsou rovněž ti, kdo míří do zahraničí. „Jednotná pravidla, která umožňují bezproblémovou spolupráci mezi platformami a developery v celé Evropě, mají zásadní dopad. Regulovaný trh napomáhá růstu odvětví realitního crowdfundingu a usnadňuje likviditu při ožívování realitního trhu,“ říká Jan Večerka, zakladatel a šéf platformy BrikkApp, která zprostředkovává kolektivní investování do nemovitostí napříč celým kontinentem.

Jak domácí platformy v mezinárodní konkurenci obstojí? „Srovnání je těžké, protože zatím působí podle českých pravidel na českém trhu. Bude možné až s plným nástupem nového nařízení o crowdfundingu. To umožní nejen domácím platformám expandovat do zahraničí, ale také otevře cestu těm zahraničním na náš trh,“ uzavřel Murár. ●

Konsolidační balíček zamíchá i realitním trhem

OPRAVDU OZDRAVNÝ? ZÁSAHY STÁTU
ROZKOLÍSAJÍ REALITNÍ TRH, SPÍŠ NEŽ VYŘEŠÍ
NEDOSTUPNOST BYDLENÍ.

Petr Hána

|Foto: archiv Deloitte

Konsolidační nebo též ozdravný balíček, který má zpomalit hromadění dluhů státu a který v říjnu schválila sněmovna, míří několika opatřeními i do realitního světa. První z nich je zvýšení sazby daně z nemovitostí o 1,8násobek a její ponechání obcím. Celý výnos daně z nemovitých věcí tedy nově zůstane obcím a stát na ní nebude mít podíl. Recipročně by však mělo dojít v rámci rozpočtového určení daní k adekvátnímu přerozdělení příjmů u sdílených daní mezi státním rozpočtem a obcemi ve prospěch státu.

Obcím bude ponechána možnost omezit nebo naopak umocnit dopad zvýšení daně z nemovitých věcí na poplatníky, a to prostřednictvím místního koeficientu. Ten mohou vyhláškou nově stanovit od hodnoty 0,5 a tím efekt zvýšení základní sazby daně eliminovat, či alespoň zmírnit. To lze ale patrně očekávat jen ve výjimečných případech příjmově silných obcí či u zemědělských pozemků.

Další významnou změnou v oblasti daně z nemovitých věcí je zavedení automatického valorizačního mechanismu, který bude zohledňovat inflaci a bude efektivní od roku 2025. Lze tedy očekávat, že ve většině obcí od roku 2024 stoupne daň z nemovitosti plošně o 1,8násobek. Většina obcí totiž prozatím využívá koeficient jedna a doposud s možností upravovat daň nepracovala. Nově ale o úpravách uvažují, a to jednoduše proto, že budou chtít ovlivnit příjem do svého rozpočtu.

Ve srovnání s evropskými zeměmi je sice nyní v Česku zdanění nemovitostí nízké, ale v budoucnu kontinuálně poroste. Majitelé rezidenčních nemovitostí tyto zvýšené náklady ponесou patrně sami, u komerčních objektů se dá očekávat, že vlastníci, kteří tyto nemovitosti pronajímají, budou vyšší zdanění zohledňovat v ceně nájmu.

Druhá úprava se týká zákona o DPH a přináší snížení daňové zátěže při pořizování nového bydlení s cílem udělat jej dostupnější, a to prostřednictvím snížení sazby daně z nyníšších 15 procent na 12 procent u takzvaného sociálního bydlení. To se týká rodinných domů s výměrou do 350 metrů čtverečních a bytů o ploše do 120 metrů čtverečních. Snížená sazba by se měla uplatňovat jak na prodej těchto domů nebo bytů, tak i na stavební a montážní práce spojené s výstavbou.

To se zejména pro kupující jeví jako pozitivní zpráva. Může však mít dočasně negativní dopad na trh. Kdo si totiž do konce roku 2023 koupí byt nebo zaplatí zálohu s 15procentní DPH do konce roku, když od ledna bude DPH o tři procentní body nižší? Řádově se při dnešních cenách bytů hraje o stovky tisíc korun.

Obecně jsou změny daní vždy zcela zásadním administrativním zásahem státních institucí do fungování realitního trhu. Mají bohužel tendenci trh rozkolísat a ve svém důsledku vytváří významný tlak. Problém těchto změn je totiž ten, že se o nich ví dopředu a trh na ně reaguje s předstihem – před změnou může zpomalit (lidé méně nakupují) a po změně může naopak velmi zrychlit. Výsledkem bývá, že na realitním trhu se mohou rychle střídát dva extrémy, buď velká poptávka, nebo naopak nezám. Obdobnou situaci, jen obrácenou, jsme měli možnost zažít již mezi roky 2007 a 2008.

Plánované snížení sazby daně by patrně mohlo znamenat, že kupující si mohou nákupy bytů na konci roku déle rozmýšlet nebo je úplně odložit na rok příští, kdy budou očekávat příznivější ceny. Někteří developoři se ale snaží tuto situaci zvrátit a hledají vhodná řešení, jak systém záloh nastavit tak, aby ještě před koncem roku nabídli kupujícím vizuálně nižší cenu. ●

Eversheds Sutherland roste ve světě i v Česku. Zde se zaměří na kyberbezpečnost

RENOMÉ ČESKÉ POBOČKY ROSTE, PRONIKÁ I DO EVROPSKÉ UNIE. A NAOPAK DOMA VYUŽÍVÁ ZKUŠENOSTÍ ZAHRANIČNÍCH KOLEGŮ.

| Jan Beránek, Josef Pravec | Foto: Tomáš Nosil

Loňský příchod Bořivoje Líbala do české pobočky Eversheds Sutherland této mezinárodní advokátní kanceláři pomohl. Posílila pozici na českém trhu a posunula se v oblasti technologií i fúzí a akvizic. Podařilo se jí také vyrovnat se se současnou domácí recesí. „Firmy u nás nekupují zbytečné věci jako v luxusních obchodech, vždycky je to něco, co potřebují, a jsou ochotny za to platit,“ říká řídící partner české a slovenské pobočky kanceláře

RECEPT JE JASNÝ – KVALITA, RYCHLOST SLUŽEB A MEZINÁRODNÍ EXPERTIZA. CÍLEM JE POMÁHAT KLIENTŮM PŘEDCHÁZET OBCHODNÍM RIZIKŮM.

Bernhard Hager. Do budoucna se chce Eversheds Sutherland v Česku věnovat IT právu včetně kyberbezpečnosti, v níž je například v USA absolutní špičkou.

Před rokem jste vyzdvihovali shodu na hodnotách, kterými se má vaše kancelář řídit. O jaké hodnoty jde a jak se daří uplatňovat je v praxi?

Hager: Našimi hodnotami jsou především orientace na klienta a snaha táhnout za jeden provaz. Vážíme si spolupracovníků a chceme jim poskytnout příležitost pro další růst. Velmi mi záleží na tom, aby u nás lidé rádi pracovali. V minulém roce odešli ti, kteří s těmito hodnotami nesouzněli. Nyní jsem velmi spokojený s tím, jak kancelář funguje, a také mě těší, že nám přichá-

zejí stále nové životopisy právníků, kteří u nás chtějí pracovat. Investujeme čas i know-how do vzdělávání našich zaměstnanců a kolegů. Děláme to jak na lokální, tak mezinárodní úrovni. Zlepšujeme tím nejen naše služby pro klienty, ale slouží to i rozvoji našich právníků.

Představili jste vizi svého rozvoje v následujících letech. Daří se vám pronikat na mezinárodní trhy, jak jste si předsevzali?

Líbal: Myslím, že se to celkem daří. Uvnitř kanceláře máme mezi sebou rozdělené jednotlivé zahraniční trhy, každý partner má odpovědnost za určitý stát a rozvoj vzájemné spolupráce. Vidíme, že spolupráce zejména se zeměmi středovýchodní Evropy, zahrnující i Německo, je klíčová. Čím dál více získáváme klienty, kteří mají sídlo v Česku, ale pobočky či zájmy v některém z těchto států. Jinak působíme ve všech zemích unie s výjimkou Chorvatska, Slovinska a Dánska.

Jak expanzi firmy prospěl příchod Bořivoje Líbala a dalších advokátů z Noerru? Naplnila se vaše očekávání?

Hager: Bořivoj Líbal má dobrou reputaci na českém trhu. Na něm jsme byli slabší a jeho příchod nám pomohl. S ním navíc přišli pracovití lidé, kteří mají pro nás potřebné know-how v oblastech, jako jsou kyberbezpečnost, technologie a duševní vlastnictví. Takže se má očekávání více než naplnila.

Podařilo se nově nastavit moderní vnitřní strukturu firmy včetně odměňování a vlastnických podílů?

Hager: Máme transparentní systém sdílení zisku, který má fixní a flexibilní část. Fixní dává manažerům jistotu, flexibilní motivuje k větší aktivitě. Ta zahrnuje nejen dosahování finančních cílů, ale i rozvoj byznysu, akvizice nebo soft skills, jako je například práce s lidmi a zajištění jejich vývoje. Tento systém je již etablovaný a funguje. Pokud něco budeme měnit, tak jen drobnosti. Obecně ještě mohu říci, že naše kancelář v minulosti zažila pár změn. Dost jsme jich udělali i v minulém roce. Nyní jsme připraveni na nové partnery či podílníky.

Daří se také zvyšovat počet partnerů a klientů, jak jste si předsevzali? Jak velká nyní kancelář Eversheds Sutherland je?

Líbal: Upřímně jsme zatím někde v půli cesty. Počet partnerů stoupá. Věříme, že další povyšování přijde v průběhu příštího roku. V kanceláři vidím spoustu talentovaných kolegů. Jak již říkal kolega Bernhard, kancelář za poslední rok změnila svou rychlost a současně upevnila hodnoty, které nás v Eversheds Sutherland spojují. Nyní je plně vytižena a má současně o čtyři skvělé kolegy více

Bořivoj Líbal

Po studiích působil v advokátních kancelářích CMS Cameron McKenna, Havel, Holásek & Partners, PwC Legal a Noerr.

Loni přešel do Eversheds Sutherland. Specializuje se na korporátní právo, fúze a akvizice a poskytuje poradenství rodinným firmám. Je předsedou Česko-portugalské obchodní komory.

než před rokem. Takže nás je teď celkem čtyřicet devět. Stále náš tým rozšiřujeme a hledáme šikovné a pracovité právníky a současně dáváme velký důraz na kompatibilitu. V počtu klientů jsme narostli podstatněji, a pokud jde o počet transakcí, tento rok pro nás bude mimořádný. Zatím jich máme sedmáct, což je poměrně velké číslo.

Nepochybně se setkáváte v hlavních oblastech své činnosti s konkurencí. Jak jí čelíte a čím se ji snažíte předčít?

Líbal: Ano, pochopitelně se setkáváme. Náš recept je jasný – kvalita, rychlost dodaných služeb

a mezinárodní expertiza. Pak je to také náš hlubší klientský přístup. Snažíme se poznat nejen fungování, ale i byznys každého klienta, bez ohledu na to, jestli jde o odpady, stavebnictví či umělecká díla. Cílem je pomáhat klientům předcházet obchodním rizikům, která by pak mohla představovat zbytečné náklady.

Vaší snahou je i růst na mezinárodní úrovni. Jak jste na tom, jaké cesty hledáte nebo jste našli?

Líbal: Eversheds Sutherland před několika měsíci uzavřela alianci s druhou největší advokátní kancelář v Číně – King & Wood Mallesons. Nové partnerství na mezinárodním právním trhu poskytne klientům obou právních firem služby

více než šesti tisíc právníků, z nichž polovinu tvoří specialisté z naší kanceláře. Klienti King & Wood Mallesons budou nově spolupracovat s Eversheds Sutherland v Evropě, na Středním východě, v Africe a Jižní Americe. Klienti Eversheds Sutherland včetně těch českých budou využívat King & Wood Mallesons pro zajištění právního poradenství v Číně.

Liší se v něčem specifika vaší právní praxe v Česku, na Slovensku a jinde v Evropě?

Hager: Pracujeme napříč Evropskou unií a pro mezinárodní firmy. Už i středně velké české firmy zavedly mezinárodní standardy a styl fungování, a s výjimkou jazyků se proto naše praxe, když porovnáme Česko, Slovensko a jiné země, neliší.

Pan Líbal dříve uvedl, že jeho srdeční záležitostí je Portugalsko. Jak se daří sladit fungování v Praze se specializací na tuto zemi?

Líbal: Jak jsem už řekl, stále mám pod sebou Česko-portugalskou obchodní komoru, a tak mám velkou radost, že se nám dobře uvnitř Eversheds Sutherland rozvíjí spolupráce s naší portugalskou pobočkou. Je dobře vidět, že tato destinace čím dál více láká české investory. V Portugalsku máme poměrně velkou pobočku, takže jim tam nabízíme plný servis. Jedná se především o investice do nemovitostí nebo development. Naším klientem je i TAP Portugal, velká letecká společnost, kterou zastupujeme v celé střední Evropě.

Na které hlavní právní oblasti se kancelář orientuje? Jak se to změnilo s příchodem nových lidí?

Líbal: Neřekl bych, že by se to nějak podstatně změnilo, ale v jednotlivých oblastech jsme posílili, což nám umožnilo více se uvnitř týmu specializovat na určitou problematiku a zvyšovat tím kvalitu poskytovaných služeb. Mluvím hlavně o nemovitostech, fúzí a akvizicích, životním

Bernhard Hager

V roce 2004 se Stanislavem Dvořákem založil advokátní kancelář Dvořák Hager & Partners. V roce 2019 ji začlenil do mezinárodní sítě Eversheds Sutherland. Hager nejprve vedl její bratislavskou pobočku, předloni se stal řídicím partnerem pro Česko a Slovensko.

prostředí a odpadech, pracovním právem nebo IT právem a právem duševního vlastnictví. Kvalitou tady rozumějte nejen odbornost, ale také rychlost poskytnuté právní rady, což je něco, co u nás klienti oceňují.

Vždy jste se zabývali poradenstvím pro rodinné podniky. Trvá vaše spolupráce s VŠE v rámci Centra pro rodinné firmy?

Líbal: Trvá. Pan profesor Jiří Hnilica (děkan Fakulty podnikohospodářské, vedoucí katedry strategie a zakladatel Centra pro rodinné firmy na VŠE – pozn. red.) nedávno svolal zasedání k tématu externích generálních ředitelů v rodinných firmách, kterého se zúčastnili tři skvělí hosté. Jeden byl spolumajitel globální technologické rodinné firmy, druhý většinový majitel významné české IT společnosti a třetí externí ředitel v rodinné firmě. Ne každá rodinná firma totiž má svého příslušníka nové generace, který může být dobrým šéfem. Je to velmi zajímavá a aktuální problematika, a to i z právního pohledu.

Na co se v české pobočce chcete zaměřit v následujících letech?

Hager: Řešíme nové globální trendy, umělou inteligenci, kyberbezpečnost, compliance a komplex ESG. Celá oblast práva životního prostředí rychle roste. Nejen kvůli nové legislativě, podniky si uvědomují její důležitost a poznávají, že „špinavá“ firma může přilákat zákazníky. Důležité ale pro nás je i pracovní právo. Nejde jen o pracovní smlouvy a výpovědi, řešíme také benefity, pracovní flexibilitu, whistleblowing či diverzitu na pracovišti. Rovněž v tom je velký prostor pro růst.

Projevuje se ve vaší praxi současná ekonomická recese? Snaží se firmy šetřit na právních službách?

Hager: Firmy u nás nekupují zbytečné věci jako v luxusních obchodech, vždy je to něco, co potřebují, a jsou za to ochotny platit. Současnou recesi vnímáme na mezinárodní úrovni v oblasti fúzí a akvizic. O tom víme od kolegů jak z USA, tak z Hongkongu. Je paradoxní, že česká kancelář zatím recesi nepociťuje, a domácích i mezinárodních transakcí máme poměrně dost. Více práce dokonce vidíme v litigacích a pracovním právu.

Často se hovoří o tom, že neustále přibývá zákonů a regulací. Sám jste hovořil o ESG, kyber-

bezpečnosti a podobně. Je i vašim názorem, že se pohybujeme v právní džungli?

Hager: Já bych to moc nehodnotil. Pro nás je to příležitost a velké firmy se s novinkami rovněž vyrovnávají. Problém je, že se dříve neznámé požadavky začínají vztahovat na menší podniky. Například velká německá automobilka musí mít celý ESG reporting a také kyberbezpečnostní program. A i když to zákon nevyžaduje, často požaduje splnění stejných věcí od svých dodavatelů a subdodavatelů. Takže tyto programy musí zavádět i takové firmy, pro něž to může být likvidační.

Velkým tématem je, jak umělá inteligence změní činnost právníků. Zeptám se ale jinak – do jaké míry může být v moderním právu k užítku?

Hager: Používáme umělou inteligenci na rešerše a překlady. Počítáme ovšem s tím, že to je jen začátek. Eversheds Sutherland investuje velké peníze do právních technologií a my jako jeho část máme přístup k takovým věcem, o nichž

V USA PATŘÍ EVERSHERDS SUTHERLAND V KYBERBEZPEČNOSTI K ABSOLUTNÍ ŠPIČCE. VĚŘIMĚ, ŽE POTVRDÍME POZICI LÍDRA V TOMTO OBORU TAKÉ NA ČESKÉM TRHU.

bychom jako samostatná kancelář věděli jen z novin. Umělá inteligence je nový nástroj a je třeba vědět, jak ji používat, jinak by mohla i uškodit. Proto ve firmě máme zavedenou politiku pro práci s umělou inteligencí a dělali jsme k tomu i školení.

Máte v plánu věnovat se rozvíjejícím se odvětvím, jako je například IT právo, sportovní právo či zdravotnické právo?

Líbal: Určitě se budeme věnovat IT právu včetně kyberbezpečnosti. V těchto oblastech budeme posilovat náš tým, protože vnímáme tyto disciplíny jako čím dál důležitější pro naše klienty. V USA patří Eversheds Sutherland v kyberbezpečnosti k absolutní špičce a pracuje pro většinu technologických gigantů. Věříme, že i díky jejich zkušenostem potvrdíme pozici lídra v oboru také na českém trhu. ●

Rozpoznávání lidských emocí má pro umělou inteligenci zůstat tabu

NA ZAČÁTKU PŘÍŠTÍHO ROKU BY MĚLO BÝT SCHVÁLENO NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY, KTERÉ STANOVÍ PRAVIDLA PRO UMĚLOU INTELIGENCI.

Karin Pomaizlová
| Foto: Tomáš Nosil

Regulace umělé inteligence nejen v rámci EU je netrpělivě očekávána. S ohledem na možná rizika je žádoucí, aby byla nastavena globálně akceptovatelná pravidla, která podpoří rozvoj umělé inteligence, ale zároveň zamezí její rozvoj nežádoucím směrem, tedy způsoby, které by mohly ohrozit základní lidská práva a svobody.

Umělá inteligence se stále více stává přítomnou ve všech oblastech našeho života. Její právní regulace by měla nastavit základní pravidla a mantinely, jako jsou transparentnost a odpovědnost jejich tvůrců za systémy umělé inteligence, dále pak zajištění ochrany soukromí, opatření proti diskriminaci, dodržování etických norem a nastavení právní odpovědnosti za škody způsobené systémy umělé inteligence.

I když je chystaný Akt o umělé inteligenci velmi ambiciózním legislativním projektem Evropské unie, jistě zůstane řada otázek nezodpovězena a bude na národních právních řádech, aby se s nimi vypořádaly. Již v minulosti jsem však psala, že v případě našeho občanského zákoníku považuji právní úpravu odpovědnosti za škodu za natolik univerzální, že pokryje i použití systémů umělé inteligence. Převážně vycházím z předpokladu, že základní odpovědnost za systémy umělé inteligence by měli mít jejich uživatelé.

Karin Pomaizlová

Vystudovala Právní fakultu Univerzity Karlovy a stala se specialistkou na problematiku ochranných známek a patentů, ochrany osobních údajů nebo na média. V advokátní kanceláři Taylor Wessing vede tým duševního vlastnictví a IT a zaměřuje se na nové technologie včetně umělé inteligence.

UMĚLÁ INTELIGENCE POD KONTROLOU LIDÍ

Evropský parlament deklaruje, že při schvalování Aktu o umělé inteligenci bylo mimo jiné důležité zajistit, aby na systémy umělé inteligence dohlíželi lidé, nikoliv automatizace. To znamená, že se zde akcentuje přístup k umělé inteligenci, že vždy jde o pouhý nástroj, pomocníka člověka, ale vždy je za konečný výstup odpovědný člověk.

To je vidět ostatně již na chytrých technologiích v moderních automobilech. Ty usnadňují řidiči jízdu, ale za provoz vozidla ještě stále odpovídá řidič, který musí neustále jízdu sledovat. Ostatně riziko nepřiměřené zásahu do práv lidí v důsledku přílišné automatizace předjímalo už obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR), které omezuje rozhodování o subjektu údajů založené výhradně na automatizovaném zpracování, včetně profilování, které by pro něj mělo právní účinky nebo se jej obdobným způsobem významně dotýkalo.

Připravované nařízení EU o umělé inteligenci především definuje, co to je umělá inteligence. O tuto definici se ještě povedou diskuse v rámci dialogu, jelikož zásadním způsobem ovlivní do budoucna působnost nařízení. Návrh nařízení dále rozděluje systémy umělé inteligence podle potenciálního rizika na ty, které představují nepřijatelné riziko a je třeba je zakázat.

V posledním návrhu Aktu o umělé inteligenci z pera Evropského parlamentu z června tohoto roku je obsažen výslovný zákaz několika využití systémů umělé inteligence, například přidělování sociálního kreditu a klasifikace lidí na základě jejich chování, osobních charakteristik a socioekonomického statusu. Dále zakazuje využívání podprahových technik nebo záměrně manipulačních nebo klamavých technik, které ztlačí

zhoršují schopnost činit informované rozhodnutí, vedou člověka k tomu, že přijme rozhodnutí, které by jinak neučinil, nebo způsobí či mohou způsobit významnou újmu.

Dále návrh nařízení zakazuje biometrické kategorizační systémy osob podle citlivých nebo chráněných vlastností a charakteristik a systémy, které by posuzovaly riziko, zda konkrétní člověk spáchá trestný čin.

Návrh nařízení také zakazuje systémy umělé inteligence, které však již existují, a to systémy, které vytvářejí a rozšiřují rozpoznávání identity lidí podle jejich obličejů prostřednictvím jejich podobenek a osobních údajů, jež jsou dostupné na internetu nebo z kamerových záznamů. Takové komerční databáze už bohužel vznikly, existují firmy, které prohlížejí údaje, jež lidé sami o sobě zveřejní na internetu. Návrh nařízení ve znění schváleném Evropským parlamentem dále zakazuje systémy umělé inteligence, které čtou lidské emoce.

Návrh nařízení také počítá s kontrolní povinností ve vztahu k vysoce rizikovým systémům umělé inteligence. Mimo jiné jde o povinnost zajištění lidského dohledu a o povinnost uživatele takového systému monitorovat jeho provoz a případně nahlásit nesrovnalosti představující riziko poskytovateli nebo distributorovi systému a pozastavit používání systému.

Co se týče generativní umělé inteligence, jako je například ChatGPT, tyto systémy budou muset splňovat požadavky na transparentnost, tedy zveřejnit, že konkrétní obsah byl vygenerován umělou inteligencí, a navrhnout model tak, aby zabránil vytváření nezákonného obsahu.

VEU JINAK NEŽ V ČÍNĚ A USA

Čína již přijala několik právních předpisů regulujících umělou inteligenci. V této zemi jde mimo jiné i o kontrolu státní moci nad informacemi. Čína přistupuje k regulaci umělé inteligence kazuisticky, to znamená, že jednotlivými právními předpisy a jejich změnami reaguje postupně na negativní jevy, které se zatím v praxi vyskytly. Země jednak reguluje takzvané doporučující algoritmy, tedy systém, který využívá velká data k tomu, aby spotřebitelům navrhoval nebo doporučoval další zboží, a které již jsou běžně na internetu používány. V Číně se zakazuje nadměrná cenová diskriminace a chrání práva pracujících podléhajících algoritmickému plánování. Dále Čína přijala nařízení o generativní umělé inteligenci a chatbo-

tech po vzoru ChatGPT, kde vyžaduje, aby tréninková data a výstupy byly pravdivé a přesné, což ale komentátoři označují za potenciálně nemožné.

Naopak v USA je v současné době regulace umělé inteligence teprve v počáteční fázi a neexistuje žádný související komplexní federální právní předpis. Existují však stávající zákony a předpisy, které se dotýkají určitých aspektů umělé inteligence, jako je ochrana soukromí, bezpečnost a zákaz diskriminace. Kromě toho se různé federální agentury aktivně zabývají zkoumáním pravidel v oblasti AI a vydávají různé pokyny.

Některé základní principy jsou shodné: Ve všech systémech regulace se objevuje deklarace, že cílem je, aby umělá inteligence byla bezpečná, aby se neobrátila proti člověku, aby nedošlo k narušení některých důležitých zásad fungující společnosti. Jde však o to, jak si jednotlivé země tyto abstraktní teze vykládají. Evropská unie, jak se zatím jeví, aspiruje na obecnou formulaci předpisu.

ČÍNSKÁ LEGISLATIVA POŽADUJE, ABY VÝSTUPY GENERATIVNÍ UMĚLÉ INTELIGENCE BYLY PRAVDIVÉ A PŘESNÉ, COŽ ALE KOMENTÁTOŘI OZNAČUJÍ ZA POTENCIÁLNĚ NEMOŽNÉ.

Společným tématem pro regulaci jsou rozhodně fake news, tedy ochrana informací, upozornění veřejnosti na to, že konkrétní výstup byl generován pomocí umělé inteligence. Dále se zdůrazňuje potřeba péče o kvalitu dat, ze kterých se umělá inteligence učí. V praxi je právě toto nejtěžší zajistit. Je to jako s dětmi, dokud je vychováváme doma, máme do jisté míry kontrolu nad tím, jaké vstřebávají informace. Nastavujeme jim hranice, učíme je společenská a etická pravidla, ale jak rostou, už si samy určují, z jakých zdrojů budou informace čerpat a jakými pravidly se budou řídit. Začnou vstřebávat i jiné kultury, zaujímat nové postoje, které mohou být diametrálně odlišné od těch našich – rodičovských. S umělou inteligencí je to stejné. Uvedením do provozu vývoj konkrétního systému umělé inteligence nekončí, právě naopak. Je zásadní kontrolovat, jak se proměňuje v důsledku vstřebávání nových informací. ●

Koho bude možné restrukturalizovat

OPROTI INSOLVENČNÍMU ŘÍZENÍ JE NOVÝ PROCES PREVENTIVNÍ RESTRUKTURALIZACE URČEN PRO PODSTATNĚ UŽŠÍ OKRUH OSOB.

Jiří Rahm
| Foto: Archiv

Obecně platí, že oprávněnou osobou k zahájení preventivní restrukturalizace je podnikatel, kterým se však pro účely zákona o preventivní restrukturalizaci rozumí pouze obchodní korporace. Vyjmuty jsou nejen fyzické osoby, ale i spolky, ústavy, nadace a další právnické osoby, které uvedenou definici nesplňují. V tomto ohledu je tak proces preventivní restrukturalizace odlišný od insolvenčního řízení, které je a priori přípustné pro širší okruh osob.

Uvedená distinkce však není z hlediska účelu překvapující. Preventivní restrukturalizace je zákonem upravený postup ukotvující řadu pravidel, která mohou být svou povahou neintuitivní a vůči věřitelům zatěžující. Potenciálně negativní dopad na věřitele, který může v určitých případech nastat i přes jeho nesouhlas, je z pohledu celospolečenské přínosnosti pomyslně vyvážen zachováním dodavatelsko-odběratelských řetězců, zaměstnanosti či unikátního know-how. Ve všech ohledech se přitom jedná o oblasti, ve kterých dominují právě obchodní korporace.

MAXIMA A MINIMA

Preventivní restrukturalizace však není určena pro každého podnikatele. Zákon v tomto ohledu zavádí pravidla takzvané minimální a maximální míry finančního distresu. Maximální mírou

finančního distresu se přitom rozumí, že podnikatel v úpadku ve formě platební neschopnosti nemůže do procesu preventivní restrukturalizace vstoupit, a i nadále bude mít povinnost na sebe bez zbytečného odkladu podat insolvenční návrh. Na druhou stranu zákon výslovně nevylučuje podnikatele, kteří se nachází v úpadku ve formě předlužení.

V tomto ohledu lze polemizovat nad vhodností nevyloučení rovněž takových osob, kdy i podnikatel v úpadku ve formě předlužení má, a i nadále bude mít, povinnost na sebe podat bez zbytečného odkladu insolvenční návrh. Stejně tak úpadek v obou formách neznamena nic jiného než potřebu co nejdříve zahájit proces kolektivního řešení finančních obtíží, které zajistí spravedlivé a poměrné uspokojení všech věřitelů, jímž je právě insolvenční řízení.

Preventivní restrukturalizace se oproti tomu z povahy věci týká pouze části věřitelů, a podnikatel nacházející se v úpadku ve formě předlužení by tedy i tak měl pečlivě zvážit veškeré možné důsledky nezahájení insolvenčního řízení. Velmi pravděpodobně se nicméně jedná pouze o teoretické úvahy, když podnikatel v úpadku ve formě předlužení, který bude mít zájem na restrukturalizaci svého podniku, zvolí v takovém případě velmi pravděpodobně tak jako tak cestu insolvenčního řízení a reorganizace. Pro reorganizaci totiž je, stejně jako preventivní restrukturalizaci, signifikantní schopnost podnikatele domluvit se se svými věřiteli na řešení vzniklých obtíží.

Na druhou stranu minimální mírou distresu se rozumí finanční potíže alespoň takové závažnosti, že by v případě nepřijetí restrukturalizačních opatření došlo k úpadku podnikatele. Zákon v tomto ohledu zavádí domněnku, dle které platí, že po-

Jiří Rahm

Specializuje se na insolvence, restrukturalizace a zastupování klientů v soudních a rozhodčích řízeních. Od září převzal vedení týmu restrukturalizací a insolvenční kanceláři Allen & Overy.

Preventivní restrukturalizace

Preventivní restrukturalizace je konsenzuální proces určený podnikatelům k odvrácení hrozícího úpadku a zachování nebo obnově provozuschopnosti jejich obchodního závodu. Jedná se o neveřejný, dobrovolný proces, s minimálním zapojením restrukturalizačního soudu, v rámci kterého podnikatel jedná pouze s vybranými věřiteli o možné podobě restrukturalizačních opatření, která mají vést ke stabilizaci finanční situace.

kud provoz závodu neprodukuje příjem, který postačuje na úhradu peněžitých dluhů vznikajících v průběhu posledního roku ve lhůtách splatnosti, je namísto podnikateli otevřít cestu preventivní restrukturalizace. Jinými slovy, pokud nejsou finanční potíže opravdu závažné a neohrožují provozuschopnost závodu, není v takovém případě preventivní restrukturalizace přípustná.

NIC PRO NEPOCTIVCE

Preventivní restrukturalizace není dále přípustná pro podnikatele, kteří nejsou v dobré víře ohledně možnosti zachování nebo obnovy provozuschopnosti jejich závodu, a rovněž pro podnikatele, kteří preventivní restrukturalizací sledují nepoctivý záměr. Jakkoliv bude nezbytné nepoctivý záměr posuzovat případ od případu, zákon demonstrativně uvádí řadu případů, kdy lze na takový nepoctivý záměr usuzovat. Tak třeba pokud podnikatel vědomě uvedl nepravdivé nebo neúplné údaje v oznámení o zahájení preventivní restrukturalizace, není oprávněn v ní nadále pokračovat. Stejně tak pokud v průběhu jednoho roku před zahájením preventivní restrukturalizace vyplatil spřízněným osobám podíly na zisku nebo jim poskytl jiné mimořádné plnění, nebude pro něj preventivní restrukturalizace přípustná. Dále není například oprávněn zahájit preventivní restrukturalizaci podnikatel, který je v likvidaci, u kterého byl v průběhu posledních pěti let pravomocně zjištěn úpadek nebo který v průběhu posledních pěti let již preventivní restrukturalizaci podstoupil.

Obecně se dá shrnout, že zákon upravuje řadu situací, které souvisí především s nepoctivým chováním podnikatele v průběhu preventivní restrukturalizace, a nabízí tak dotčeným stranám možnost navrhnout zrušení procesu, pokud mají za to, že jejím prostřednictvím dochází k po-

skytování bezprávních výhod pouze vybraným stranám. Stejně tak pokud se podnikatel dostal do finančních obtíží z důvodu vyvedení minulých zisků ze společnosti, nebude pro něj přípustné následné řešení těchto obtíží přenášet na věřitele.

Z praktického hlediska lze rovněž zmínit, že proces preventivní restrukturalizace je poměrně administrativně a právně náročným a související transakční náklady nebudou zanedbatelné. Jakkoli tak zákon nezavádí kvalifikační předpoklady pro zahájení preventivní restrukturalizace spočívající v určitém počtu zaměstnanců či velikosti obratu (oproti reorganizaci, která je obecně přípustná pouze pro větší podnikatele), je velmi pravděpodobné, že k řešení finančních obtíží touto formou přistoupí pouze střední a větší podniky, jež budou schopné zajistit financování procesu při současném udržení cash flow pro účely provozu svého závodu.

Nakonec se hodí rovněž zdůraznit, že zákon dále ze své působnosti vylučuje speciální obchodní korporace, které by sice měly kapacitu na podstoupení preventivní restrukturalizace, avšak řešení jejich finančních potíží je svěřeno jiným právním předpisům. Mezi takové subjekty patří především finanční instituce, jako jsou například banky, úvěrová a spořitelní družstva, pojišťovny nebo obchodníci s cennými papíry.

Závěrem tak lze shrnout, že preventivní restrukturalizace je určena pouze pro poctivé podnikatele, kteří mají důvěru v další pokračování svého závodu a jejich finanční obtíže doposud nenabýly takové závažnosti, aby bylo nezbytné zahájit kolektivní proces insolvenčního řízení. ●

PREVENTIVNÍ RESTRUKTURALIZACE

Seriál Právního rádce

- ▶ Účel preventivní restrukturalizace - říjen
- ▶ Pro koho je restrukturalizace určena - listopad
- ▶ Základní principy preventivní restrukturalizace - prosinec
- ▶ Zahájení a průběh restrukturalizace - únor
- ▶ Co může obsahovat restrukturalizační plán - březen
- ▶ Individuální a všeobecné moratorium jako skrytá hrozba pro věřitele - duben
- ▶ Práva a povinnosti podnikatele a věřitelů v restrukturalizaci - květen

Zrozena z mezinárodního přátelství. PRK Partners slaví třicáté narozeniny

V 90. LETECH POMÁHALI FORMOVAT ČESKÝ FINANČNÍ TRH. DNES TVOŘÍ VŠEOBECNOU PRÁVNÍ FIRMU SE SVÉBYTNÝM RUKOPISEM.

Alžběta Vejvodová

Sídlo advokátní kanceláře PRK Partners se ukrývá v nenápadné uličce poblíž Staroměstského náměstí v Praze. Klienti a návštěvy sem přichází přes malý dvorek s posezením, jenž spíše než představy o podnikání a právu vzbuzuje pomyšlení na romantiku ve španělském stylu. Taková ale rozhodně není sama firma. Naopak patří k nejostřílenějším a nejtvrdějším v českém právním byznysu.

RYCHLÁ CESTA K VELKÝM OBCHODŮM

Mládí a studia strávená ve Švýcarsku a studijní pobyt ve Spojených státech, kde se český emigrant Marek Procházka setkal s československými krajany, stály na počátku 90. let za rozhodnutím otevřít v Praze advokátní kancelář západního ražení. V roce 1993 založil právní firmu, které by se v dnešní terminologii říkalo bankovní butik. Zaměřil se na niche segment právního trhu stojící stranou zájmu všech, kteří se v mladé tržní ekonomice rozhodli dělat advokacii.

„Zahraniční kanceláře, které v té době vstupovaly do Česka, se příliš na bankovníctví nezaměřovaly. Přišly sem kvůli privatizaci, se kterou chtěly radit české vládě. My jsme šli rovnou na korporátní stranu,“ popisuje Procházka.

MAREK PROCHÁZKA SVOU ADVOKÁTNÍ PRÁCI V PRAZE ZAMĚŘIL NA BANKOVNICTVÍ – SEGMENT, KTERÝ VELKÉ ZAHRANIČNÍ KANCELÁŘE VSTUPUJÍCÍ DO ČESKA NEZAJÍMAL.

K jeho prvním klientům tady patřila francouzská banka Credit Lyonnais. Práce pro ni dala mladé advokátní kanceláři potřebné renomé a růstový impulz. Procházkoví lidé začali platit za odborníky v oboru a díky tomu se mohli podílet například na vytvoření zákona o cenných papírech, základu domácího kapitálového trhu.

Kancelář postupně získávala nové klienty, často ze zahraničí, a nové kolegy. Někteří, jako například Radan Kubr, který se k Procházkovi přidal v roce 1995, prožili stejně jako on mládí v zahraničí a měli západní vzdělání i zkušenosti. „To bylo zásadní. Zastupovali jsme a zastupujeme dodnes zahraniční firmy. Důležité je vědět, jak myslí, znát jejich jazyk,“ říká Procházka.

Dnes chodí do PRK Partners pro právní radu také téměř všechny české banky. Byť bankovní a finanční právo stále patří k jejím nosným specializacím a pravidelně tu dostává i vysoká hodnocení ratingových agentur, za třicet let existence se vyvinula ve všeobecnou právní firmu. „Těžiště se posunulo směrem k transakční práci, což zahrnuje finance, emise dluhopisů, úvěrové a další bankovní transakce. Přidaly se i fúze a akvizice, sporová agenda, infrastrukturní projekty, nemovitosti, pracovní právo, digitalizace, nové technologie, zdravotnictví,“ uvádí řídicí partner kanceláře Kubr.

ADVOKÁTI S JASNÝM RUKOPISEM

I když by práce advokátů měla běžet „na pozadí“ transakcí a obchodů, měla by být unifikovaná a z povahy věci zaměnitelná, PRK Partners si drží osobitý styl. „Předně máme filozofii západní firmy, tedy zastupovat zájmy klienta v maximální míře a nedělat vlastní obchody. Na tom si PRK Partners

zakládá,“ upozorňuje Procházka. Klientům nabízí především efektivitu. „Neřešíme zbytečné věci, poskytujeme k byznysu přátelské poradenství, které reaguje na skutečné potřeby klienta. Jinými slovy nevytváříme kolem práce pro klienta příliš mnoho zbytečné omáčky,“ vysvětluje Kubr. Tým z centra Prahy nezahrne klienta paragrafy, kterým neprávnické často nerozumí.

Výsledkem popsaného mixu zkušeností, stylu a dobrých konexí je, že PRK Partners patří k nejvýznamnějším hráčům na českém advokátním trhu, pravidelně oceňovaným i v uznávaných mezinárodních žebříčkách, jako je The Lawyers nebo Chambers Europe Awards for Excellence. Jeden z partnerů Robert Němec je předsedou České advokátní komory. Letos v říjnu obhájil druhý mandát. „To, co jsem si myslel, že bude během těch dvou let hotové, to hotové není. A nechtěl bych utéct od něčeho, co je rozdělané,“ říká o svém pokračujícím angažmá. Prosazuje například zvý-

**POSKYTUJEME K BYZNYSU PŘÁTELSKÉ
PORADENSTVÍ, KTERÉ REAGUJE
NA SKUTEČNÉ POTŘEBY KLIENTA.
NEVYTVÁŘÍME KOLEM TOHO PŘÍLIŠ MNOHO
ZBYTEČNÉ OMÁČKY, ŘÍKÁ RADAN KUBR.**

šení advokátního tarifu, dotáhnout chce změny zákona o advokacii či transformovat komoru, aby byla uživatelsky přátelštější vůči členům.

„Samozřejmě si vážíme toho, že jednoho z našich kolegů advokacie natolik uznává. A jsme přesvědčeni, že to má pozitivní dopady i na naši aktivitu. Jeho role v komoře přispívá k prestiži a k věhlasu naší kanceláře,“ dodává Kubr.

Zakladatele růst PRK Partners a pozice, kam se dostala, vcelku překvapily. „Nikdy to nebyl cíl. Je to něco, co se stalo a jsem za to rád,“ říká Procházka. Připisuje to hlavně nastavení kanceláře, která nespolehá na dominantního lídra. O roli řídicího partnera se v ní dělí hned několik právníků. „Vždycky jsem chtěl pracovat v týmu. Nikdy jsem nechtěl, aby chod kanceláře závisel na jedné osobě nebo jednom klientovi,“ vysvětluje Procházka. Díky tomu si podle něj kancelář zajistila dlouhodobou stabilitu a on čas na vlastní život a koníčky. I budoucí generační obměna, k níž PRK Partners pomalu směřuje, by tak měla být snazší. ●

TRICET LET V ADVOKACII

1993

Čechošvýcar Marek Procházka založil advokátní kancelář se sídlem na pražském Malém náměstí. Specializovala se na bankovníctví a jejím prvním klientem byla francouzská banka Crédit Lyonnais.

1996

Kancelář postupně rostla a rozšiřovala se o další partnery, s nimiž se Procházka seznámil v zahraničí, většinou na studiích v Americe. Od 1. ledna 1996 nesla název podle jmen partnerů Procházka Randl Kubr & Partner – později zkráceno na PRK Partners.

1999

Procházka Randl Kubr & Partner zahájili spolupráci s Nadací Terezy Maxové a spolu s ní se dodnes podílí na zlepšování podmínek dětí z dětských domovů. Vizí Marka Procházky je kultivovat nejen právní prostředí, ale i svět kolem sebe.

2005

Kancelář navázala spolupráci s mezinárodním sdružením nezávislých advokátních kanceláří Lex Mundi. „Je to pro nás důležitý zdroj byznysu, ale také uznání, že patříme do evropské elity, protože si nás tato organizace vybrala a dokázali jsme se v ní také udržet,“ říká řídicí partner PRK Partners Radan Kubr.

2006

Kancelář expandovala na Slovensko. Založila pobočku v Bratislavě.

2008

Procházka, Randl a Kubr otevřeli pobočku v Ostravě. V témže roce kancelář poprvé v historii získala ocenění Právníká firma roku pro největší právnickou firmu působící v České republice. Zároveň získala také ocenění v odborné kategorii Pracovní právo.

2009

Advokátní kancelář změnila název na PRK Partners.

2010

PRK Partners poprvé ve své historii uspěla v mezinárodním žebříčku. Získala ocenění Národní právní firma roku v rámci cen Chambers Europe Awards for Excellence.

2012

Kancelář bodovala v dalším uznávaném mezinárodním ocenění The Lawyer. Získala ocenění Právníká firma roku ve střední Evropě.

2023

V PRK Partners působí 14 partnerů a tři associate partneři. Věnuje se celkem 21 právním oborům.

Čech je levnější než Rumun. Kvalitu zdejší advokacie devastuje silná konkurence

PRÁVNÍCI BY SE NEMĚLI PODBÍZET CENOU. ŠPATNĚ PLACENOU PRÁCI MAJÍ TENDENCI ODBÝVAT A KLIENTI NA TO DOPLÁCÍ.

| Alžběta Vejvodová | Foto: Lukáš Bilba

Čeští advokáti už získali zahraniční know-how i kvality, jimiž často předčí západní právní kanceláře, říká Radan Kubr, řídící partner advokátní kanceláře PRK Partners. Při rostoucí evropské regulatořice a nových oblastech v právu musí firmy z ciziny mnohé záležitosti ve zdejším prostředí konzultovat.

U zrodu vaší PRK Partners stáli právníci, kteří žili a studovali v zahraničí, například ve Švýcarsku nebo v USA. Jak důležitá pro její růst byla zkušenost s mezinárodním prostředím a právem?

Zejména švýcarská zkušenost byla velice cenná. Hlavní český zákoník byl před 30 lety velmi tenký dokument, právo a jeho výklad byly na velmi primitivní úrovni. V podstatě se koncept moderního civilního soukromého práva teprve začínal tvořit, aby odpovídal požadavkům moderního trhu. Díky naší zahraniční zkušenosti jsme chápali, jak se právo uvádí do praxe, jak se aplikuje, na co je třeba klást důraz, co je logické, co ne. To nám zajistilo náskok před vznikající českou konkurencí.

Jak výrazně zdejší právo od té doby vyspělo?

Kvalita české advokacie už je dnes na podobné úrovni jako jinde na Západě, často i lepší. Český trh pomáhaly formovat zahraniční renomované právní kanceláře, které se zde etablovaly. Přišli sem špičkoví advokáti většinou z britských, amerických a německých kanceláří a pomohli trh a jeho standardy významně formovat. Vychovali celou řadu českých advokátů.

V čem je podle vás kvalita českých advokátů vyšší než na Západě?

Říká se, že se podobáme Němcům. Jsme poměrně disciplinovaní, pracovití, máme strukturované myšlení a přesně to se hodí v právní profesi, kde je důležitá logika, smysl pro detail a pečlivost.

V bankovníctví a finančnictví, které tvoří základ praxe PRK Partners, v posledních letech docházelo k citelnému utahování norem. Jak výrazně to ovlivnilo vaši práci?

Máte pravdu, regulatorika neustále zpřísňuje, Evropská unie vydává celou řadu nařízení a směrnic. Často ji považujeme za zbytečně svazující. Máme

ADVOKÁTŮ JE V ČESKU PŘÍLIŠ MNOHO. KVŮLI VELKÉ KONKURENCI SE KLADĚ MNOHEM VĚTŠÍ DŮRAZ NA EFEKTIVITU A KLIENT SI MŮŽE DO URČITÉ MÍRY DIKTOVAT PODMÍNKY.

pochybnosti o tom, že existuje zdravá rovnováha mezi ochranou trhu a spotřebitelů a zpřísňováním legislativy celkově. Zpřísňuje se nejen pro banky, ale i pro fintech, který má posouvat obor dopředu. Změny se dějí také v celé řadě navazujících sektorů, je to například ESG regulace. Tím se vytváří široká potřeba skloubit regulatorní požadavky s byznysem a klade se důraz i na interdisciplinarnost právníků. To nahrává spíše velkým kancelářím specializovaným na bankovní a finanční právo. Řekl bych tedy, že právní trh je čím dál specializovanější a vyžaduje schopnost pružně vytvořit tým zkušených odborníků napříč oblastmi.

Znamená to třeba, že v porovnání s tím, co jste zažil, když jste s advokací začínal, je nyní práce právníků pestřejší, zajímavější?

Je to určitě výzva a je zajímavá. Zákony si často protiřečí. Je důležité pochopit, jak je skloubit, jak je vykládat vůči jiným. Nicméně pro evropský trh není regulatorní smršť nic dobrého, dusí inovace a flexibilitu evropských podniků, hlavně těch menších a středních. Evropský byznys bude zaostávat za Asií a za regiony, které se rychle rozvíjejí.

Na druhou stranu složitá regulace se může zdát jako výhoda pro byznys advokátních kanceláří. Klienti se bez právníků prostě neobejdou.

Máte pravdu, přináší nám to práci. Včera jsme se zabývali GDPR, dneska řešíme ESG a neustále něco přibývá. Třeba z prověřování zahraničních investic se stala pravidelná agenda. Obracejí se na nás i zahraniční kanceláře, když potřebují vědět, jestli jejich fúze či akvizice budou podléhat českému zákonu.

Jak si podle vás stojí ceny za advokátní služby v porovnání se zahraničím?

Řekl bych, že český trh je mimořádně kompetitivní. Je tady velká konkurence a tlak na ceny. Podobné je to i v dalších jurisdikcích střední a východní Evropy, i když tam, kde bychom to nečekali, například v Rumunsku, mají vyšší sazby než v Česku. V českých podmínkách se klade mnohem větší důraz na efektivitu, klient si také může do určité míry diktovat podmínky.

Jak se s tímto tvrdým prostředím v PRK Partners vyrovnáváte?

Nepodbízíme se, nebudeme dělat transakce za podmínek, které neodpovídají penzi vynaložené práce. Neumožňují nám poskytovat službu na kvalitní úrovni. Pokud totiž právník vezme práci nedostatečně honorovanou, buď jí nevěnuje dostatečnou pozornost, anebo advokátní kancelář, která na takové podmínky přistoupila, musí následně žádat klienta o zvýšení paušálu. Obojí je nepříjemné pro obě strany.

Co takovou konkurenci způsobuje?

Je tady více advokátů, než bývá zvykem na Západově. V posledních letech v Česku vznikla spousta nových právních firem – často odštěpků od velkých zahraničních kanceláří. Většinou je založili mladí právníci, kteří nemají možnost nasazovat

Radan Kubr

Je řídicím partnerem PRK Partners. Specializuje se na fúze a akvizice, restrukturalizace, bankovníctví, soutěžní právo, mediální právo a právo duševního vlastnictví. Právo vystudoval na univerzitě v Ženevě a v Bruggách. Publikacemi International Financial Law Review a IFLR Expert Guides, European Legal Experts, The Legal 500 je doporučován jako přední právní odborník.

vysoké sazby, ale často mají v dílčích oblastech srovnatelné know-how.

Jak se podle vás bude PRK vyvíjet do dalších let? Máte nějakou vizi?

Klademe velký důraz na oblasti, které jsou podle nás perspektivní, jako nové technologie. Před několika málo lety jsme například najali Michala Matějku, který přišel z Backer McKenzie a stal se v naší kanceláři partnerem pro oblast práva informačních technologií. Poroste také zdravotnické právo, infrastrukturní projekty a financování související se zaváděním Green Dealu. Očekáváme, že i nadále budeme jednou z významných lokálních kanceláří s mezinárodním rozhledem na českém a slovenském trhu. ●

Kořeny whistleblowingu sahají až do raného středověku

OZNAMOVATELÉ V ANGLOAMERICKÉM PROSTŘEDÍ BYLI NEJEN CHRÁNĚNI, ALE I MOTIVOVÁNI PODÍLEM NA POKUTÁCH

Jan Beránek
Foto: Václav Vašků

Whistleblowing čili oznamování nelegálních či nekalých praktik soukromou osobou je v současném právu často skloňovanou praxí. K zemím, které oznamovatele, zejména z řad zaměstnanců, chrání, se letos v létě přidalo i Česko. Samotný institut však není žádnou legislativní novinkou. Jeho kořeny sahají do hluboké minulosti.

S předchůdcem whistleblowingu se můžeme setkat již v legislativě vydané Wihtrudem, anglosaským králem Kentu, který na jihovýchodní části území dnešní Anglie vládl na přelomu 7. a 8. století. V panovníkově předpisu bylo stanoveno, že každý svobodný muž, který bude pracovat v neděli a v jiných dnech svátečního klidu, bude muset odevzdat výdělky získané z této práce a nadto zaplatit pokutu, přičemž tyto výdělky a polovinu pokuty obdrží ten, kdo o tomto zavrženíhodném jednání informuje státní orgány.

Jak vidno, prapůvodní úprava whistleblowingu byla k oznamovatelům značně velkorysá, nebyla jim zaručena pouze ochrana, ale i značný majetkový prospěch v případě splnění oznamovací povinnosti. Tato praktika, umožňující oznamovateli získat pro sebe část náhrady škody nebo udělené pokuty, byla označena jako Qui tam, podle počátečních slov latinské poučky „Ten, kdo žaluje jménem krále, žaluje i jménem svým“. V anglickém právu se tento institut dochoval až do 20. století.

I ve středověké Anglii se však záhy přesvědčili o tom, jak důležité je správně a přesně nastavit pravidla oznamovatelství. Vidina finanční odměny přilákala v následujících stoletích různé podnikavce, kteří oprašovali dávno zapomenuté, leč stále platné právní zákazy a příkazy a nahlašovali osoby, které je nedodržovaly. Neregulovaná oznamovatelská horečka vedla k objektivně ne-

spravedlivému stíhání osob porušujících obsoletní právní předpisy na jedné straně a na straně druhé k neúměrnému zatížení státního aparátu, který se těmito případy musel zabývat.

V době vlády Alžběty I. už byla situace natolik závažná, že sama královna musela vydat prohlášení, ve kterém vyzývala občany, aby se neúčastnili lynčování „profesionálních oznamovatelů“. Sir Edward Coke, jeden z nejvýznamnějších právníků a vzdělanců alžbětinské doby, pak tehdejší neregulovanou praxi ve svém díle ostře odsoudil, přičemž lovce odměn označoval výhradně jako „třidu výtržníků“ a „jedovatou havěť“. V reakci na excesivní rozsah obdržených oznámení byla ve stuartovském období přijata legislativa, která praxi zneužívání úspěšně eliminovala.

Tradice soukromých oznamovatelů se následně přenesla i do anglických kolonií v Severní Americe. Titul prvního amerického whistleblowera získal jeden z otců zakladatelů, Benjamin Franklin. Ve snaze zmírnit napětí mezi Američany a Brity zveřejnil soukromou korespondenci guvernéra Massachusetts Thomase Hutchinsona, z níž vyplývalo, že politik poskytoval britskému parlamentu zavádějící informace, které zvyšovaly tenzi v koloniích.

Prvním moderním předpisem chránícím whistleblowery byl takzvaný zákon o nepravdivých nárocích neboli False Claim Act z roku 1863. Zákon, který je platný doteď, zavedl efektivní ochranu oznamovatelů a umožnil jim jménem vlády žalovat fyzické i právnické osoby, jež se od státu snaží podvodným způsobem získat náhradu škody. V zákoně je dodnes obsažen i staroanglický institut Qui tam, který americkým oznamovatelům umožňuje získat pro sebe poměrnou část z udělené pokuty. ●

BUSINESS LEGAL

**Nová pravidla pro
dohodáře nebo
výpověď mailem.
Jak žít s novelou
zákoníku práce?**

Jakub Guth

Peterka & Partners

Jiří Rahm - Allen & Overy

Ekonom Legal Garant pro insolvenční právo

Vladimír Polách - Squire Patton Boggs

Ekonom Legal Garant pro oblast řešení sporů

Ondřej Trubač - Bříza & Trubač

Ekonom Legal Garant pro daňové právo

Jakub Hollman - CCS Premium Trust

Ekonom Legal Garant pro správu majetku

Sylvie Sobolová - Kocián Šolc Balaščík

Ekonom Legal Garant pro právo duševního vlastnictví

Jana Sedláková - Sedláková Legal

Ekonom Legal Garant pro právo informačních technologií

Michal Sniehoffa - Sniehoffa & Vajda Legal

Ekonom Legal Garant pro obchodní právo

Vít Stehlík - White & Case

Ekonom Legal Garant pro energetické právo

Barbora Urbancová - Peterka & Partners

Nový Ekonom Legal Garant pro oblast
pro oblast compliance

UMĚNÍ ČASU

CAROLLINUM MAGAZINE

**SPORTOVNÍ
MODELY ROKU**

**KALENDÁŘE
NA ZÁPĚSTÍ**

**PROČ SBÍRAT
HODINKY?**

CAROLLINUM
KRÁLOVSTVÍ HODINEK

TANK FRANÇAISE
Cartier

Hodinky prodáváme již více než dvacet let... V Carollinu jsme známí tím, že zastupujeme ty nejlepší značky na trhu. Patří k nim Rolex a Patek Philippe, Cartier i Breitling.

Hodinářský svět se ale mění a my s ním. Manufaktury, jejichž kapacity jsou omezené, postupně z multibrandů odcházejí a jdou cestou vlastních butiků. Letos jsme se s některými rozloučili, zato jsme však v Carollinu přivítali progresivnější a moderní brandy, jako jsou Longines a Zenith. A kdo ví, třeba se časem hrdí „dinosauři“ vrátí. Tento byznys je totiž mnohem dynamičtější, než se na první pohled zdá.

Naše butiky najdete v Praze v Pařížské ulici. Rádi o ní říkáme, že je to naše ulice Štěstí. Je místem, kde se plní sny a rodí vzácné vzpomínky. Na blízké, kteří nás obdarovali, i na ty, jež jsme my zahrnuli něčím krásným, nezapomenutelným. V našich prodejnách s číslem 1, 9, 11 a 14 tikají dárky jako o život. V malých strojích bijí silná „srdce“ – drobounké setrvačky – a pracují v nich i stovky let. Přijďte se pokochat sofistikovanými mechanismy do butiku Patek Philippe, ikony napříč všemi kolekcemi vám zase nabídne flagship store Rolex. Nejbližší Staroměstskému náměstí naleznete butik Breitling, jehož atmosféru jen tak něco nepřekoná. A pokud máte rádi pestrost, pak je tu multibrand Carollinum s novinkami od Zenith, Longines a dalších deseti značek. Štěstí je na dosah...

Přeji vám krásný podzim a pohodu v blížícím se předvánočním čase.

Ať vám k ní přispěje i naše inspirativní čtení.

TAMARA KOTVALOVÁ

COVER FOTO: Matúš Tóth

FOTO EDITORIAL TAMARA KOTVALOVÁ: David Kraus

TISK: H.R.G.

GRAFIKA: Martin Matějčiek

OBSAH: Kateřina Daňková, Carollinum, Eva Hlinovská, vedoucí redaktorka Esprit LN

SPOLUPRACOVNÍCI: Matúš Tóth, Soňa Benediktová, Hana Vlková, Hana Trojanová

VYDÁVÁ: CAROLLINUM, s. r. o., Pařížská 11, Praha 1, www.carollinum.cz

KONTAKT: Kateřina Daňková, k.dankova@carollinum.cz

Uvedené ceny hodinek a doplňků se mohou měnit.

Barevnost a velikost jednotlivých modelů nemusí korespondovat se skutečností.

Publikování nebo šíření obsahu je bez písemného souhlasu vydavatele zakázáno.

Puristická tvář

Působí elegantně a klasicky, ale rozhodně nejsou fádni. Uvnitř kulatého pouzdra nových hodinek 1908 od Rolex se skrývá moderní strojek s křemíkovým vláskem, který píše první kapitolu v historii kolekce Perpetual.

Hodinky s korunkou ve znaku máme spojené se sportovními modely profesionálů. Dokonce se podle toho jmenuje i jedna z nejdůležitějších rodin – Professional. Nyní však na scéně přichází úplně nová kolekce s názvem Perpetual, z níž se jako první představuje model 1908. Rolex své fanoušky nenechá řešit dilema, jaké hodinky si pořídit k obleku. Připravil pro ně 39mm model, jenž dokonale padne každému byznysmeni.

Rok 1908 je pro Rolex zásadní. Právě před 115 lety vymyslel Hans Wilsdorf název Rolex a dal si ho ve Švýcarsku patentovat. Nové puristické hodinky jsou oslavou tradice a ženevských kořenů. Mají štíhlé pouzdro korunované zčásti klenutou a zčásti jemně rýhovanou lunetou. Toto ladné tělo z 18kt žlutého nebo bílého zlata doprovází průhledné safírové dýnko, které umožňuje obdivovat technickou propracovanost a zdobení strojku. Prořezávaný rotor je vyroben také z 18kt žlutého zlata, ke zdobení můstků si designéři vybrali tradiční dekor Ženevských pruhů Rolex a citlivě a originálně jej přetvořili. Od klasické verze se liší jemnou leštěnou drážkou mezi jednotlivými proužky.

Kalibr 7140 se v portfoliu značky objevuje vůbec poprvé. Jeho samonatahovací mechanismus zajistí rezervu chodu zhruba 66 hodin. Krokové ústrojí Chronergy je moderní variací z dílny Rolex: v jeho srdci pracuje vlásek Syloxi a chrání ho tlumiče nárazu Paraflex. Geometrie křemíkového vlásku, již si Rolex dal patentovat, strojku zajišťuje stálý precizní chod, a to v jakékoli poloze hodinek. Kalibr je chráněn proti magnetismu a stejně jako všechny strojky z dílny Rolex jde o velmi přesný „Superlative Chronometer“.

Intenzivně bílý nebo intenzivně černý číselník zdobí arabské číslice 3, 9 a 12 a broušené indexy hodin. Nad mimostřednou vteřinovou na šesté hodině uvidíme nápis „Superlative Chronometer“, deklarující kvalitu strojku. Hodinovou ručičku s výrazným kruhem těsně před špičkou nelze přehlédnout, minutová ručka má tvar dvoubřitého meče. Hnědý nebo černý kožený řemínek z aligátoří kůže je vybaven dvojitou skládací sponou Dualclasp. Ta zajistí, že hodinky vždy perfektně sedí uprostřed zápěstí.

Nová kolekce Perpetual momentálně zastupuje řadu Cellini. Snad se tak do budoucna dočkáme dalších elegantních modelů s korunkou ve znaku.

PERPETUAL 1908

pouzdro 18kt žluté zlata, 39 mm, in-house kalibr Perpetual 7140, automatický náťah, Superlative Chronometer, rezerva chodu 66 hodin, vodotěsnost 50 m, prodává butik Rolex, 550 000 Kč

Objevte nepoznané

Model Explorer od Rolex se představuje v nové velikosti, kterou si všichni jeho obdivovatelé tolik přáli. Vedle 36mm rozměru pouzdra tak na trh přichází i 40mm elegant s duší dobrodruha. Je čas vyrazit...

Když se v roce 1953 skupina horolezců rozhodla zdolat nejvyšší pevný bod světa, počasí jim moc nepřálo. Neohroženou dvojici Edmunda Hillaryho a Tenzinga Norgaye však špatná viditelnost nezastavila a 29. května společně pokořili vrchol Mount Everestu. Hillary měl tehdy na zápěstí hodinky Rolex Oyster Perpetual, předchůdce dnešního modelu Explorer, jehož historie se začala psát nedlouho po tomto slavném výstupu.

Časomíru, která odolá náročným podmínkám vysokých hor, však značka Rolex vyvíjela už od třicátých let minulého století. Během dvou desetiletí, mezi lety 1933 až 1955, doprovodila na nejvyšší vrcholky velehor více než sedmáct světových expedic. Po návratu z nehostinného terénu horolezci předávali veškeré zkušenosti s hodinkami jejich konstruktérům i hodinářům. Právě zpětná vazba od těch nejpovolanějších tak stojí za dnešní podobou a dokonalostí hodinek Explorer. Důrazem na tradici a preciznost je značka Rolex pověstná dodnes a její úspěch vychází z letité zkušenosti.

Před dvěma lety jsme byli svědky návratu legendárního modelu ve velikosti 36mm, tedy stejné, jakou kdysi nosil Edmund Hillary. Vzhled tohoto oblíbeného společníka dobrodruhů, ale i všech, kdo preferují tradiční design hodinek, zůstal zachován. Číselníku dominují velké arabské číslice 3, 6 a 9, pod nápis bylo přidáno slovo EXPLORER. A vůbec poprvé se v nabídce objevila také varianta s Rolesorem, tedy v kombinaci 18kt žlutého zlata a oceli Oystersteel.

Pro některé muže však byly hodinky Explorer až příliš decentní a volali po větší velikosti pouzdra. Stalo se. Značka Rolex na letošním veletrhu Watches & Wonders uvedla další model kolekce, tentokrát se 40mm pouzdrům. Hodinky Oyster Perpetual Explorer 40 jsou stejně jako jejich menší varianta nepřehlédnutelné díky typickým prvkům: hladké lunetě, hodinové ručce Mercedes a trojici výrazných číslic na ciferníku. Pohání je automatický strojek – kalibr 3230, který vydrží v chodu až 70 hodin. Jde o přesný chronometr (Rolex jej označuje jako Superlative Chronometer a poznáte ho podle typické zelené pečeti) s odchylkou pouhých -2/+2 sekundy za den. Doprovází jej náramek Oyster, jenž je jako jediný dostupný k tomuto modelu. Je vybaven sponou Oysterlock, zabraňující náhodnému otevření. Díky článku Easylink je možné délku náramku o 5 mm prodloužit. U této velikosti je k dispozici pouze celooceľový model s černým číselníkem.

OYSTER PERPETUAL EXPLORER 40

pouzdro a náramek Oyster z oceli Oystersteel, 40 mm,
in-house kalibr Perpetual 3230, automatický náťah, Superlative
Chronometer, rezerva chodu 70 hodin, vodoněsnost 100 m,
prodává butik Rolex, 191 250 Kč

Snové kalendáře

Mluvíme-li v hodinářském světě o kalendářních mechanismech, je značka Patek Philippe tou nejskloňovanější. Stojí za zásadním množstvím patentů a v jejím portfoliu nalezneme všechny varianty klasických kalendářů. Týdenní, roční nebo věčný kalendář? Žádná „komplikace“!

Kalendář je samozřejmě specifický doplňkový mechanismus, jenž se mezi hodináři označuje také výrazem komplikace. Ale protože v manufaktuře Patek Philippe se strojky rodí s lehkostí a jistotou, je zřejmé, že ani ten nejsložitější – perpetuální neboli věčný kalendář – zde není problém sestrojít.

Ale vezměme to z opačného, tedy jednoduššího konce. Klasický datumový mechanismus vyžaduje úpravu pětkrát do roka, a to na počátku března, května, července, října a prosince. Je to pochopitelně dáno různou délkou jednotlivých měsíců. Datum však mezi kalendářní mechanismy neřadíme, a to i přesto, že ho doprovází ukazatel dne v týdnu. Za skutečné kalendáře se považují až ty počínaje týdenním, setkáme se s ním u modelu Calatrava Weekly Calendar ref. 5212A. Automatický strojek tu pohání kalendářní ústrojí, jež nám pomocí samostatných ruček prozradí den v týdnu a aktuální měsíc nabídně i číslo týdne v rámci roku. Datum vidíme v okénku na pozici třetí hodiny. Ocelový model se 40mm průměrem pouzdra působí až retro dojmem, jeho funkce i praktičnost jsou však moderní v každé době.

ROK BEZ PRÁCE

Sofistikovanější variantou je roční kalendář, ten se splete jen na konci února, kdy nedokáže správně zařadit jedničku – prvního března. S dalšími měsíci však nemá problém. Pokud tedy pravidelně nosíte hodinky s „annuálem“, jak se tomuto kalendáři také říká, od začátku března do konce února následujícího roku si můžete být jisti, že vám hodinky ukazují správné datum. Patek vyrábí hned několik modelů s ročním kalendářem a každý je něčím specifický. Tak třeba reference 5235/50R, známá jako Regulator, má číselník netradičně navržen v duchu podlahových regulátorových hodin. Každá ručka tak ukazuje něco jiného. Ta na pozici šesté

PATEK PHILIPPE REF. 5905R-010
COMPLICATIONS

pouzdro růžové zlato, 42 mm, automatický náťah, pečeť Patek Philippe Seal, rezerva náťahu až 55 hodin, flyback chronograf, roční kalendář, ukazatel dne/hoci, prodává butik Patek Philippe, 1 877 500 Kč

Od začátku března do konce února následujícího roku si můžete být jisti, že vám hodinky ukazují správné datum.

hodiny běží jako o život, jde totiž o sekundovku. Ručka v subčíselníku na pozici dvanácté hodiny je mnohem pomalejší a prozradí nám aktuální hodinu. Centrální velká tenká ručka počítá minuty. Dvě apertury nás prostřednictvím třípísmenné zkratky informují o dni v týdnu a měsíci, na pozici šesté hodiny v malém okénku vidíme datum. Podobně zobrazují tyto údaje i reference 5396 a 5205, v nichž pracuje kalibr 324 S QA LU 24H. Jde o přelomový strojček v historii značky. V roce 1996 se na jeho vývoji a designu podílel i Thierry Stern, současný výkonný ředitel značky Patek Philippe. Jeho otec Philippe jej přizval k projektu, který byl tehdy pro manufakturu zásadní. V té době totiž Patek nabízel jednoduché tříručkové modely a pak až velmi komplikované kusy s věčným kalendářem. Chyběly hodinky pro mladé sběratele, kdykoli nositelné, snadno nastavitelné i jednoduché na údržbu a současně cenově dostupné (samozřejmě v kontextu této renomované značky). Vznikla reference 5035 Annual Calendar a okamžitě se stala hitem. Nutno dodat, že se to odehrálo v době, kdy světu vládly levné quartzové hodinky a digitálky.

O Thierryem je známo, že si v prvních letech svého působení ve firmě prošel kompletní cestu rodinným podnikem, má proto blízko i k samotné hodinařině. Navrhuje ty nejsložitější mechanismy a s naprostou přirozenou lehkostí v hlase ke své práci dodává: „Picasso byl známý tím, že dokázal namalovat jedním tahem dokonalý kruh. Když se ho ptali, jak je možné, že něco takového zvládne během pár vteřin, odpověděl: ‚Vy vidíte perfektní kruh, ale nevidíte těch čtyřicet let, které trvalo, než jsem to dokázal.‘ Já navrhuji hodinky už třicet let, začínal jsem s otcem, potom už jsem pracoval sám. Dosáhl jsem bodu, kdy mě

In-Line Perpetual Calendar ref. 5236-001

tento proces opravdu baví a jde mi přirozeně. Nastalo to však až po desetiletích práce."

Mezi dvě letošní novinky s ročním kalendářem řadíme ref. 5905R-010 v růžovém zlatě s chronografem s funkcí fly-back. Tato modrá varianta nahrazuje starší verzi s hnědým číselníkem a doprovází sportovnější ocelovou referenci se zeleným ciferníkem, uvedenou před dvěma lety. Ještě zajímavějším počinem je však „annuál“ jménem Luce Annual Calendar ref. 5261R-001 z kolekce Aquanaut. Hodinky s 39,9mm pouzrem a měsíční fází pohání nový kalibr 26-330 S QA LU. Zobrazení jednotlivých údajů je nezvyklé právě kvůli lunárnímu kalendáři umístěnému na pozici dvanácté hodiny. Dny v týdnu a měsíc určují malé ručky v samostatných subčíselnících.

DO NEKONEČNA A JEŠTĚ DÁL...

Značka Patek Philippe je považována za experta na roční kalendáře, avšak ještě fenomenálnější pověst má mezi milovníky perpetuálů. Když se totiž podíváme do historie, zjistíme, že první náramkové hodinky s věčným kalendářem vyrobila v roce 1925 právě tahle ženevská manufaktura. Množství patentovaných vylepšení i řešení, které se během uplynulých stovek let podařilo značce navrhnout, jen vypovídá o její pozici nejoceňovanějšího hodinářského domu světa. Tyto extrémně složité kalendářní mechanismy kombinuje s dalšími komplikacemi, jako jsou chronograf, včetně toho nejsložitějšího s vlečnou ručkou, minutová repetice či tourbillon.

PATEK PHILIPPE REF. 5316R/50P-001 GRAND COMPLICATIONS

pouzdro platina, 40,2 mm, ruční nátaħ, pečeť Patek Philippe Seal, rezerva nátaħu až 48 hodin, tourbillon, věčný kalendář, minutová repetice, měsíční fáze, info o ceně v butiku Patek Philippe

Pro věčné kalendáře je typické, že se nemusejí upravovat ani v přestupném roce. Mechanismus perfektně ovládá délky jednotlivých měsíců včetně února. Podle gregoriánského kalendáře však nebude přestupný rok 2100 (přestože je dělitelný čtyřmi), právě tehdy bude potřeba jediná korekce.

Nejklasičtější je samozřejmě věčný kalendář ref. 5327. Není vybaven přídatnými funkcemi, zato je velmi tenký. Z trojice subčíselníků vyčteme, kolikátého je, který je den v týdnu, který měsíc a zda je aktuální rok přestupný. Mimo tyto kalendářní údaje ještě číselník prozradí momentální pozici Měsíce na noční obloze a čas v rámci 24 hodin (ukazatel dne/noce). Netradiční variací na perpetuál je předloňská platinová novinka ref. 5236P-001 In-Line Perpetual Calendar, obdařená hned třemi patenty. Z jediného řádku hladce vyčteme, který je den v týdnu, kolikátého je a kterého měsíce. Původ tohoto zobrazení najdeme v kapesní časomíře z roku 1972, již značka vyráběla pro americký trh. Posloupnost údajů však tehdy byla jiná – měsíc, den v týdnu, datum.

Letošní novinka s retrogradním ukazatelem věčného kalendáře Minute Repeater Tourbillon Retrograde Perpetual Calendar 5316/50P-001 v platině je absolutním vrcholem hodinářského řemesla. Kombinuje tři královské komplikace – tourbillon, minutovou repetici a věčný kalendář. Sestavení takového kusu samozřejmě zabere stovky hodin a manufaktura jej vyrábí pouze na objednávku. Pro většinu sběratelů je věčný kalendář vrcholem sbírky, a tato varianta je zlatým grálem jen několika vyvolených. To je však podstata sběratelství, posouvat limity a neustále snít o dokonalých mechanismech z rukou géníů.

Den na kurtu

At už se chystáte na velký turnaj, nebo vás čeká jen menší exhibice, oděv na tenis je třeba volit stylově a s noblesou. Klobouky jsou u dam nežádoucí, mechanické hodinky u mužů však téměř povinné. Nechte se inspirovat...

ROLEX OYSTER PERPETUAL DATEJUST 31

*pouzdro a náramek ocel Oystersteel / žluté zlato, diamanty, 31 mm,
in-house kalibr Perpetual 2236, automatický náťah, Superlative
Chronometer, rezerva chodu 55 hodin, datum, vodotěsnost 100 m,
321 250 Kč, prodává butik Rolex*

ROLEX OYSTER PERPETUAL DATEJUST 41

*pouzdro a náramek ocel Oystersteel / žluté zlato, 41 mm, in-house
kalibr Perpetual 3235, automatický náťah, Superlative Chronometer,
rezerva chodu 70 hodin, datum, vodotěsnost 100 m,
358 570 Kč, prodává butik Rolex*

CARTIER SANTOS DE CARTIER

*pouzdro a tah ocel, 39,8 mm, automatický strojek,
rezerva chodu 42 hodin, datum, vodotěsnost 100 m,
205 000 Kč, prodává butik Carollinum*

PANERAI RADIOMIR QUARANTA GOLDTECH
pouzdro zlato Goldtech, 40 mm, automatický strojek,
rezerva chodu 72 hodin, datum, vodotěsnost 30 m,
462 500 Kč, prodává butik Carollinum

PANERAI LUMINOR DUE GOLDTECH MADREPERLA
pouzdro zlato Goldtech, 38 mm, automatický strojek,
rezerva chodu 72 hodin, datum, vodotěsnost 30 m,
472 500 Kč, prodává butik Carollinum

BREITLING TOP TIME B01 TRIUMPH

*pouzdro ocel, 41 mm, automatický strojek, COSC,
rezerva chodu 70 hodin, chronograf, vodotěsnost 100 m,
188 800 Kč, prodává butik Breitling a Carollinum, e-shop carollinum.cz*

PATEK PHILIPPE NAUTILUS LADIES AUTOMATIC REF. 7118/1A-011

*pouzdro a tah ocel, 35,2 mm, automatický strojek, pečeť Patek Philippe Seal,
rezerva chodu 45 hodin, datum, vodotěsnost 60 m,
798 400 Kč, prodává butik Patek Philippe*

TAG HEUER CARRERA DATE

*pouzdra ocel, 36 mm, automatický strojek,
rezerva chodu 56 hodin, datum, vodotěsnost 50 m,
81 900 Kč, prodejní butik Carolinum, e-shop carollinum.cz*

TUDOR BLACK BAY GMT

pouzdro a tah ocel, 41 mm, automatický strojek, COSC, rezerva chodu 70 hodin, GMT, datum, vodotěsnost 200 m, 109 000 Kč, prodává butik Carollinum, e-shop carollinum.cz

HAMILTON JAZZMASTER PERFORMER AUTO CHRONO
pouzdro ocel, 42 mm, automatický strojek,
rezerva chodu 60 hodin, chronograf, datum, vodotěšnost 100 m,
60 500 Kč, prodává butik Carollinum, e-shop carollinum.cz

Fotograf: Matúš Tóth
Asistent: Jan Příbylský
Models: Marek Novák & Karolína Kokešová / Pure Model
Styling: Jánó Kimák
Make-up & Hairstyle: Renata Zelinková
Produkce: Kateřina Daňková, Eva Hlinovská
Děkujeme za zapůjčení outfitů značkám Fendi, Gucci,
Salvatore Ferragamo, Van Graaf (BOSS, JOOP!),
LAUREN Ralph Lauren, Cinque) a Patrizia Pepe.

JOOP!
JEANS

BREITLING TOP TIME B01 FORD THUNDERBIRD
pouzdro ocel, 41 mm, automatický strojek, COSC,
rezerva chodu 70 hodin, chronograf, vodotěsnost 100 m,
188 800 Kč, prodává butik Breitling a Carollinum, e-shop carollinum.cz

Ve jménu čtverce

Hodinky se čtvercovým pouzdem jsou výrazné a zaručeně přitáhnou pozornost k vašemu zápěstí. V současné době – s návratem 70. let v designu i módě – zažívají ohromný comeback. Pokochejte se spolu s námi novými interpretacemi nesmrtelných ikon.

PATEK PHILIPPE NAUTILUS

V roce 1976 se značka Patek Philippe rozhodla dobýt segment sportovně-elegantních časomír s ocelovými pouzdry a integrovanými tahy, které pobláznily novou generaci a pomohly švýcarským manufakturám vymanit se z quartzové krize. Model Nautilus ref. 3700 s osmistěnnou lunetou rozehrávající symfonii leštěných a satinovaných povrchů byl trefou do černého.

Hodinky od designéra Géralda Genty, které charakterizuje také gradientní číselník s horizontálními pruhy, se v průběhu let staly žádaným objektem touhy a zůstávají kultem dodnes.

Při příležitosti oslav třicátého výročí modelu Nautilus v roce 2006 značka uvedla novou ocelovou referenci 5711 a také první modely s komplikacemi. Prezident manufaktury Patek Philippe Thierry Stern však v roce 2021 rozhodl, že se ocelový model přestane vyrábět. Jedinečné hodinky nicméně ještě neřekly

poslední slovo. V současné době Patek Philippe nabízí několik přehádných modelů pojmenovaných po ponorci kapitána Nema z verneovky Dvacet tisíc mil pod mořem.

Loni spatřily světlo světa čtyři nové reference Nautilus, z nichž doslova přechází zrak. Ref. 5712/1R-001 z růžového zlata s hnědým číselníkem zaujme sběratele ukazatelem data v podobě ručky, měsíční fázi a indikátorem rezervy chodu. Ocelová reference 5990/1A kombinuje dvě užitečné komplikace, a to flyback chronograf a Travel Time. Značka model vybavila novým modrým gradientním číselníkem. Ref. 7118/1300R-001 Nautilus Joaillerie s pouzdem o velikosti 35,2 mm má lunetu osazenou 68 spessartiny bagetového brusu v barvách od šampaňské po koňakovou. Pokud nadále toužíte po minimalismu původních nautilů, nesmutněte, reference 5811/1G-001 z bílého zlata zaujme pouzdem o velikosti 41 mm, což je o milimetr více, než měla reference 5711.

PATEK PHILIPPE NAUTILUS 5811/1G

pouzdro a náramek bílé zlato, 41 mm, automatický nátah, pečeť Patek Philippe Seal, rezerva chodu až 45 hodin, datum, vodotěsnost 120 m, prodává butik Patek Philippe, 1 744 400 Kč

CARTIER SANTOS

Nejen zapálené sběratele značky Cartier, ale ani většinu hodinových nadšenců nepřekvapí, že první sportovní náramkové hodinky představil v roce 1904 právě legendární francouzský dům. První model, pojmenovaný Santos po brazilském letci Albertu Santosu-Dumontovi, navrhli designéři pod vedením Santosova blízkého přítele Louise Cartiera. Letec totiž nechtěl v kokpitu manipulovat s kapesní časomírou.

Hodinky opatřené čtvercovým pouzdem se zakulacenými rohy, lunetou i náramkem s viditelnými šroubky značka uvedla znovu na trh v roce 1978 coby svou odpověď na požadavky doby. Celozlatou verzi proslavil snímek Wall Street z roku 1987 s hercem Michaelem Douglasem alias Gordonem Gekkem. Od té doby jsou modely Santos ztělesněním sportovní elegance, šarmu, ale též vybraného vkusu a bohatství.

Dnes má značka Cartier v portfoliu dvě řady geometrických, harmonických hodinek Santos. Santos-Dumont vychází z původních historických modelů. Letos se kolekce rozrostla o pětici hodinek vyvedených v platině, růžovém a žlutém zlatě s římskými číslicemi ze zeleného jadeitu, červeného jaspisu a modrého dumortieritu, které doplňuje známá korunka s kamenem ve tvaru kabošonu. Temně modrý a šedý číselník zdobí neméně elegantní novinky ze žlutého zlata, respektive ve verzi ocel/zlato. Novinky jsou k máni s ladicími řemínky z aligátora.

Nové ocelové modely Santos de Cartier jsou díky integrovanému ocelovému tahu a chrániči korunky sportovnější variantou určenou na denní nošení. K dispozici jsou dvě velikosti pouzder (medium a large), vodotěsných do 100 m, s číselníky v modré či krásné zelené barvě.

CARTIER SANTOS DE CARTIER

pouzdro a náramek ocel, 35,1 mm (medium), automatický nárah, rezerva chodu 42 hodin, vodotěsnost cca 100 m, vyměnitelný zelený řemínek z kůže aligátora, prodává butik Carolinum, 183 000 Kč

TAG HEUER MONACO

Hodinky s charismatem. Tak by se dal bez sebemenší pochybnosti nazvat první automatický chronograf z roku 1969 Heuer Monaco. Inovativní chronografy se samonátahem v téže době představily i značky Zenith a Seiko. Jenže Jack Heuer, pravnu zakladatele značky, zašel o krok dál: nový Calibre 11 dal uložit do ocelového čtvercového pouzdra o rozměrech 40 × 38 mm, vodotěsného do 100 metrů, které navrhl švýcarský designér Ervin Piquerez.

Chronograf se dvěma subčíselníky kopírujícími tvar pouzdra a modrým ciferníkem se stal nesmrtelným o dva roky později. Neobvyklou časomíru si totiž na zápěstí vybral sám Steve McQueen do proslulého snímku Le Mans. A nebyl jediný: hodinky Monaco nosil například fenomenální režisér Stanley Kubrick nebo neméně geniální zpěvák Mick Jagger.

Značka TAG Heuer v roce 2019 vybavila modelovou řadu Monaco vlastním kalibrem Heuer 02 s 80hodinovou rezervou chodu a v současné době nabízí několik 39mm modelů. Poslední počiny v podobě futuristických titanových časomír se skeletovým číselníkem v modré (coby pocta prvním modelům), šedo-černé s červenými detaily a moderní tyrkysové barvě zaujmou hlavně sběratele. Stylovou tečkou letošního roku je pak spolupráce na nejnovějším hollywoodském trháku Gran Turismo, kde nosí monaca na zápěstí herec Orlando Bloom.

TAG HEUER MONACO

pouzdro titan, 39 mm, automatický nátaň, COSC, rezerva chodu 80 hodin, chronograf, datum, vodotěsnost 100 m, prodává butik Carollinum, 277 900 Kč

Časem prověřený design
inspirovaný 70. léty zažívá
comeback.

MIDO

MULTIFORT TV BIG DATE

Staré televizory s obrazovkami ve tvaru čtverce se zakulacenými rohy se dnes objevují už jen ve filmech pro pamětníky. Časem prověřený design, který však není fádni, si nyní můžete připomenout díky značce MIDO.

Nevyrábí televizory, ale hodinky. A letos oslavuje padesátiny modelu Multifort TV, s pouzdrém připomínajícím první televize. Značka jej na trh dodávala nejen v roce 1973, ale ve vizuálně upravené podobě se objevil též v roce 1980 a 2000. Design inspirovaný 70. léty zažívá comeback a model Multifort TV Big Date patří k cenově nejdostupnějším hodinkám sportovně-elegantní kategorie na trhu.

Nové ocelové modely s integrovaným tahem (nebo s kaučukovým řemínkem v nepřehlédnutelné oranžové či univerzální modré barvě) a modrým, šedým či zeleným kartáčovaným číselníkem si zachovávají znaky kolekce Multifort, jsou to zejména indexy v podobě teček. Dvanáctou hodinu znázorňuje zajímavý detail – tečka umístěná přímo na lunetě. Na číselníku tuto pozici totiž obsadila velká datumovka. Automatický strojček Calibre 80 s 80hodinovou rezervou chodu je zdobený Ženevskými pruhy a lze jej spatřit skrze safírové dýnko. 40mm pouzdro odolá tlaku 10 atmosfér.

MIDO MULTIFORT TV BIG DATE

pouzdro ocel, 40 mm, automatický náťah, rezerva chodu 80 hodin, velké datum, vodotěsnost 100 m, pryžový řemínek, prodává butik Carolinum, 30 000 Kč

CHARLIZE
THERON

BREITLING

BREITLING BOUTIQUE
PARIŽSKÁ 1
PRAGUE

Pravý sběratel

Vášeň, poznání a skryté hodinářské poklady, příběhy i přátelství na celý život. To vše přináší sběratelství a Freda S. Mandelbauma to naplňuje už desítky let. Patří k nejvýznamnějším sběratelům hodinek Breitling na světě a současně je i oficiálním historikem této švýcarské značky. Letos navíc vydal oceňovanou publikaci Premier Story.

Vídeňský hotel Rosewood je místem, kde se musí ukázat každý, kdo chce být in. Třeba posedět na střešní terase nebo si dát drink ve stylovém baru. Nám tu nyní, na sklonku léta, patří jeden z privátních salonů. Důvod je prostý: ze Spojených států se právě vrátil Fred S. Mandelbaum, nepřehlédnutelný muž s prošedivělými vlasy a brýlemi, jeden z nejvýznamnějších sběratelů chronografů Breitling na světě.

Fred S. Mandelbaum je s téměř 60 000 sledujících na instagramovém účtu @watchfred v hodinářské komunitě vlivným influencerem. Díky rozsáhlým znalostem vintage chronografů, jimiž se zabývá už od 80. let minulého století, totiž patří k největším světovým odborníkům. Jeho primárním zájmem je švýcarská značka Breitling, založená v roce 1884 Léonem Breitlingem. Proto když lidé doma objeví staré hodinky Breitling, chodí se poradit právě za Fredem.

NEZAPOMENUTELNÉ OKAMŽIKY

V roce 2017 Freda S. Mandelbauma přes Instagram oslovil Georges Kern, jeden z nejdůležitějších mužů švýcarského hodinářského průmyslu, tehdy čerstvě jmenovaný výkonným ředitelem značky Breitling. A světe, div se! Georges Kern, muž, jehož diář je rozplánovaný na minuty, sedl do letadla a přiletěl na návštěvu do Vídně, aby mu zde zapálený sběratel pomohl pochopit (a uchopit) neuvěřitelně bohaté dědictví této švýcarské legendy.

Dnes se Fred S. Mandelbaum coby konzultant podílí i na vývoji nových modelů, které jsou sice ryze současné, ale v mnohém inspirované právě historií. Je též oficiálním historikem značky, uspořádává její rozsáhlý archiv, píše knihy a je poradcem v projektu otevření budoucího muzea.

„Jako sběratele mě velice trápilo, že předchozí majitelé (rodina Schneiderů – pozn. red.) se naší komunitě nevěnovali, nezajímali jsme je. Situace se změnila až s nástupem nových majitelů a Georgese Kerna,“ říká s nefalšovanou vděčností v hlase Fred S. Mandelbaum. „Když jsem pak připravil v Curychu malou výstavu zásadních hodinek z éry Willyho Breitlinga, pozvali jsme na vernisáž Gregoryho Breitlinga (syna Willyho, posledního majitele značky z rodiny Breitlingů – pozn. red.). Je to velmi distingovaný

pán, ale když viděl, že konečně někdo oceňuje dědictví jeho otce a jeho význam pro vývoj chronografů, měl slzy v očích,“ dodává, „i takoveto krásné okamžiky díky sběratelství zažívám.“

HLEDÁNÍ DOKONALOSTI

Právě Fred S. Mandelbaum nás, skupinu evropských novinářů, provádí historií společnosti Breitling. Značky, která měla díky vizionářským majitelům Léonovi, Gastonovi a Willymu zásadní podíl na tom, jak dnes vypadají hodinky vybavené chronografem neboli stopkami, jednou z nejužitečnějších a nejžádanějších komplikací ve světě hodinářství.

A nejen to. Fred S. Mandelbaum s sebou přináší desítky unikátních, historicky neuvěřitelně cenných vintage chronografů

Breitling Premier ref. 777 Vintage

Tento unikátní zlatý model Premier patří do rodiny referencí 777, která je považována za nejšířší, co se různorodosti číselníků týče.

Zlatý kus s 37,4mm pouzdem pochází z roku 1945.

Pohání ho strojek s ručním nátahem, kalibr 178 s chronografem.

Unikátní exemplář modelu Datora ve zlatém pouzdře z roku 1944.

z různých kolekcí. Například model Navitimer ve zlatém pouzdře z roku 1956 – mimochodem ze sta pilotních chronografů Navitimer z 50. let byl do zlatého pouzdra uložen vždy jen jeden. Pravým pokladem je pak v „NOSu“ (tj. „new old stock“, název označující nenošený vintage kus) zachovalý zlatý chronograf Premier s černým číselníkem z roku 1945, ten je též hvězdou obálky poslední Mandelbaumovy knihy Premier Story. Hodinky si nejen prohlédneme, ale také si je půjčujeme k focení a připínáme na zápěstí...

Třeba unikátní exemplář modelu Datora ve zlatém pouzdře z roku 1944, jenž kombinuje chronograf s vlečnou ručkou – velkou hodinářskou komplikací – s kompletním kalendářem a měsíční fází.

RODINNÉ DĚDICTVÍ

„Sběratelství je pro mě učení. Snažím se ostatním pomáhat s jejich vášní, vysvětlovat jim, jak komplexní práce se za hodinkami skrývá. Myslím si, že jen málo lidí si umí představit, jak náročné je složit strojek u hodinek. Mnoho kroků při jejich výrobě se navíc musí dělat pouze ručně,“ vysvětluje Fred S. Mandelbaum.

On sám je velice striktní, pokud jde o úlohu pravého sběratele. Sám například hodinky ze své sbírky nikdy neprodává. Kdysi udělal výjimku, a přestože jej kupec přesvědčoval, že jeho model nikdy nepřeprodá, opak byl pravdou.

Gaston Watch Vintage

Zlaté hodinky, které zdědil po svém otci Gastonovi Willy Breitling. Willy je prý nikdy nenošil, šlo o rodinné dědictví. Hodinky byly zkonstruovány v roce 1925, mají zlaté pouzdro s průměrem 39 mm, uvnitř pracuje strojek Hahn/Dépraz kalibr 3.

Vášnivý sběratel dodnes svého kroku lituje. „Nenávídím se za to,“ říká muž s fotografickou pamětí, která mu usnadňuje orientaci v mnohdy složitém světě vintage hodinek.

„Když sbíráte hodinky kvůli penězům, nejste pravý sběratel. Nikdy totiž nezažijete tu radost, když si je můžete připnout na zápěstí a nosit je. Navíc za ta léta, co se sběratelství věnuji, jsem viděl stovky takzvaných chytrých investic, kdy lidé o své peníze nakonec přišli,“ krčí rameny Fred S. Mandelbaum.

Vybudoval si vynikající pověst a podle jeho slov k němu dnes už hodinky přicházejí samy. „Mám hodně přátel po celém světě. Mnoho vintage hodinek pochází z Itálie, v Japonsku zase najdete hodinky ve skvělém stavu, protože Japonci si váží krásných věcí a pečují o ně.

Nesmím ale zapomenout ani na Spojené státy, kde si po válce mnoho chlapců z dobrých rodin přálo být piloty. Pilotem nemůže být každý, ale výjimečné pilotky Navitimer si pořídit mohli,“ vypráví Fred, „pro mnoho lidí mají hodinky velkou emoční hodnotu, jsou rodinným dědictvím, připomínkou jejich předků. Když už je prodávají, chtějí, aby byly součástí významné sbírky, abych o ně pečoval, aby je mohl vidět i někdo další.“

DOKONALÝ CHRONOGRAF

V 80. letech Fredovi S. Mandelbaumovi učarovaly chronografy, hodinky, které dokážou změřit časový úsek, v případě chronografu s vlečnou ručkou i několik časových úseků zároveň. „Věřím mechanickým věcem. Nejvíce těm, které jsou tak dokonalé, že už nemohou být zásadně vylepšeny. A to je právě chronograf. Podle mě je poslední velkou inovací automatický chronograf z roku 1969,“ vysvětluje Fred S. Mandelbaum. „Pokud sbíráte chronografy, musíte sbírat značku Breitling, protože byla vždy inovativní a dokázala hýbat trhem.“

BREITLING PREMIER B25 DATORA 42

pouzdro červené zlato, 42 mm, automatický nátah, COSC, rezerva chodu 48 hodin, chronograf, kompletní kalendář, měsíční fáze, vodotěsnost 100 m, prodává butik Breitling, 612 500 Kč

“
Důraz se kladl zejména na čitelnost údajů na číselníku, robustnost a přesnost strojku.”

Zatímco zakladatel značky Léon vylepšoval kapesní chronografy, jeho syn Gaston věřil náramkovým hodinkám. V roce 1915 přidal nezávislé tlačítko na pozici 2 pro start-stop a reset, Léonův vnuk Willy v roce 1934 chronograf vybavil druhým, nezávislým tlačítkem pro resetování umístěným na pozici 4. Definoval tím podobu jak většina z nich vypadá a funguje dodnes.

Willymu bylo v té době pouhých 21 let. A až do roku 1979, kdy společnost prodal, nepřestal být inovativní a představoval modely, jež zůstávají relevantní dodnes. Ať už jde o první hodinky Chronomat s logaritmickým pravítkem, předchůdce ikonického modelu Navitimer, nebo o elegantní kolekci Premier. Ta tvoří základ sbírky Freda S. Mandelbauma a v redesignované podobě dnes představuje jednu ze základních modelových řad značky.

Chronografy byly až do 40. let minulého století profesionálními hodinkami, důraz se kladl zejména na čitelnost údajů na číselníku, robustnost a přesnost strojku. Těchto vlastností se Willy Breitling nevzdal, ale v řadě Premier k nim přidal ještě nadčasovou eleganci. A také komplikace – chronografy Datora byly vybaveny kompletním kalendářem, Duograph zase chronografem s vlečnou ručkou (s označením split-seconds nebo také rattrapante). Breitling vyrobil mezi léty 1943–1970 celkem 350 duographů, většinou na zakázku.

Životní dobrodružství Freda S. Mandelbauma jménem sběratelství rozhodně nekončí. Existuje totiž nepřeberné množství nejruznějších historických referencí a naděje, že narazí na dosud neviděný model, třeba s jinou barvou číselníku, je stále živá.

Nováčci v Pařížské 11 Longines & Zenith

Jsou to hodinářští matadoři, zároveň jde o progresivní, módní značky. Butik Carollinum se stal domovem hodinek Longines a Zenith. Ty první vlastnil Albert Einstein, ty druhé Mahátma Gándhí. Možná je ten správný čas rozšířit i vaši sbírku.

Švýcarská značka Longines má v České republice dobré jméno i dlouhou tradici. V meziválečném období se totiž tyto hodinky dovážely na naše území a daly se pořídit u místních prodejců. Ty kapesní značku ale neproslavily tolik jako náramkový model s polštářkovým pouzdem, dnes známý jako „MVS“ nebo „Majetek“. V roce 1935 si československá vláda uvědomila, že nemá pro své letce a vojenský personál kvalitní hodinky, poslala proto objednávku třem švýcarským značkám, mezi nimi byla i Longines. Ocelové hodinky nesly na dýnku nápis MAJETEK VOJENSKÉ SPRÁVY a vojáci si je od armády zapůjčovali. Longines reference 3582 s pouzdem polštářkového tvaru a průměrem 40 mm měla vroubkovanou lunetu propojenou s trojúhelníkovým zobáčkem, jenž pomáhal letcům v odpočtu času stráveného ve vzduchu. Tato sběratelská ikona doznala již několikrát přepracování, letos značka představila model Pilot Majetek s obousměrně otočnou lunetou s trojúhelníkovým markerem. Jeho 43mm pouzdro v sobě ukrývá automatický strojček s rezervou chodu 72 hodin.

Mezi další novinky se řadí sportovní chronograf Spirit Flyback s keramickou lunetou a dvěma sčítači. Tento přesný chronometr je dostupný hned v několika barevných provedeních a doprovází

jej ocelový tah či kožený řemínek. Longines myslí také na ženy, vždyť mezi jeho nejslavnější ambasadorky patří herečky Kate Winslet a Jennifer Lawrence. Před nedávnem značka představila kolekci Mini DolceVita. Trend malých pouzder čtvercového tvaru můžeme vidět i u jiných značek, v případě Longines však nejde o módní výstřelek, ale o návrat do roku 1910, kdy začala první rektangulární pouzdra vyrábět. V pastelových barvách či střízlivé oceli, s diamanty či bez nich, tyhle hodinky působí jako šperk i módní doplněk.

Také značka Zenith náleží v tuzemsku mezi stálice, k dostání u nás byla již za první republiky. A i ona dodávala české armádě odolné náramkové hodinky (ač v menším množství). Její pilotky jsou známé po celém světě a Zenith jako jediná značka může na číselnících používat nápis PILOT. Letos se v této dnes již samostatné modelové řadě postarala o comeback. Nejnovější provedení pilotek má sice mnohem menší korunku, nežli tomu bylo v minulosti, o to příjemněji se však hodinky nosí. Klasické tříručky Pilot Automatic nebo model s flyback chronografem a velkým datem Pilot Big Date Flyback si milovníci pilotních hodinek můžou pořídit v oceli nebo ve stylové, matně černé keramice. Co se však většině z nás ve spojení se značkou Zenith vybaví, je automatický strojček El Primero s pětihercovou setrvačkou. V roce 1969 se mezi hodinářskými značkami Seiko, Zenith a skupinou Chromatic (patřil sem i Breitling a Hamilton) sváděl lýtý boj o prvenství v sestrojení automatického chronografu. Nejen že Zenith vyhrál a představil jej nejdříve, ale současně všem ukázal, že jeho vítězství je zasloužené. Strojček El Primero měl nejrychlejší mechanismus a všechny na plné čáře překonal, legendou zůstává dodnes. Zenith však myslí i na ženy, kolekce Elite a Defy se pyšní barevnými číselníky a lunetami s diamanty.

ZENITH CHRONOMASTER OPEN

pouzdro růžové zlato, 39,5 mm, automatický nátah, strojček El Primero, rezerva nátahu 60 hodin, chronograf, vodotěsnost 100 m, info o ceně v butik Carollinum

Modré řemínky, safíry a spinely, číselníky v barvě letního nebe i noční oblohy... Všechny tóny od nejsvětějších po tmavé se letos prolínají dámskými kolekcemi. Je čas najít si ten správný odstín.

Obdélníková pouzdra jsou trendy. Jak se vám líbí **Hampton 10709** s diamantovou lunetou od **Baume & Mercier**? 91 800 Kč, butik Carollinum, e-shop carollinum.cz

Velká klasika neboli **La Grande Classique de Longines** okouzlí 29mm pouzdrům s diamantovou lunetou. 85 000 Kč, butik Carollinum, e-shop carollinum.cz

Kolik odstínů modré znáte? Na modelu **Rainflower Origin** jich najdete hned několik. 34mm časomíru od **MIDO** zdobí osm diamantů. 27 900 Kč, butik Carollinum, e-shop carollinum.cz

Výrazné **breitlingy** pro každodenní nošení.
Jsou elegantní, a přesto sportovní – **Super
Chronomat Automatic 38**. 250 000 Kč,
butik Breitling a Carollinum

Styl art deco se pojí s diamanty a drahými kameny
jako nikdy předtím v hodinkách **Jaeger-LeCoultre
Reverso One Precious Colours**. 3 381 000 Kč,
butik Carollinum

Výrazné diamanty na lunetě hodinek **IWC Portofino
Automatic Day & Night 34** jsou jako hvězdy na noční
obloze, společně s dalšími září na číselníku.
287 500 Kč, butik Carollinum

V oblíbené kolekci **DolceVita** představila značka **Longines** hnědou variaci v obdélníkovém pouzdře z růžového zlata. 143 750 Kč, butik Carollinum

Číselníky hrají všemi barvami. Elegantní jsou ty hnědé, od čokoládové po jemně burgundskou, fialové a růžové odstíny působí extravagantně.

Značka **Tudor** hledá v královské kolekci **Royal** nadčasovost a deklaruje stylovost. 34mm model kombinuje zlato a ocel, 89 000 Kč, butik Carollinum

Díky klenutému pouzdru perfektně sedí na zápěstí. Hodinky **Gondolo Serata** ref. **4962/200R** od **Patek Philippe** jsou dekorovány 94 ks granátů – spessartinů. 1 005 300 Kč, butik Patek Philippe

Nepřehlédnutelná 35mm časomíra od **Patek Philippe**, to je **Calatrava ref. 4997/200R-001**. Dokonale se tu snoubí diamanty a růžové zlato. 960 900 Kč, butik Patek Philippe

Nejnovější počín od **Breitling**? Dámský model **Navitimer 32** s diamantovými indexy. Hodinky budou vaše za 108 000 Kč, prodává butik Breitling a Carollinum.

Značka **Baume & Mercier** dokázala, že se nebojí fialové. Módní odstín použila v případě 33mm modelu **Riviera 10728**. 55 100 Kč, butik Carollinum, e-shop carollinum.cz

S hodinkami **Mido Baroncelli Signature Lady Colours** získáte v balení hned pět různých barev řemínků. Volit můžete mezi pudrovou, růžovou, zelenou, fialovou či šedivou. 28 500 Kč, butik Carollinum

Pudrové řemínky dodají i sportovnějším časomíram punc elegance, šperkové hodinky jsou vhodné nejen k velké večerní róbě.

V hodinkách **Hamilton Jazzmaster Performer Auto** s perleťovým číselníkem pracuje automatický strojek. 32 100 Kč, butik Carollinum, e-shop carollinum.cz

Dámské časomíry od **Panerai** jsou výrazné, mají 38mm pouzdro! To je domovem pro měsíční fázi – představujeme **Luminor Due Luna**. 245 000 Kč, butik Carollinum

Hodinky **American Classic Lady Hamilton Vintage** jsou hravé, nosit je můžete na zápěstí nebo je připnout na řetízek, který je součástí balení. 16 100 Kč, butik Carollinum, e-shop carollinum.cz

Že jsou řetízkové hodinky zpět na scéně, dokazuje také novinka **Reverso Secret Necklace** od manufaktury **Jaeger-LeCoultre**. Art deco šperk v čisté formě. 11 000 500 Kč, butik Carollinum

Pokud hledáte nadčasovou klasiku, není nad maison **Cartier**. Vybírat můžete z jednoduchých nebo zdobených novinek, jako je tato – **Tank Américaine**. Info o ceně v butiku Carollinum.

Přidejte plyn

Letošní rok vsadily hodinářské značky na rychlost, dynamiku a adrenalin, vlastnosti spjaté s automobilovým průmyslem. Výrazným trendem je sportovní vzhled hodinek, robustní chronografy i perforované kožené řemínky. Zařadte rychlost, sešlápněte plynový pedál a připněte si na zápěstí horké novinky inspirované nejen světem motorsportu.

PATEK PHILIPPE: CALATRAVA REF. 6007G

Trojice nových referencí obohacuje kolekci Calatrava o moderní, grafický design. Ebenově černé číselníky nových modelů mají tři typy povrchových úprav, střed je zdoben reliéfním vzorem připomínajícím karbon, materiál hojně využívaný v automobilovém průmyslu. Dokonalé čitelnosti údajů napomáhají ručky ve stylu baton a arabské číslice z bílého zlata. Dynamičnost nových modelů je zdůrazněna barevným dotekem žluté (6007G-001), červené (6007G-010) a nebesky modré (6007G-011). Barvy použili designéři Patek Philippe na sekundovou ručku, dále na trojúhelníkové indexy hodin na vnitřní stupnici, připomínající železniční pražce, i na ukazatele vnější minutové škály.

Uvnitř 40mm leštěného pouzdra z bílého zlata se safírovým dýnkem je uložen kalibr 26-330 S C se samonátahem, s datem umístěným na pozici třetí hodiny a funkcí stop-seconds. Dokonalý styl hodinek doplňuje černý řemínek z teletiny se stehováním v barvách jednotlivých referencí, zdobený efektním reliéfním vzorem.

CALATRAVA REF. 6007G-011

pouzdro bílé zlato, 40 mm, automatický nátaň, pečeť kvality Patek Philippe Seal, rezerva chodu až 45 hodin, datum, vodotěsnost 30 m, prodává butik Patek Philippe, 946 100 Kč

BREITLING: TOP TIME B01 FORD THUNDERBIRD

Když v roce 2021 představila značka Breitling edici chronografů Top Time Classic Cars inspirovanou veterány z 60. let, stala se trojice hodinek Ford Mustang, Shelby Cobra a Chevrolet Corvette okamžitě bestsellerem. Jak by ne, vždyť modelová řada Top Time, kterou Willy Breitling, vnuk zakladatele značky Léona, uvedl již v 60. letech, je ztělesněním svobody, radosti ze života i rychlosti.

Nyní Breitling představil novinku Ford Thunderbird, která vás na první pohled zaujme elegantním bílým číselníkem se subčíselníky ve stejném barevném tónu a také červeným koženým řemínkem s perforováním (hodinky jsou k mání i na kovovém milánském tahu). Značka navíc jemně upravila design tří původních modelů. Uvnitř 41mm ocelových pouzder voděodolných do 100 metrů je nově uložen manufakturní kalibr B01 se 70hodinovou rezervou chodu. Jde o jedny z nejlepších a nejpreciznějších automatických stopek na trhu, chronometr certifikovaný COSC, na který Breitling poskytuje pětiletou záruku. Dokonalý chronograf s řadičem můžete obdivovat skrze safírové dýnko pouzdra.

Na první pohled vás
zaujme elegantním
bílým číselníkem.

NOVÝ PEUGEOT 2008

OPERATIVNÍ LEASING JIŽ ZA
6990 Kč /MĚS.

PEUGEOT DOPORUČUJE **TotalEnergies** Spotřeba a emise modelu 2008 v kombinovaném provozu 5,0–5,9 l/100 km, 123–133 g CO₂/km. Foto je pouze ilustrativní. Uvedená měsíční splátka operativního leasingu v produktu RELAX je poskytována společností ALD Automotive s.r.o. Nabídka operativního leasingu se vztahuje na model 2008 ALLURE PureTech 100 S&S MAN6 při ceníkové ceně vozu 635 000 s DPH a bez příplatkové výbavy. Nabídka RELAX je s trváním doby pronájmu na 36 měsíců a do celkovém nájezdu 60 000 Km. Součástí měsíční splátky je povinné ručení s limitem 70/70 (pojištění skel není zahrnuto), poplatek za rádio a havarijní pojištění se spoluúčastí 5%, GAP. Nabídka je platná až do odvolání u všech autorizovaných prodejců Peugeot. Nejedná se o závaznou nabídku na uzavření smlouvy.

HAMILTON: JAZZMASTER PERFORMER AUTOMATIC

JAZZMASTER PERFORMER AUTOMATIC CHRONOGRAPH 42 MM

pouzdro ocel, 42 mm, automatický náťah, rezerva chodu 60 hodin, chronograf, datum, vodotěsnost 100 m, prodává butik Carollinum a e-shop carollinum.cz, 60 500 Kč

Novou dynamiku vnesla značka Hamilton do modelové řady Jazzmaster, jež vyniká rovnováhou mezi nadčasovou klasikou a moderností. Představila sofistikovanou podkolekci hodinek Jazzmaster Performer, určenou pro muže i ženy s názorem.

Jedinečné charisma, individualitu a pohyb značka vtiskla novému chronografu se 42mm pouzdrům z oceli nebo s povrchovou úpravou PVD v barvě růžového zlata. Tři subčíselníky i tachymetrická stupnice vynikají perfektní čitelností, a to jak v modré, tak i v černé a bílé barvě číselníku.

Uvnitř pouzdra voděodolného do 100 metrů se nachází automatický kalibr H-31 s 60hodinovou rezervou chodu a vláskem z materiálu Nivachron. Hodinky si můžete pořídit buď s perforovaným koženým řemínkem v modré či černé barvě, nebo na ocelovém tahu.

**Tři subčíselníky
vynikají perfektní
čitelností.**

EX30

Malé velké Volvo

Je jako šálek espresa – malé, intenzivní a se vším, co od něj čekáte.

NÁLADA SEVERU

Typické křivky řady EX kondenzuje tento plně elektrický model na menší ploše, avšak stále stejně vkusně. Totéž platí i pro minimalistický interiér s funkcemi centralizovanými na dotykovou obrazovku infotainmentu. Atmosféru Skandinávie v kabině vytváří hlavně světlo – ať to přicházející mj. velkým panoramatickým oknem, či ambientní osvětlení s pěticí různých motivů včetně ikonické polární záře.

SOFISTIKOVANÁ UDRŽITELNOST

Nejmenší SUV značky si vystačí s menším množstvím oceli a hliníku. Navíc byly zase o něco chytřejším a udržitelnějším způsobem využity recyklované a obnovitelné materiály, včetně tkaného lnu či certifikované vlny, plastu z rámu vyřazených oken nebo vláken ze staré džínoviny na obložení dekorativních panelů.

BEZPEČNOST À LA VOLVO

EX30 se může pochlubit dosud nejpevnější konstrukcí či novým typem airbagu integrovaným do vnitřní strany sedadla řidiče. Zabrání srážce s protijedoucím vozem při odbočování

vlavo. Podpoří řidiče při přímém průjezdu křižovatkou s provozem ze stran, kdy zvládne automaticky zabrzdít v případě rizika srážky s pomaleji jedoucím, cestu křižujícím autem. Dokáže samo zaparkovat (a to i diagonálně), změnit jízdní pruh a upozornit při únavě nebo ztrátě koncentrace. Po zaparkování hlídá, aby posádka nevystoupila pod kola projíždějícího auta, cyklisty nebo elektrické koloběžky.

POVĚSTNÁ TŘEŠNIČKA

Kompaktní crossover je nabízen se dvěma velikostmi baterie. Základní balík o kapacitě 51 kWh zajistí dojezd až 344 km, stejně výkonný pohon s baterií 69 kWh zase nabízí nejdelší dojezd, až 476 km. Vrcholná verze se stejnou baterií pak silou 428 koní vystřelí Volvo EX30 na stovku za 3,6 s a ujede až 450 km. A pozor, cena tohoto malého vozu s velkým potenciálem začíná už na 869 000 Kč.

První Hlinovácká, foto: archív zruček

Pod ochranou Poseidona

Chronografy letos zcela zaplavily hodinářský svět, což čtenáři Umění času i návštěvníci obchodů rodinné společnosti Carollinum bezesporu vědí. Boom zažívají i jachtařské chronografy. A někteří výrobci se už dnes připravují na příští rok, kdy se bude konat 37. ročník nejstarší regaty světa America's Cup.

“

Jachtaření je jeden ze sportů, který milují i hodinářské manufaktury.

Rychlost, přesnost, dokonalá souhra členů posádky, bezchybné ovládání lodi. Dobrodružství, síla, sportovní výkony. Adrenalin i elegance. Davy diváků a fanoušků na pobřeží i samota nekonečných vod. To vše je jachtaření, jeden z nejkrásnějších a nejnáročnějších sportů vůbec. Jeden ze sportů, který milují i hodinářské manufaktury.

Pro jachtařská klání jsou přesné chronografy s minutovým měřením nezbytným doplňkem. Start regaty totiž trvá nervy drásajících deset (někdy pět) minut a většinou se dělí na tři části. Přesný start lodí je přitom klíčovým faktorem pro úspěšné absolvování závodu. Švýcarské značky tak mají pro kapitány připravené speciální jachtařské hodinky

s jediným úkolem: přesně a bezchybně provést posádku lodi startem.

KRÁL JACHTAŘENÍ

V roce 1914 Rolex dokázal zmenšit přesný námořní chronometr na velikost zápěstí. Odchylka chodu tehdejší časomíry činila neuvěřitelnou +1 sekundu denně. V roce 1926 spatřilo světlo světa slavné voděodolné (a též prachuvzdorné) pouzdro Oyster a rok 1931 znamenal další velký milník – vznikl samonátaň Perpetual. Přesnost, odolnost a pohodlí. Tyto tři vlastnosti se staly základními atributy hodinek Rolex a patří k nim dodnes. Díky tomu je milují sportovci a dobrodruzi, lidé pohybující se v podmínkách, kde by běžné časomíry mohly zklamat.

Ve druhé polovině 20. století se manufaktura Rolex zapojila do podpory jachtaření, noblesního, krásného a tvrdého sportu. V roce 1958 spojila síly s New York Yacht Club, který pořádá nejstarší a nejprestižnější jachtařské klání světa America's Cup. Jeho vítězové až do roku 1983 získávali kromě známého poháru i hodinky Rolex Oyster Perpetual Submariner.

Dnes je Rolex partnerem nejprestižnějších jachtařských klubů od San Franciska po Hongkong a Sydney. Značka je vidět na patnácti regatách včetně australského dobrodružného závodu Rolex Sydney Hobart Yacht Race, britského 1 287 kilometrů dlouhého klání Rolex Fastnet Race či regaty s okouzlující atmosférou Rolex Giraglia. Je též oficiální časomírou SailGP, světového šampionátu nejrychlejších katamaránů světa, nebo 52 Super Series pro lodě TP52.

ROLEX OYSTER PERPETUAL YACHT-MASTER 42

pouzdro a náramek titan RLX, 42 mm, in-house kalibr Perpetual 3235, Superlative Chronometer, automatický náťah, datum, rezerva chodu 70 hodin, vodotěsnost 100 m, prodává butik Rolex, 350 000 Kč

ROLEX OYSTER PERPETUAL YACHT-MASTER II

pouzdro a náramek Oyster ocel / Oystersteel / růžové zlato, 44 mm, in-house kalibr Perpetual 4161, automatický náťah, Superlative Chronometer, rezerva chodu 72 hodin, jachtařský chronograf, vodotěsnost 100 m, prodává butik Rolex, 632 500 Kč

Milovníkům lodí a oceánů přinesla značka Rolex v roce 1992 40mm model Yacht-Master s oboustranně otočnou lunetou se 60minutovou stupnicí, díky níž kapitán jednoduše spočítá například délku časového úseku mezi dvěma bóji. Od roku 2019 je strojek uložen ve 42mm pouzdře, to je letos poprvé dostupné také v titanu RLX.

Rok 2007 byl oslavou pro zkušené námořníky a kapitány. Značka právě jim (a všem milovníkům jachet) věnovala unikátní časomíru Yacht-Master II, regatový chronograf se 44mm pouzdrem, který díky 10minutové stupnici dokáže velmi jednoduše a přesně počítat minuty zbývající do startu závodu. Chronograf je vybaven systémem Ring Command, propojujícím lunetu se strojkem. Odpočet modelu Yacht-Master II lze naprogramovat na dobu od jedné do deseti minut. Mechanismus si naprogramování zapamatuje, takže po vynulování odpočtu se obnoví předešlé nastavení. Po spuštění odpočtu jej navíc lze za chodu synchronizovat s oficiálním odpočtem závodu.

LUMINOR QUARANTA BITEMPO LUNA ROSSA

*pouzdro ocel, 40 mm, automatický strojek, rezerva chodu 3 dny,
funkce GMT, datum, vodotěsnost 100 m, pásek kaučuk/textil,
prodává butik Carollinum, 235 100 Kč*

LUMINOR CHRONO CARBOTECH LUNA ROSSA EXPERIENCE

*pouzdro Carbotech, 44 mm, automatický náťah, rezerva chodu
42 hodin, chronograf, vodotěsnost 100 m, pásek kaučuk/textil,
prodává butik Carollinum, 1 175 300 Kč*

S VÁŠNÍ PRO MOŘE

Značka Panerai je s vodním světem neodmyslitelně spjata díky robustním hodinkám se skvěle čitelnými číselníky a voděodolnými pouzdry. Coby poctu námořní historii zrekonstruovala v roce 2009 nádhernou plachetnici Eilean z roku 1936 a vrátila ji zpět na moře. Rok 2020 znamenal další milník: značka Panerai se stala oficiálním sponzorem týmu Luna Rossa Prada Pirelli, jenž se tehdy účastnil 36. ročníku America's Cupu.

LUMINOR QUARANTA STEEL DLC LUNA ROSSA

*pouzdro ocel, 40 mm, automatický náťah, rezerva chodu
3 dny, datum, vodotěsnost 100 m, pásek kaučuk/textil,
info o ceně v butiku Carollinum*

Modely Luminor Luna Rossa nadchnou doteky červené na číselnících, páscích či ručkách, jež vzdávají hold červené týmové barvě. Hodinky udělají radost milovníkům nadčasové italské elegance se špetkou dobrodružného ducha. Letošní novinky Luna Rossa z kolekce Luminor a Luminor Due jsou propojením světa jachtaření a luxusních časomír.

Tři nové sportovně-elegantní modely spojuje číselník s datem na pozici tři a mimostřednou sekundovou ručkou v červené barvě na pozici číslice devět. Luminor Quaranta Steel DLC Luna Rossa (PAM01408) zaujme kombinací 40mm ocelového pouzdra s matnou černou povrchovou úpravou DLC a modrého číselníku, Luminor Due Luna Rossa (PAM01378) potěší dámy 38mm ocelovým pouzdem a bílým číselníkem, reference PAM01381 pak větším, 42mm pouzdem.

Panerai letos nabízí i dva komplikované modely s modrými číselníky: Luminor Quaranta BiTempo Luna Rossa (PAM01404) zobrazuje druhou časovou zónu pomocí ručky GMT s červenou špičkou. Delikátním bonbonkem je chronograf Luminor Chrono Carbotech Luna Rossa Experience (PAM01519) s tachymetrickou stupnicí, umožňující změřit rychlost jachty, a 44mm pouzdem z lehkého a odolného materiálu na bázi uhlíkových vláken Carbotech. Jde o limitovanou edici 37 kusů upozorňující na 37. ročník America's Cupu, který odstartuje příští rok 12. října v Barceloně.

ČAS
PLAVAT PROTI
PROUDU

TOMÁŠ BERDYCH

A stylized signature of Tomáš Berdych.

CAROLLINUM
KRÁLOVSTVÍ HODINEK

UVOLNIT LANO, SKIPPRE!

Že máte značku TAG Heuer spojenou s motosportem? Samozřejmě, ale nenechte se mýlit. V 60. letech byl Heuer oficiální časomírou 12 metrů dlouhé a dodnes obdivované americké jachty Intrepid, která zvítězila v letech 1967 a 1970 na America's Cupu. V roce 1983 manufaktura uvedla model Skipper, založený na proslulém chronografu z roku 1968. První modely Skipper designéři opatřili pouzdrům Carrera (značka vyrobila pouhých 300 hodinek, které se v současnosti draží za desítky tisíc dolarů), později byl strojek s chronografem uložen v pouzdrch Autavia.

TAG HEUER CARRERA SKIPPER

*pouzdro ocel, 39 mm, automatický nátah, datum, chronograf,
rezerva chodu 80 hodin, vodotěsnost 100 m, pásek textil,
prodává butik Carollinum, 174 900 Kč*

Dnes, přesně po 40 letech, se Skipper v 39mm pouzdrě Carrera vrací v celé své kráse. Současný námořní chronograf využívá historické designové prvky původního modelu, včetně 15minutového třibarevného sčítače na pozici tři. Oranžová, zelená a světlá modrozelená (šlo o oficiální barvu lodi Intrepid) značí pětiminutové intervaly zásadní pro start jachty. Na současnost ukazuje moderní klenuté sklíčko (glassbox) a absence lunety. Na pozici šest modrého číselníku se nachází malá sekundová ručka, na devítce hodinový sčítač chronografu, taktéž ve světlé modrozelené barvě. Ocelové pouzdro hodinek, voděodolné do 100 metrů, ukrývá automatický kalibr TH20-06.

NOVÁČEK NÁMOŘNÍHO SVĚTA

Účastnit se 37. ročníku America's Cupu se loni rozhodla švýcarská manufaktura Tudor, známá robustními sportovními hodinkami s velmi přesnými in-house kalibry. Stala se oficiálním partnerem dvojnásobného vítěze America's Cupu z let 2003 a 2007, švýcarského týmu Alinghi Red Bull Racing.

Letos manufaktura na počest nového partnerství uvedla dvojici hodinek Pelagos FXD – jde o 42mm tříručky a 43mm chronograf v modro-červené barvě. Nové modely spojuje oboustranně otočná retrogradní 60minutová luneta z titanu, která umožňuje jednoduše počítat minuty zbývající do startu regaty. Pouzdra hodinek, voděodolná do 200 metrů, jsou poprvé v historii Tudor vyrobená z karbonu, titanu a oceli, tedy z materiálů lodi AC75 týmu Alinghi Red Bull Racing.

Hodinky Pelagos FXD a Pelagos FXD Chrono jsou k mání na modro-červeném látkovém pásku. Strojek MT5602 a chronograf MT5813, založený na kalibru Breitling B01, jsou chronometry certifikované COSC, s rezervou chodu 70 hodin.

TUDOR

#BORN TODARE

What is it that drives someone to greatness? To take on the unknown, venture into the unseen and dare all? This is the spirit that gave birth to TUDOR. This is the spirit embodied by every TUDOR Watch. Some are born to follow. Others are born to dare.

Snowflake hands

A hallmark of TUDOR divers' watches since 1969

Manufacture Calibre

MT5601 with 70-hour "weekend-proof" power-reserve, silicon hair-spring and COSC-certification

41 millimetre case
in 316L stainless steel

Five-year transferable guarantee with no registration or periodic maintenance checks required

BLACK BAY 41

CAROLLINUM
KRÁLOVSTVÍ HODINEK

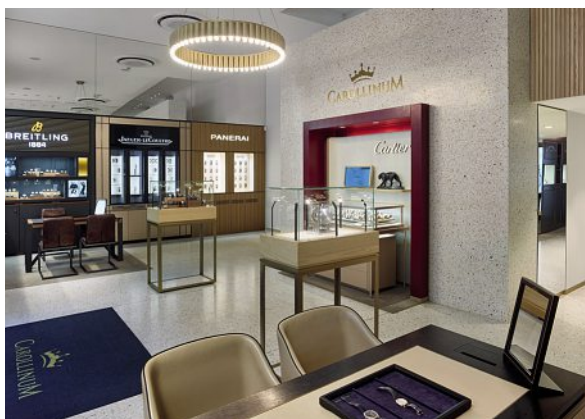
ZVEME VÁS DO NAŠICH PRODEJEN A SERVISU:

BUTIK ROLEX Pařížská 14, Praha 1

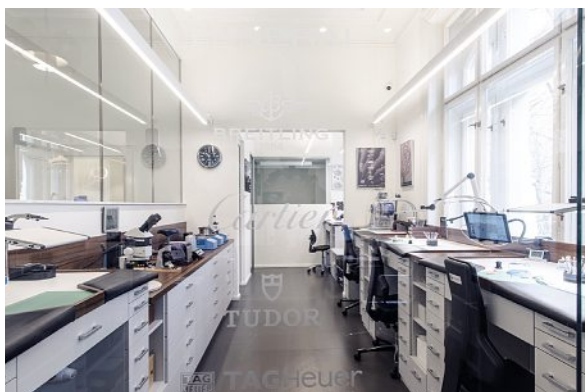
BUTIK PATEK PHILIPPE Pařížská 9, Praha 1

MULTIBRAND CAROLLINUM Pařížská 11, Praha 1
NOVINKY V PORTFOLIU: ZNAČKY LONGINES A ZENITH

BUTIK BREITLING Pařížská 1, Praha 1

SERVIS CAROLLINUM Pařížská 9, Praha 1, 1. patro

Více o aktuální nabídce a otevírací době se dozvíte na webu www.carollinum.cz.

PANERAI

LABORATORIO DI IDEE

R A D I O M I R
Q U A R A N T A

U N A S T O R I A L E G G E N D A R I A

EXTEND YOUR INTERNATIONAL LIMITED WARRANTY
FOR UP TO 8 YEARS ON PANERAI.COM

CAROLLINUM
KRÁLOVSTVÍ HODINEK

PATEK PHILIPPE
GENEVE

ZAPOČNĚTE SVOU VLASTNÍ TRADICI

HODINKY PATEK PHILIPPE VÁM NIKDY ÚPLNĚ NEPATŘÍ.
SPÍŠE JE OPATRUJETE PRO DALŠÍ GENERACI.

CALATRAVA REF. 4997/200G

Patek Philippe Boutique

v

CAROLLINUM

KRÁLOVSTVÍ HODINEK

www.carollinum.cz